

## Prepletanja umetnosti in dobrodelnosti



/ na strani 5

foto dd



## Sramota!

V soboto, 20. januarja, so mestni upravitelji v goriški občinski palači sprejeli veterane in pripadnike proslulega fašističnega odreda X Mas. Ti so med drugim poudarili, da so branili italijanskost Gorice, in so - prvič! - odpeli tudi svojo himno (skupno s tremi znanimi desničarskimi politiki - občinskimi svetniki!). Na trgu pred občino je bilo seveda živahno, saj je VZPI-ANPI s podporo Demokratske stranke, Slovenske skupnosti, sindikatov in drugih organizacij priredila sočasno manifestacijo demokratov in antifašistov. Samo navzočnost sil javnega reda je preprečila, da bi prišlo do izgrede, saj so

“obisk” veteranske organizacije podprli s praporji in fašističnimi simboli vročeglavi člani desničarskega gibanja CasaPound. To, kar se je zgodilo na občini, jasno govori o tem, kdo vodi goriško gibanje Forza Italia, ki je vedno bolj izraz najbolj skrajne desnice. Pomeni grobo žalitev protifašistične ustave in hkrati podporo ekstremizmu, ki lahko ogroža demokratične vrednote naše evropske družbe. Ko na Goriškem stalno poudarjamo, kako pomembno je odpiranje drugemu, sodelovanje, sožitje in plodno sodelovanje s Slovenijo, vidimo, da je dejansko stanje duha goriške desnice daleč od tega. Sramota!

foto Walter B.

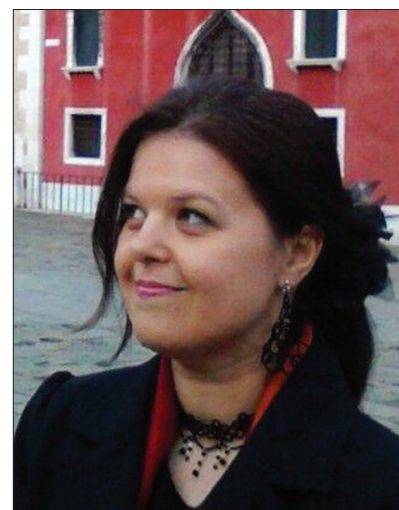
POGOVOR Rossana Paliaga

## Cerkveni zbor je vas, so korenine, je simbol skupnosti

V zgodovini Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki je stopila v 55. leto obstoja in delovanja, se je začelo novo poglavje. Predsedniško vlogo je prevzela Rossana Paliaga, muzikologinja in publicistka, tudi naša cenjena sodelavka, sploh pa vsestranska in široko razgledana kulturna delavka na Tržaškem.

Znana si po tem, da si svojega življenja ne predstavljaš brez kulture. Nam lahko kaj poveš o sebi, o svojih številnih zanimanjih in interesih, pa tudi o mnogih zadolžitvah na različnih področjih?

Srečo imam, da se lahko ukvarjam izključno z dejavnostmi, ki me navdušujejo. Zato ne razlikujem med delom in prostim časom, saj bi v prostem času (ki ga nimam, saj sem svoje dneve natrpala z vsemi možnimi zadolžitvami) najraje delala ravno to, kar počnem v službi. Ko delaš z ljubeznijo, se vložena energija vrača, da lahko lažje sprejemaš tudi nemogoče delovne urnike. Delam res veliko stvari, vse pa se vrti okrog pisanja o glasbi ali gledališču. Slovensko stalno gledališče, Primorski dnevnik, Glasbena matica, slovenski oddelek italijanske radiotelevizije RAI so glavna poglavja moje poklicne zgodbe, na tej osnovi pa se je razvila veliko bolj razvejena de-



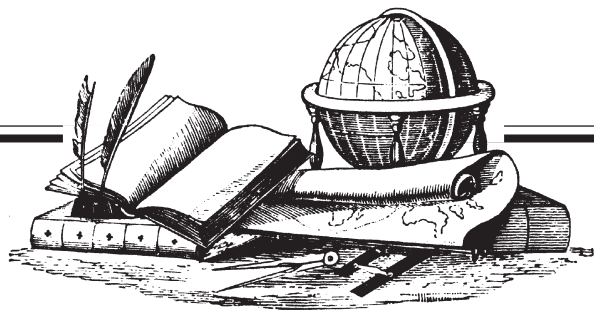
javnost, ki se je od zamejskega širila še na slovensko, italijansko in mednarodno okolje, saj aktivno sodelujem pri mnogih časnikih in revijah na evropskem nivoju, kar pomeni tudi, da veliko potujem. Potovanja so del moje poklicne identitete, saj so bistvena formativna izkušnja zaradi novih izkušenj, stikov, spoznanj. Težko razumeš sebe in določiš pomen svojih malih in velikih dosežkov,

če ne poznaš drugih.

Klavir in solopetje sem študirala z namenom, da bi lahko postala čim boljša muzikologinja in kritičarka. Ta je bila od nekdaj moja želja, zato nisem nikoli imela dvomov niti o svoji študijski poti, ki sem jo po univerzi nadaljevala še na Šoli državnega arhiva, saj sem takrat sprejela naročilo ZCPZ za zelo zahtevno nalogo katalogiziranja vseh notnih arhivov na korih tržaške škofije, kjer pojejo slovenski zbori. Kot novinarka in predavateljica pa se najraje ukvarjam z operno glasbo, ki je postala tudi moje specifično področje.

/str. 3





Tischlerjeva nagrada

## Letošnja dobitnica je pesnica in skladateljica Lenčka Kupper

Avtorica otroških pesmi, lutkovnih iger, pravljič in pripovedk Lenčka Kupper je prejela Tischlerjevo nagrado, najvišje priznanje med Slovenci na avstrijskem Koroškem, ki jo podeljuje Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev. Nagrado je prejela ob svoji 80-letnici, ki jo bo praznovala 4. aprila. Slovesnost podelitve 39. Tischlerjeve nagrade je bila v Tischlerjevi dvorani Mohorjeve založbe v Celovcu. Nagrado sta Lenčki Kupper izročila predsednik Krščanske kulturne zveze Janko Krištof in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Zdravko Inzko. Podelitve se je udeležil tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc. Nagrado, poimenovano po ustanovitelju Narodnega sveta koroških Slovencev in

prvem ravnatelju Slovenske gimnazije Jošku Tischlerju, podeljuje Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev kot najvišje priznanje obeh organizacij. Nagrado prejmejo kulturniki in drugi posamezniki za vrhunske

šentrupertu pri Velikovcu, pozneje pa se je izučila za šiviljo. Pela je v različnih zborih. Napisala je okoli 200 otroških pesmic, ki so izšle v mnogih zbirkah in na kasetah, več njenih pesmi pa so priredili tudi za odrasle zборе.

Leta 1983 ji je Krščanska kulturna zveza podelila priznanje in zahvalo za vztrajno delo na področju slovenske glasbe. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti ji je dal Gallusovo priznanje (1986), pred desetimi leti pa tudi srebrno plaketo za



prispevke na področju umetnosti, znanosti, kulture in politike, ki pomembno prispevajo v zakladnico slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Lenčka Kupper se je rodila leta 1938 na Bistrici pri Pliberku v znani Bognarjevi družini. Obiskovala je gospodinjsko šolo v

dolgoletno in uspešno delo na področju glasbenih dejavnosti in otroške glasbene vzgoje. Lani je Tischlerjevo nagrado prejel Jože Wakounig za vsestransko, prostovoljno in nesebično življenjsko delo na narodno-političnem področju, tako na občinski kot tudi na deželni ravni.

Zgodovina se ponavlja

## Strah pred drugačnim

Življenje nam nudi možnost, da smo lahko priče vsakdanjih dogajanj. Današnji čas nas vabi, naj se spet soočimo z eksistencialnimi problemi. Skoraj vsak dan izvem o barkah, čolnih, prepolnih ljudi, ki plujejo po morju proti italijanski obali na Lampeduso, v upanju, da bodo našli boljše življenjske

pod prisilo in je povzročalo nemir in vojne, ko so se migranti ustavljali na območjih, kjer so živela že druga ljudstva. Eden izmed prvih pričevanj tovrstnega preganjanja je Periklejev zakon iz petega stoletja pred Kr.; ta je določal, da lahko postane atenski državljani samo tisti otrok, čigar oče in mati sta oba Atenčana.

njimi imeli otroke, prepustili smrti. Znašle so se na cesti, same. Evripid je v tragediji Medea zelo natančno prikazal posledice takega ravnanja, ki sloni na bojzni grške družbe pred drugačnim, saj tudi Kreon prosi Medejo, naj odide iz mesta, ker se je boji. Če se povrnemo v sedanost, lahko jasno opazimo, kako je tudi naša družba prestrašena. Bojimo se, popolnoma upravičeno, ker ne vemo, kaj nas čaka v prihodnosti, ker ne vemo,

do česa nas bo privedla ta velika migracija ljudstev, kako bo vplivala na našo družbo. Mediji posredujejo pogostoma delno resnične novice, včasih celo izmišljene, da bi nas ustrahovali. Problem migracije je žal na dnevnem redu, interesi držav so raznovrstni, prav tako tudi načrti za rešitev tega problema. Migranti še vedno zapuščajo afriško



pogoje tu pri nas v Evropi. To so ljudje, ki bežijo pred vojnami, pred verskim preganjanjem, pred ekonomskimi problemi in se odpravljajo v svet, tvegajo življenje, da bi lahko nekega dne zagotovili boljše življenje sebi in družinam. Vsa zgodovina beleži množične migracije ljudstev. Pogostoma se je to dogajalo

Zakon je nastal iz strahu, da bi se število državljanov v Atenah tako povečalo, da bi sam tvegal izgubiti nadzor nad mestom. Periklej je zakon zagovarjal, češ da so tujke lahko zelo nevarne, in s tem si je zagotovil odobritev zakona. To je povzročilo, da so vojaki ženske, ki so jih prinašali v mesto kot vojni plen in z

obalo, da bi prišli v Evropo, tu pa so prisiljeni živeti po cestah, ob rekah ali v prenaseljenih sprejemnih centrih. Nepravilen pristop k rešitvi tega problema je glavni vzrok za širjenje strahu med ljudmi, toda vedeti moramo, da beseda "drugačno" ni vedno sinonim za "negativno".

Tadej Pahor

## Pismo predsednika SSO in SKGZ Corradu Azzoliniju Želita odgovore na marsikatero nerešeno zadevo

Predsednika krovnih organizacij, Walter Bandelj za SSO in Rudi Pavšič za SKGZ, sta pisala vodji Zavoda za varstvo zgodovinske, umetniške in etno-antropološke dediščine Furlanije Julijske krajine, Corradu Azzoliniju, in ga zaprosila za srečanje v zvezi z bazoviškim spomenikom. Rada bi razumela, zakaj ustanova ni doslej reagirala na dopis, ki ga je leta 2012 pisala takratna ravnateljica tržaških muzejev Maria Massau Dan. To je eden od sklepov, ki sta jih predsednika krovnih organizacij sprejela na srečanju s slovenskima svetnikoma Občine Trst, Valentino Repini in Igorjem Švabom.

20. členom samega zaščitnega zakona.

Ker Zavod doslej ni odgovoril Občini Trst in njeni takratni ravnateljici, so se na srečanju, ki je potekalo na sedežu SKGZ v Trstu, dogovorili, da pobudo prevzame predsednika krovnih organizacij in zaprosita za srečanje z odgovornimi na tržaškem Zavodu.

Predsednika SKGZ in SSO bosta zaprosila župana Občine Trst Roberta Dipiazio za srečanje (skupaj z obeh slovenskima svetnikoma), da bi se skupaj pogovorili o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo predvsem šolsko področje. Način takega soočanja in reševanja nerešenih problematik je bil sprejet pred meseci, ko se je tržaški župan v Narodnem domu sestal z vodstvom krovnih organizacij.

Kar nekaj je takih vprašanj, ki nimajo odgovora že precej časa in bi jih bilo treba rešiti. V prvi vrsti gre za slovenske jasli na Krasu. Občin-

ska uprava doslej ni pokazala velikega zanimanja, čeprav je bilo obljubljen, da bi jasli lahko nastale v Križu v stavbi civilne zaščite, ki pa bi se morala iz-

seliti na drug sedež. Slovenski predstavniki so izrazili potrebo, da bi jasli odprli na Opčinah, kar bi bilo z vseh vidikov bolj funkcionalno. Občina Trst ni rešila niti vprašanja slovenskih suplentov v slovenskih otroških vrtcih.

Repinijeva in Švab sta predsednika krovnih organizacij seznanila tudi z delovanjem desnosredinske občinske uprave, ki kaže skrb vzbujajoče zdrse v nekatere skrajne izbire in interpretacije, ki so v nasprotju s časom in omikanim bivanjem v tem obmejnem in večkulturnem prostoru.

Na srečanju so si bili edini tudi v ugotovitvi, da bi morala deželna prestolnica postati kažipot pri urensičevanju zaščitnih norm, v resnici pa ni tako in je do teh problematik precej zadržana. Vidna dvojezičnost je premalo uveljavljena in sama uporaba slovenskega jezika v delovanju občinskega sveta nima domovinske pravice.

SKGZ in SSO sta pristopila k pobudi Minority safepack zveze FUEN

## Poziv članom in drugim, naj oddajo svoj podpis

Organizaciji SKGZ in SSO sta se vključili v državljansko pobudo Minority safepack, zato vse svoje člane pozivata, da oddajo svoj podpis.

FUEN - Federativna zveza evropskih narodnosti deluje od leta 1949, vanjo je zdaj včlanjenih 90 organizacij in predstavlja okoli 400 narodnih in jezikovnih skupnosti. FUEN z državljansko pobudo Minority safepack želi spodbuditi Evropsko unijo k sprejemanju boljših ukrepov za varstvo narodnih in jezikovnih manjšin ter k okrepitevi jezikovne in kulturne raznolikosti EU. Za dose-

go tega cilja potrebuje 1 milijon podpisov evropskih državljanov.

K pobudi sta pristopili obe krovni organizaciji Slovencev v Italiji, saj je tudi naša narodna skupnost sestavni del velike evropske družine manjšin, ki šteje približno 50 milijonov ljudi. Skupaj lahko dosežemo pomembne rezultate, ki bodo konkretno pripomogli k razvoju vseh jezikovnih skupnosti.

Rok za oddajo podpisov zapade 3. aprila 2018, zato krovni organizaciji vabita vse včlanjene organizacije, da pristopijo k državljanski iniciativi in aktivno pripomorejo k zbiranju

podpisov.

SSO in SKGZ pozivata tudi medije, da o pobudi redno obveščajo javnost. Podpis lahko oddamo na spletni povezavi <https://ec.europa.eu/citizens-initiative/32/public/#/ali> s klikom na polje "podpiši/sign" ob spodnjem logotipu. Priporočamo, da izberete slovenski jezik. Obvezno morate izbrati tudi državo, v kateri imate stalno bivališče. Svoj podpis lahko oddate na sedežih primarnih organizacij ter v Tržaškem knjižnem središču v Trstu in v Katoliški knjigarni v Gorici. Ostajamo na voljo za morebitna dodatna pojasnila.

Povejmo na glas

## Naj svetloba ne ugasne

Res, naj ne ugasne svetloba, tista v človeku. Naj ne oslabi v njem njen plamen, ki je edino trdno upanje za prihodnost. Naj nemočnega ne zatrepeta ta plamen dobrega in plemenitega in sočutnega, plamen, ki prinaša in vzdržuje mir v duši in širi ta mir v svojo okolico, med svoje bližnje in med vse ljudi. Plamen, ki je človeka povzdignil nad vse, povzdignil v smislu, da gradi dobro, da je graditelj vsega tistega, kar pomaga in osrečuje: da bi bilo naše skupno bivanje kar najbolj prijetno, da smo vsi z vsem preskrbljeni in so dobri vsem na razpolago, da smo varni pred mrazom in vročino, da nismo lačni in imamo hrane v izobilju, da so naša bivališča lepa in udobna, da lahko vse bolj premagujemo vseh vrst bolezni, da se premikamo v hitrih vozilih in letimo na vse strani sveta, da smo in naj bi bili varuhi narave, ki je naš nenadomestljivi dom, in da nam je na dosegu roke sporazum in prijateljstvo z vsakomer, če to le zares in iz srca želimo in smo v tej želji vztrajni in nikoli ne popustimo. Res, naj ne ugasne ta svetloba v človeku, naj nikoli ne ugasne in ne pojenja prav v nikomer od nas, naj se še bolj širi na vse strani, od človeka do človeka, iz človeka v človeka, vse do zadnjega in poslednjega, da bo živela in žarela povsod in nobena stvar ne bo mogla zaustaviti njenega naraščanja, njene topline in delovanja. Kajti obzorja so tudi temna in se temnjajo, svetlobi sploh ni pot z rožicami postлана, saj ne mislijo vsi, kot misli ona, niso vsi, ki jo imajo radi. Niso vsi, ki hočejo vanjo

verjeti, ker ta svet ni varna in brezskrbna sreča, v tem svetu je mržnja do svetlobe še vedno velika, kaj velika, velikanska, in se hoče, ta mržnja, človeka polastiti, da bi se svetlobi odrekel, jo zatajil in zavrgel. In zato se je treba o svetlobi v človeku še in še pogovarjati, kajti vse bolj temne so teme, ki se dvigajo. Kaj bi drugega lahko rekli o besedah predsednika najmočnejše države našega razvitega sveta in njegovem nepopisno zaničevalnem poimenovanju držav, iz katerih se k nam rešujejo ljudje v stiski? In kam bi bilo mogoče umestiti izjave nekaterih italijanskih politikov in kandidatov za najvišja vodilna mesta: pribežniki, da nas bodo zbrisali z zemlje, moramo se odločiti, ali bo naša bela rasa še obstajala ali pa je več ne bo. In dalje: smo pod udarom, pod vprašajem so naša kultura, naša družba, tradicija, naš način življenja, nevarnost islamizacije je grozeča. In kaj naj si mislimo o nekaterih pomembnih državah vzhodne Evrope, ki niso pripravljene sprejeti niti enega begunca, niti enega? Ob vsem tem se zdi, da se tema, ki je odsotnost vsakršnega sočutja in nas želi potisniti v vse globlje območje izpraznjene človečnosti, tiho širi kot oljni madež in odjeda prostor svetlobi. In ta svetloba je vendar človečnost in obe sta ista beseda, obe sta isti pomen in obupano kličeta po vsakem našem glasu, po vsaki naši potrditvi. Res, svetloba in človečnost, edina sreča naše preteklosti, naše sedanjosti, edina sreča naše prihodnosti.

Janez Povše



S 1. STRANI Pogovor / Rossana Paliaga

## Cerkveni zbor je vas, so korenine, je simbol skupnosti

Zborovstvo je zame posebno in zelo pomembno poglavje, s katerim se ukvarjam zelo aktivno, z različnimi funkcijami. Lani sem na primer postala glavna urednica italijanske državne revije zborovske glasbe in sem sploh zelo angažirana pri dejavnostih deželne zborovske združenja in državne zborovske federacije. Zaradi večjezičnosti in predvsem zaradi neposrednega poznanja italijanskega in slovenskega zborovskega okolja sem pogosto posrednica za sodelovanje, izmenjave, skupne projekte in zborovske festivale. Redno sodelujem z zborovsko revijo Naši zbori Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, sodelovala sem tudi s francosko zborovsko revijo in z evropsko revijo ECA (European Choral Association), kjer sem bila v uredniškem odboru. Mislim, da lahko verjamem v združeno Evropo predvsem po zaslugi zborov, saj ni lažjega načina za navezovanje stikov onkraj nekdanjih meja kot deliti skupno ljubezen do zelo "družabne" umetnosti, ki v hipu izniči vsako razdaljo.

**S kakšnimi občutki si sprejela vodenje ZCPZ Trst?**

Dobro sem premislila, preden sem sprejela to odgovornost, zaradi odnosa, ki ga imam do zgodovine, dediščine in delovanja Zveze cerkvenih pevskih zborov, pri kateri sem odbornica skoraj dvajset let. Prepričali so me in nagovorili hvaležnost, spoštovanje in zaupanje. Ko sem še zelo mlada vstopila v izvršni odbor, so me člani in takratni predsednik, prof. Zorko Harej, sprejeli kot enakovredno sodelavko, ne glede na mojo skromno izkušnjo. Morda bo to zvenelo smešno, pri tisti starosti pa si nisem še predstavljala, da se lahko

pogovorim s profesorjem in vsekakor z bolj izkušeno, odraslo osebo, na tako sproščen način. Občutek hvaležnosti do posluha in zelo resnega, spoštljivega upoštevanja besed in predlogov, ki sem jih prinašala, me spremlja še danes. Prof. Harej je bil kultiviran, plemenit človek z visoko etično držo, njegovi sodelavci pa osebe z različnimi kulturnimi profili, ki jih je družil zelo stvaren pristop do dela. Na sejah nisimo nikoli zapravljali časa s praznimi besedami. Vsi so obvladali zborovsko (in tudi literarno) snov, pri organizaciji in vodenju velikih glasbenih dogodkov so bili vedno zelo učinkoviti. Zato sem zlahka vzljubila to delovno skupino in se s ponosom vključila vanjo in sem kljub vedno številnejšim delovnim obveznostim skušala ostati aktivna članica ZCPZ tudi kasneje, ko je vaje prevzel Marko Tavčar. On je bil na tej poti moj "mentor" že veliko prej, saj je poskrbel, da sem sploh pristopila k tej organizaciji. Ob hvaležnosti čutim tudi globoko spoštovanje do delovanja zborov, saj sem v tem ljubiteljskem glasbenem okolju od otroštva in se zelo trudim, da bi bila zborom s pridobljeno izkušnjo v oporo. Moj tretji temelj je zaupanje v sodelovanje in podporo uigrane ekipe ZCPZ, ki odlično obvlada svoj posel.

**Kaj ti pomeni ZCPZ Trst in kako gledaš na njeno dosedanjo pot?**

Zveza je organizacija, ki se od ustanovitve specifično ukvarja z zborovskim petjem, zato tudi lažje razume zahteve in potrebe zborov. Ni naključje, da so bile njene priveditve velikokrat pionirskega pomena, so odprle nove poti, ustvarile dragoceno dediščino, so postale temelj dolgo-



letnih tradicij. Mislim na primer na božični koncert, na množično revijo otroških in mladinskih zborov, na kompozicijske natečaje, notne publikacije, glasbene projekte s priznanimi umetniki, najrazličnejše tečaje za pevce, organiste, tudi pritrkovalce. Danes so tovrstni dogodki del našega zborovskega vsakdana, ko jih je Zveza prvič priredila, pa so v večini primerov predstavljali absolutno novost. Dobro razumem pomen in vlogo tovrstnih dosežkov, zato mi Zveza veliko pomeni zaradi jasne usmeritve premišljenega snovanja. Hkrati delim vrednote, ki sem jih spoznala in v vseh teh letih vedno prepoznala v članih odbora. Te vrednote prelivam v odnos do pevcev in do njihovega hvalevrednega poslanstva.

**Koliko zborov sploh združuje**

**ta zveza?**

Trenutno jih je 38.

**Katero je poslanstvo zveze in katere so njene glavne naloge?**

Zveza mora skrbeti za vrednotenje cerkvenega petja, zato ponuja pevcem in organistom možnosti izpopolnjevanja in nastopanja. Sakralna glasba je naš predmet na 360 stopinj, od širitve literature do organizacije koncertov.

**Nam lahko kaj poveš o revijah, seminarjih, tečajih in drugih oblikah delovanja?**

Naši glavni zborovski reviji sta Pesem mladim in Pesem jeseni: prva je posvečena mladim, druga odraslim pevcem. Zrelim glasovom namenimo tudi dve dekanijski reviji. Novejše pa je čezmejno srečanje mladinskih skupin. Spadamo tudi med soorganizatorje revije Primorska poje.

vljali vstopni izpit. Prvi dan smo imeli izpit glede smeri, ki smo jo izbrali: narisali smo skici roke in ptiča. Potem smo naslikali živo naravo z akrilnimi bar-

vami, nato pa so nam dali besedilo, ki smo ga morali obnoviti s skico. Drugi dan smo morali narisati model, imeli smo šest ur časa za to. Tretji dan pa smo imeli še razgovor.

**Obiskovala si umetniško šolo Nordio. Misliš, da si s tem dobila boljše priložnosti za akademijo kot na slovenski šoli?**

Mislim, da ja. Ta šola ti da študijski pristop k umetnosti, ni amatersko, kot npr.: "Ok, zdaj bom nekaj naslikal, da vidimo, kaj znam". Imaš prav študijski pristop, v smislu, da študiraš barve, oblike, ravnotežje, različne tehnike risanja itd. Ne lebdiš nekje v umetnosti. Ko sem si izbrala grafično oblikovanje, mi je to zelo pomagalo. Pri grafičnem oblikovanju moraš imeti dosti znanja s področja umetnosti, komunikacije, psihologije, kako barve učinkujejo na nas, kakšne oblike, kakšne velikosti črk, kaj nas privlači, kaj nas ne privlači, kaj nam je najbolj všeč v določenih situacijah. Grafično oblikovanje je tudi študij družbe, kajti vedeti moraš, kaj je

Prijetna in koristna tradicija je naš poletni seminar za pevce, zborovodje in organiste, med letom pa prirejamo tudi druge tečaje. Dejavnosti smo tudi na založniškem področju. V kratkem bo na primer izšla dopolnjena izdaja Vrabčevih priredb Ljudskih nabožnih, ki jih je ZCPZ pod Harejevimi vodstvom v ciklostilirani obliki izdala na začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Publikacija je pregledal in uredil naš dolgoletni sodelavec in zborovodja Janko Ban.

**V nedeljo, 14. januarja, ste imeli božični koncert v tržaški stolnici sv. Justa. V pozdravnem nagovoru si zelo lepo zaželela cerkvenim zborom, da bi "vedno našli pravo motivacijo in ljubezen za delovanje". Zakaj so cerkveni zbori tako pomembni za našo skupnost?**

Cerkveni zbori so zelo specifično področje zborovskega sveta, saj imajo jasno določeno nalogo, kar zahteva od pevcev ne samo ljubezen do petja, ampak tudi versko prepričanje. Zato so to zbori, ki so ljudem blizu ne samo na koncertih, ampak tudi v veliko bolj intimnih in sploh ne samo glasbeno zaznamovanih, srečnih in žalostnih trenutkih življenja. Petje cerkvenih pevcev ne ločuje med umetniškim in verskim sporočilom: je glasba in hkrati molitev. Izven cerkve pa se življenje zbora razvija in nadaljuje po tirnicah, ki jih vsi ostali zbori poznajo. Pomen cerkvenih zborov za našo skupnost me je naučila sama izkušnja, saj imam srečo, da veliko let sodelujem pri zelo dobro organiziranem cerkvenem zboru z ugledno zgodovino. V tem zboru nihče ni številka ali preprosto sopevec: vsak je na primer sin ali vnuk nekoga, ki ga vsi ostali poznajo, je pevec, čigar "osebna izkaznica" je del tistega kraja. Cerkevni zbor je vas, so korenine, je simbol skupnosti, ki jo danes vedno težje občutimo.

**Na omenjenem koncertu si tudi povedala, da pri ZCPZ imate veliko tradicij, ki jih nameravate nadaljevati, pa tudi**

**veliko idej. Snujete kaj novega?**

Prejšnji odbor nam je med mnogimi pomembnimi projekti zupal skrb za razvoj mladinskega zborovstva in na poseben način delovanje devinsko-nabrežinske fantovske skupine, ki predstavlja unikat v našem prostoru. Nekaj podobnega bi radi uresničili tudi na vzhodnem Krasu ali mestu. Imamo kar nekaj novih načrtov, o katerih trenutno lahko povem le, da bodo skušali podeliti našo širšo vlogo v našem zborovskem okolju in večjo vidljivost. Znanje, izkušnjo in vsebine želimo deliti s čim širšim krogom ljudi.

**Ima vaša zveza stične točke z goriškimi Združenjem cerkvenih pevskih zborov?**

Z Združenjem smo velikokrat sodelovali na področju tečajev, predavanj in publikacij. Veliko imamo skupnega, zato se mi zdi čisto naravno, da bomo v prihodnje dodatno nadgradili naša sodelovanja z novimi, upam tudi koncertnimi projekti. O vsem tem pa se moramo še pogovoriti.

**Da bi ZCPZ naredila korak naprej na poti večje prepoznavnosti na širši ravni, je na tvojo pobudo nedavno postala članica deželne zborovske združenja USCI...**

Zamisel je bila v zraku že dolgo. Zdi se mi idealno, da sva naredila ta korak skupaj z goriškimi Združenjem cerkvenih pevskih zborov, kar odpira seveda nova obzorja. Naši zbori se bodo lahko udeležili vseh tečajev in dogodkov Usci, na primer deželnih revij Nativitas ali Paschalia, h katerima bodo zaradi sakralnega repertoarja lahko veliko prispevali. Mislim pa tudi na izjemno kakovostne poletne tečaje gregorijanskega petja Verbum Resonans, ki jih sama obiskujem že nekaj let in jih na poseben način priporočam. Zveza in Združenje bosta prisotna v izvršnem in umetniškem odboru deželne združenja. To bo seveda prineslo nove priložnosti in sveže zamisli, zato upam, da bo predstavljalo spodbudo za naše pevce.

**Danijel Devetak**

Naši študentje v Ljubljani / Petra Debelis

## "Z grafičnim oblikovanjem se da preživeti, vendar moraš delati zelo veliko"

Petra Debelis obiskuje drugi letnik na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani na oddelku oblikovanje vizualnih komunikacij, specifično na smeri grafično oblikovanje. Pogovarjali smo se o njeni univerzitetni izbiri in poti, ki jo je pripeljala do nje.

**Kdaj si se začela ukvarjati z umetnostjo?**

Že ko sem bila zelo majhna, sem, kot vsi otroci, zelo rada risala. Ko sem obiskovala srednjo šolo, pa sem se zavedela, da me to res zanima in da bi se rada s tem resno ukvarjala.

**Glede na študij, ki si ga izbrala, kateri poklic bi rada opravljala?**

Rada bi bila grafična oblikovalka (smeh op. a.). Študiram grafično oblikovanje, vendar ne bi rada delala samo v grafiki, čeprav je svet grafike zelo razburljiv, ker je zelo širok in raznolik. Rada bi se ukvarjala z grafiko tudi v širšem smislu, npr. z oblikovanjem reklame ali kaj podobnega. V bistvu bi rada delala vse tisto, s čimer se ukvarja umetnost, vendar še vedno v povezavi z grafiko, ne npr. s slikarstvom.

**Se v današnjem svetu da**

**preživeti z umetnostjo?**

Se da, odvisno je, na kakšnem nivoju deluješ. Npr. Marina Abramović lahko živi od umetnosti. Da bi samo ustvarjal za umetnost, moraš biti kot stroj. Z grafičnim oblikovanjem, ki je del umetnosti, se da preživeti, vendar moraš delati zelo veliko.

**Verjetno imaš na akademiji veliko več prakse kot na kakšni drugi fakulteti. S katerimi predmeti se največ ukvarjate?**

Z grafikom, kakšno naključje (smeh op. a.). Največ se ukvarjam s tem, da se naučimo, kako lahko na čim boljši način posredujemo določene informacije, da za vsako stvar, ki jo naredimo, damo nekaj iz sebe, da skušamo na čim boljši način nekaj sporočiti. Pri študiju vizualne komunikacije je cilj ta, da z vizualnimi podobami ugotovljamo, kako prikazati določene informacije, občutke, principe...

**Imate veliko samostojnega dela?**

Tako je. Pri učnih urah nam dajo profesorji nekatere informacije in skupaj z njimi potem naredimo svoje delo, popravljamo, profesorji nam dajo svoje mnenje. Ne samo popravljajo, povejo

nam tudi, ali smo kaj naredili dobro. S profesorji gradimo: ti ne rečejo samo, če si kaj zgrešil. Skupaj se pogovarjamo, da pridemo do najboljše možnosti, in to mi je zelo všeč.

**Kaj ti je najbolj všeč?**

Vsak predmet ima lepe in grde plati. Npr. pri slikarstvu moraš zelo paziti na komplementarne barve, na tople in hladne barve itd., hkrati moraš paziti na kompozicijo. Tudi tipografija je zelo zanimiva, kjer na primer izdelujemo knjige in moramo paziti na prelom, na font črk, ki ga izberemo. Vsi predmeti so po svoje zanimivi in se ne bi rada specializirala samo v enem, drugače bi bilo dolgočasno.

**Se zgleduješ po kakem umetniku?**

Mislim, da se nihče ne zgleduje po samo enem umetniku. Vsak umetnik ima svojo močno točko in ti se zgleduješ po tem.

**Kako je potekal vstopni izpit za vpis na akademijo?**

Za izpit se je lahko prijavil kdorkoli. Moral si poslati mapo z dvajsetimi skicami neke osebe in še druge skice ali dela, ki si jih ti naredil. Od vseh kandidatov so nas izbrali petdeset, ki smo opra-



**Kako to, da si se naposled odločila, da boš študij nadaljevala v Sloveniji?**

Študij grafičnega oblikovanja je danes precej globaliziran, tako da je v bistvu precej vseeno in enakovredno, kje opraviš prvostopenjski študij. Razlika je v imenu akademije in verjetno so profesorji na kakšnih akademijah boljše pripravljene kot drugje.

Odločila sem se za Ljubljano, ker je blizu doma in ker je v centru Slovenije in zaradi tega imamo najboljše profesorje, ker so vsi v centru Ljubljane. Tudi v Sloveniji imamo bienale grafičnega oblikovanja in ogromno drugih razstav o grafiki, zato sem se odločila, da bom prišla sem. Vedela sem, da so zelo dobri ljudje. Tudi glede na to, da je zelo malo mest na akademiji, imaš večjo možnost, da se profesorji pogovarjajo s tabo in da skupaj z njimi gradiš svoje znanje...

**Na višji šoli si študirala v italijanski, zdaj v slovenski. Je bilo težko "preklopiti" na drugi jezik?**

Glede jezika sem mislila, da bo slabše. Doživela sem že podobno situacijo, ker sem se iz slovenske srednje šole vpisala na italijansko višjo Nordio. To je bil res velik korak zame, ker sem bila sama in nisem poznala nikogar, z novim jezikom, novim načinom študija, ker z jezikom menjaš način, kako se učiš. Zato mi je bil ta prehod iz italijanske višje šole na slovensko akademijo veliko manj hud, ker se mi je že zgodilo in sem zato vedela, kako bo. Na srečo sem tudi na takšni fakulteti, kjer jih ne zanima preveč, kako govoriš, ampak bolj, kaj delaš.

**Urška Petaros**



Izdelal jih je akad. kipar Herko Saksida

## “Jaslice brez meja” v Mošu

V župnijski cerkvi v Mošu pri Gorici so imeli letos posebno lepe in pomenljive jaslice. Kipce iz glinje je izdelal akademski kipar Herko Saksida, kustos v Gradu Dobrovo in odlični poznavalec krajevne zgodovine. Sporočilo njegovih jaslic je preprosto in hkrati močno: Gospod ne pozna meja, temveč gleda na človeka. V Kristusu se ljudje srečujejo in zbirajo v občestvo, ki pomeni bogastvo in odrešenje. Zamisel za “jaslice brez meja” je sad prijateljstva z župnikom Maurizioom Qualizzo, je dejal g. Saksida. Sploh pa sta mu Moš in svetišče na Prevalu zelo domača. “Najprej sem moral samo postaviti neke jaslice iz svojega ateljeja, kjer jih imam mnogo, v neko cerkev, tokrat v Moš”. Besede iz Pavlovega pisma Efežanom (“Kajti on je naš mir, on, ki je iz obeh napravil eno, s tem da je podrl steno pregrade, to je sovraštvo”) in “Gospod, ki ne pozna meja”, so ga navdihnili: “Tako so nastale jaslice brez meja”, je umetnik zaupal župniku v Mošu.

Tokrat je prvič postavil jaslice v Italiji. Vsako leto jih izdela in razstavlja na Sveti Gori, v Vipavski dolini, v Italiji pa jih je prvič in tega je posebno vesel. Od kod ljubezen do te umetnosti? “Ko sem obiskoval akademijo v Firencah, sem imel profesorja, ki je bil umetniško 'realist' in je hotel, da bi vsi njegovi gojenci sledili temu stilu. Osebo sem hvaležen prof. Bertiju (poučeval me je v 70. letih prejšnjega stoletja); sem to, kar sem, tudi zaradi njega”. Z glino se je g. Saksida prvič srečal pri osmih letih; radi so jo oblikovali že starši, pa tudi, kasneje, žena Marija. “Osebo gledam na to obliko umetnosti kot na konkretizacijo razsežnosti Duha”. Figurice nastajajo v adventu, “na domu in v srcu moram čutiti harmonijo in mir”. Med vsemi kipci so umetniku najdražji člani Svete Družine: “Ko oblikujem njihova obličja, sem pozoren, da obrazi 'prenašajo' duha, Marijino, Jožefovo in

Jesusovo vero... Mnogi kipci spominjajo na različne sovaščane, na osebe, ki so doživele božično sporočilo, bistvo Božjega učlovečenja sredi nas. V mojih jaslicah so ovčke vedno blizu pastirja, v čredi, saj niso bukolična podoba, temveč podoba dobrega pastirja, ki ima ob sebi Cerkev-čredo. Med mojimi kipci so tako tudi trije slovenski pastirji, pomembni v zgodovini naše Cerkev: škof Anton Martin Slomšek, mučeniški ljubljanski nadškof Anton Vovk, slovenski škof med ameriškimi Indijanci Friderik Baraga. Rad pa bi uprizoril tudi goriške pastirje, osebe, ki so žrtvovale svoje življenje kot pričevanja vere”. Kako se lahko preseže meja, ki je mnogo let delila edinstveno območje Collio-Brda? “Zemljepisne meje ni več že veliko let, še vedno pa ostaja v glavah, v Sloveniji in Italiji. Izbrisal jo bo lahko samo Božji jezik, jezik srca, jezik Duha. Mi to že izkušamo s skupino Prenove v Duhu v naših briških skupnostih, pa tudi v italijanski skupnosti na Prevalu”. Herko Saksida “iz duhovnih razlogov” rad obiskuje Vipavsko dolino, zahaja v Medjugorje, na Sveto Goro, ki mu je posebno draga kot kraj enega izmed prvih Marijinih prikazanj v Evropi. “Iz umetniških razlogov” je nedavno šel na Dunaj, na razstavo Raffaellovih in Rubensovih del. “Iz prijateljskih razlogov” pa rad



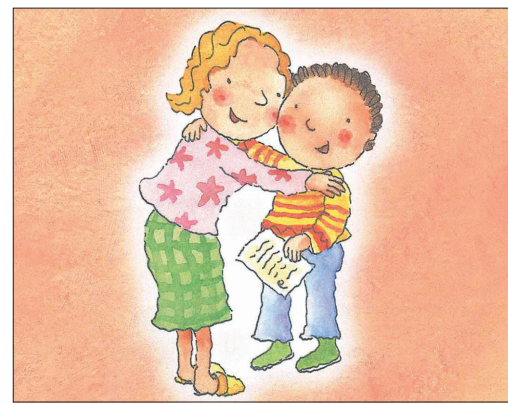
prihaja na različna srečanja v Moš in na Jazbine, “kjer Slovenci in Italijani skupaj preživljamo lepe trenutke”. Kaj gospodu Saksidi pomeni Preval? “Prevalu sem se približal, ker je poseben kraj. Od prvega trenutka sem v njegovi majhnosti občutil neko veličino, tisto, ki ti omogoča, da dihaš poseben zrak, zelo dragoceno, ker v svoji majhnosti ti daje čutiti veličino Marije in Gospoda ter svetega papeža Janeza Pavla II., ki ju je ljubil in o njiju pričal. Tam smo ljudje z obeh strani 'meje' skupaj preživeli trenutke razumevanja in občestva. Povedali so nam, da je ta Marijin dom - dom vseh, da je naš dom”. **Izjemoma bodo “jaslice brez meja” v župnijski cerkvi v Mošu na ogled do svečnice, 2. februarja 2018.**

Peta številka otroške revije Pastirček

## Spet prišlo je novo leto, lepih z njim želja nešteto

Tako vzklikajo začetni stih pesmice *Spet prišlo je novo leto*, ki jih je z radostjo v srcu napisala štandreaška pesnica Ivanka Zavadlav in ob koncu želela, “da Pastirček - kot doslej - / žel uspeh bi še naprej”. To srčno upamo tudi vsi mali in veliki bralci te revije za otroke, ki vsakič prinaša na svojih straneh veliko lepega za dušo in vesplošno rast naših otrok. Pastirčkov urednik Marijan Markežič namenja bralcem voščilo, da bi bilo leto 2018 “zdravo in veselo, polno lepih, bogatih doživetij”. Kmalu po novem letu se s praznikom Sv. treh kraljev ali Gospodovega razglasenja končujejo radostni božični dnevi. O treh modrih z Vzhoda, ki so se prišli pokloniti novorojenemu Detetu, do katerega jih je vodila zvezda, piše Walter Grudina v rubriki *Zgodbe iz Sv. pisma*. Kot vedno je pristrčno, v toplih barvah prizor upodobila Paola Bertolini Grudina. Tudi zvesta sodelavka Pastirčka Mariza Perat se je v svojem zapisu z naslovom *Prišli so, prišli kralji trije...*, povzeli po koledniški pesmici, pomudila pri sv. treh kraljih in obrazložila, kdo so bili. Pri tem omenja tudi koledovanje, obhod vasi “sv. treh kraljev”, Gašperja, Mihe in Boltežarja. V vsaki hiši zapojejo pesem, pokadijo in molijo, v zameno pa prejmejo dar, ki ga navadno dajo v dobre namene. To staro navado zelo skrbno ohranjajo v Števerjanu, kjer koledujeta kar dve skupini, oblečeni v bogate kostume (dragoceno, natančno delo

Snežice Černic!) in na Vrhu Sv. Mihaela. Peratova si želi, da bi to šego obudili še v kakšnem drugem našem kraju. Na koledniške strune je ubrana tudi pesem *Koledniki*, ki jo je na besedilo Berte Golob uglasbil Patrick Quaggiato. Sv. tri kralje in novorojenega Jezuščka z Marijo je v svojo rubriko *Čas za igro* z nežnimi risbami, ki jih bodo bralci sami pobarvali,



vključila Paola Bertolini Grudina. Z možem Walterjem Grudino je tudi oblikovala posrečenega vzgojnega stripa, ki je zelo dobro zamišljen prav zato, ker želi, da bralci sami razmislijo, kakšen je najboljši odgovor. Tokrat se fantiček sprašuje, komu naj zaupa. Mami, seveda, ki želi sinčku le dobro! Zima in na zasneženi pokrajini razigrano razpoloženje otrok vejeta iz rubrike *Kar lepo po vrsti*, ki vabi bralce, naj jo izpolnijo. Poučna dopolnjevanke je tudi na 19. strani januarske številke; *V knjigi življenja* je žalostna zgodba o umoru nedolžnih otrok v Betlehemu. Najmlajši Pastirčkovi prijatelji bodo na dveh vabljenih

straneh (8. in 9.), ki jih je pripravila Danila Komjanc, našli “krog” z letnimi časi in miško, ki ji bodo pomagali rešiti zimsko uganko. Ista ilustratorka je ljubko naslikala spečega medveda, ki nastopa v pesmici Vojana T. Arharja *Počitek*. Berta Golob v jezikoslovnem kotičku razlaga, kako se rimajo besede. To bo še kako uporabno pri pouku slovenskega jezika! Likovna umetnica Vesna Benedetič s tehtnimi besedami predstavlja umetnika Vasilija Vasiljeviča Kandinskega (1866-1944) in razlaga, kaj je *abstraktizem*. V Evini januarski sadni košari je sadež, ki “odganja zdravnika”, kot zagotavlja Katerina in Graziella Zavadlav. Paček si v svoji spakodranščini modro postavlja vprašanje, ali smo še ljudje ali pa znamo

še samo pritiskati na gumbe, saj si tudi voščila pošiljamo po telefončkih... Zdi se, da za osebni stik nimamo več časa. Tatjana Ban vabi spretno roko, naj same izdelajo družabno igrice *Otrok, ne jezi se!* V *Matematičnem kotičku* Veronike Srebrnič v snežinkah poplesavajo številke. Pastirčkova pošta je kar se da pisana: polna krasnih risbic in dopisov različnih vsebin. Drugošolci OŠ L. Zorzut, Bračan, so poslali fotografijo jaslic, ki so jih pripravili iz Lego kock, petošolci OŠ P. B. Domen iz Sovodenj pa so se nastavili fotografu ob svojih jaslicah in drevesčku. Čestitke vsem!

IK

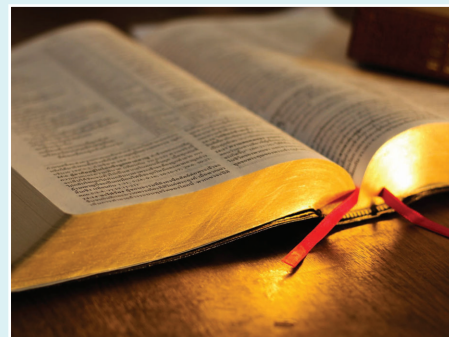
### ZAKAJ PRAV JEZUS? (12)

PRIMOŽ KREČIČ

#### Branje Svetega pisma v luči Jezusa Kristusa

Za branje Svetega pisma je nepogrešljiva zgodovinska kritična presoja tekstov, ki pa ima svoje meje in je nezadostna. Predvsem ne pride do tistega, kar je bistvo Svetega pisma, da je od Boga navdihnjena knjiga. Znanstveniki preučujejo spise v njihovem zgodovinskem trenutku in jih delijo po njihovih virih, premalo pa upoštevajo celoten pomen Svetega pisma. Papež Benedikt XVI. je v uvodu v knjigo *Jezus iz Nazareta* pou-

dih deloval po njem ter po skupnosti, ki je to oznanilo premišljevala in živela. Za poglobljanje v Jezusovo osebo to pomeni, da zaupamo evangelijem in obenem upoštevamo dejstvo zgodovinske kritike. Papež Benedikt XVI. je zapisal, da želi predstaviti Jezusa evangelijev kot resničnega, zgodovinskega Jezusa, ki ga je mogoče razumeti iz vere, da je bil kot človek Bog. Že dvajset let po njegovi smrti najdemo v veliki hvalnici v Pismu Filipljanom povsem izdelan pogled na



Jezusovo skrivnost, da je bil enak Bogu, ampak se je izničil, postal človek, trpel na križu, Bog ga je po smrti obudil in povečal na njegovo desnico. Jezusu namenja apostol vesoljno češčenje, ki ga je pred mnogimi stoletji napovedal prerok Izaija. Če beremo evangeljska besedila s prepričanjem vere, se v njih vedno bolj odpi-

ra Jezusova oseba, ki je zgodovinsko utemeljena in obenem presežna. Duhovni pomen Svetega pisma se ne sme mešati z razlagami, ki jih narekujejo domišljija in razumska domiselnost. Izvirati mora iz odnosa med besedilom in velikončnim dogodkom, ki predstavlja vrh Božjega posega v zgodovino Izraela in v korist vsega človeštva. Sodobna duhovna razlaga presega razlago cerkvenih očetov, ki so se trudili najti duhovni pomen v najmanjših podrobnostih svetopisemskih besedil. Pomembno je brati starozavezne knjige pod vodstvom Svetega Duha v okolju Kristusove velikonočne skrivnosti in novega življenja, ki izhaja iz nje. Tako je Adam podoba Kristusa, novega Adama in potop je podoba krsta.

V januarju se začne nov cikel programa

## Delavnice molitve in življenja

Več sto tisoč udeležencev programa DMŽ po vsem svetu priča o miru, ki se jim je povrnil, potem ko so obiskovali ta program. Nova spoznanja in izkušnja molitve so jih zelo obogatili ter jih napolnili z upanjem in ljubeznijo. Ustanovitelj DMŽ br. Ignacio Larranaga je močno izkusil zastojno Božjo ljubezen, zato je razvil program, da bi posredoval izkušnjo ljubezni drugim. V januarju se je mogoče vključiti v program po različnih krajih, kjer ga organizirajo: v Divači, Postojni, Ajdovščini in Rodiku ter drugod po Sloveniji. Podrobnejše informacije je mogoče dobiti na spletni strani: [www.dmj.si](http://www.dmj.si).

DMŽ so duhovni program, pri katerem postane udeleženec bolj domač s Svetim pismom in se nauči moliti na več različnih načinov. Ob poslušanju

razmišljanj br. Ignacia Larranaga udeleženec spoznava, kdo je bil Jezus Kristus, in ponovno odkrije lepoto krščanske vere. K obiskovanju delavnic so povabljeni vsi: tisti, ki so Cerkvi blizu ali pa oddaljeni od nje, kristjani različnih usmeritev. Vsakemu velja povabilo: vze-

sti svoje običajne skrbi, za trenutek pojdi vase, za hip se odpočij v Bogu”. Delavnice vodijo usposobljeni voditelji, ki so obiskovali Šolo oblikovanja. Potekajo enkrat tedensko v skupni dolžini 3,5 mesecev. Predhodne prijave niso potrebne, za več informacij



mite si čas za pot k samemu sebi, ki bližnjemu in k Bogu, to vam omogočajo Delavnice molitve in življenja. Br. Ignacio Larranaga pa vabi: “Za hip pu-

lahko kontaktirate kontaktne osebe na spletni strani. Ko človek odkrije evangelij, njegovega iskanja nič več ne ustavi.

Jba



GORICA Sinjevrška umetnost na ogled v KC Lojze Bratuž

## Na široko odprta ustvarjalna obzorja



Anamarija Stibilj Šajn, Jožica Ličen in Kristjan Vidmar (foto dd)

V galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž bo do 5. februarja 2018 na ogled skoraj sto likovnih del, sad simpozija Slovenija odprta za umetnost in kolonije Umetniki za karitas. Dobrodela razstava *Sinji vrh 2017* je doživela praznično odprtje v četrtek, 18. januarja, ki ga je uvedlo in sklenilo petje Mladinskega pevskega zbora Emil Komel pod vodstvom Damijane Čevdek Jug. Kristjan Vidmar (sin prerano umrlega Hieronima) iz turistične domačije na Sinjem vrhu nad Ajdovščino, ki je že 25 let znana kot zbirališče umetnikov, je kot gostitelj dveh kolonij po uvodnem pozdravu predsednice kulturnega centra Franke Žgavec povedal, da z umetniki preživljajo 24 ur na dan. Ob pogledu na različne slike, ki krasijo tudi njihovo domačijo in lokal, se jim utrne ogromno spominov iz zadnjega četrstoletja. "To je nekaj neprecenljivega". V tem času so vzpostavili veliko poznanstev in vezi, "nekateri umetniki so postali družinski prijatelji", to je zanje velik privilegij. Vse navzoče je toplo povabil na Sinji vrh, kjer sobivajo lepa narava, domača kuhinjska in umetnost. Likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, ki spremlja obe umetniški pobudi, je lepo povedala, da likovna dela lepo odpirajo pogled s Sinjega vrha v svet umetnosti, ki prihaja iz kar desetih držav in jo ustvarja 29 likovnih ustvarjalcev. Toliko je bilo udeležencev lanskoletnega simpozija Slovenija odprta za umetnost in kolonije Umetniki za karitas. Poleg del lahko obiskovalci na razstavi občudujejo tudi dela darovalcev, saj na kolonijo od vsepovsod prihajajo ustvarjalci, ki čutijo željo in klic, da bi podprli projekt s svojo likovno ustvarjalnostjo. V goriškem kulturnem centru se sinjevrška umetnost že drugič povezuje v skupno razstavo. Lani so ob kulturnem prazniku pripravili razstavo v Lokarjevi galeriji v Ajdovščini. Kar osupnili so ob spoznanju, kaj vse je nastalo v tistem poletju na dveh srečanjih ustvarjalcev, je povedala likovna kritičarka. "Ko tako pogledaš dela na enem samem mestu, se resnično odpre pogled na svetovno likovno sceno". Predstavitev je bila vredna občudovanja, zato so letos posebno veseli, da so bili v istem slogu povabljeni v galerijo KC Bratuž.

Na simpoziju Slovenija odprta za umetnost si prizadevajo, da bi umetniki z vseh celin imeli možnost se predstaviti tudi v našem prostoru in nas oplemeniti s svojo poetiko; umetnost naj bi se nato brezmejno pretakala, da bi novi stiki omogočali umetnikom, da bi se predstavljali še naprej po svetu in si odpirali nova vrata, je dodala strokovna sodelavka dveh umetniških srečanj. Dve leti mlajša kolonija Umetniki za karitas pa na široko odpira srca in uresničuje svoj dobrodelni namen. Vse skupaj se na Sinjem vrhu resnično povezuje z umetnostjo narave: "Umetnost človeka se povezuje z umetnostjo narave in tudi z umetnostjo, ki pridiši iz kuhinje". Ko razstave s Sinjega vrha potujejo v mednarodnem prostoru, prinašajo s sabo govoro lepega in dobrega, prinašajo spoznanje, da po eni strani stremimo po globalizaciji; po drugi strani lahko ob pogledu

na dela 29 udeležencev dveh delovnih srečanjih spoznamo, da vendarle vsako likovno delo živi v svoji specifičnosti in posebnem ustvarjalnem značaju, da nosi enkrat in neponovljiv pečat ustvarjalca. Različni motivi, različni načini pristopa, tehnike, toda nad vsem tem je posameznik, ki je pripravljen skozi svojo likovno stvaritev razkriti sebe, svoje poglede, misli, čutenja in sanje. Na simpoziju in

koloniji ni nikakršnih predpisanih tem, "je le neskončna ustvarjalna svoboda, v kateri vsak posameznik najprej najde sebe": tako sledi svojemu najbolj intimnemu klicu, ustvari umetnino, ki je resnično del njega. Zato je ta razstava tako raznolika, zato se v nizu del posameznik ne izgubi, ampak gledalca nagovarja kot on, tisti, ki je prišel na Sinji vrh, da bi s plemenitim in pristnim namenom sledil tistemu, kar je v njem samem in kar ga tudi nagovarja iz čudovitega okolja, v katerem najde ustvarjalni mir. Zato je tudi med razstavljenimi deli velikokrat prisotno krajinsko izhodišče, večna tema, ki vselej ohranja svojo svežino. Ustvarjalna obzorja, ki se odpirajo s Sinjega vrha, ostajajo na široko odprta.

Jožica Ličen, gonilna sila pri projektu Umetniki za karitas in nova ravnateljica Škofijske karitas (iskreno čestitamo!), se je prirediteljem dogodka in navzočim na odprtju zahvalila v lastnem imenu in v imenu več kot tisoč sodelavcev in prostovoljcev Karitas v koprski škofiji. "Jaz sem tukaj, vendar za mano, z mano in z nami je veliko število oseb, ki skrbijo za ljudi v stiski". Med njimi so tudi umetniki. Kolonija Umetniki za karitas je nastala prav s tem namenom, in sicer dve leti po nastanku simpozija Slovenija odprta za umetnost. Pri Karitas so "nekako čutili, da človek ne živi samo od kruha. Človek potrebuje tudi umetnost, potrebuje likovno in glasbeno kulturo. To je za naše duše marsikdaj tako kot kruh ali celo več". Od takrat naprej prirejajo kolonijo na Sinjem vrhu, potem pa z deli potujejo iz kraja v kraj, prinašajo sporočilo lepega in dobrega: na eni strani lepote, ki jo ustvarjajo umetniki, na drugi dobrote, zaradi katere so ta likovna dela nastala. Kot "človek številka" je ga. Jožica svoje besede podkrepila s podatki: v katalogih je zapisanih 1680 imen avtorjev, nastalo je več kot 2800 likovnih del, več kot 2000 jih že visi v kakem poslovnem prostoru ali po domovih, "kamor prinaša lepoto in dobroto". Bili so že na 280 razstavah po Sloveniji, Gorici, Trstu, Sarajevu, dvakrat v Bruslju, dvakrat v Rimu itd. Svetemu očetu so podarili kataloge z vseh 22 srečanj, zraven tudi slovensko potico, "brez tega ne gre"! Po dveh mesecih so prejeli pismo, s katerim je sv. oče pobudo pozdravil, se zahvalil in blagoslovil. "Ne blagoslovlja samo nas, ki to delamo. Blagoslovlja umetnike in vse vas, ki ljubite umetnost in dobrodelnost". Naslov kolonije 2017 je bil "Ljubez en". S tem sporočilom želijo še naprej potovati od kraja do kraja: sili jih ljubezen do bližnjega. Stiske so različne, njihovi obrazi se spreminjajo: samo v koprski škofiji prejema materialno pomoč več kot 2000 družin, več kot 1000 posameznikov živi v težkih razmerah, poleg teh so brezdomci, zasvojeni, matere v težavah... Tudi prodaja likovnih del in uporaba darov, ki so jih ljudje dali zanje, je del pomoči Škofijske karitas ljudem v stiski. Zato je ga. Jožica navzoče spodbudila, naj si privoščijo sliko. "V vašem prostoru bo pričala, da ste človek, ki imate radi lepo, še bolj kot to pa človek, ki ima rad dobro".

DD

GORICA Srečanje pod lipami

## O prepletanju umetnosti in dobrodelnosti

Po odprtju dobrodelne razstave v četrtek, 18. januarja 2018, sta Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič v komorni dvorani goriškega Kulturnega centra posvetila tudi Srečanje pod lipami temi

in dodalo še simpozijski – študijski del, na katerem predavajo različni strokovnjaki, tako da pristopajo k umetnosti tudi s teoretičnega zornega kota. Likovno produkcijo, ki nastaja na Sinjem vrhu, selijo potem na razna razstavišča, je

in na sedežu Karitas. Razstav bi bilo še več, če bi bilo tudi več sodelavcev, po drugi strani pa se zavedajo, da bi preveč razstav znižalo kakovost. Treba je dobiti pravo mero. Jožica Ličen je tudi povedala, da je del sluška namenjen za



Jožica Ličen, Anamarija Stibilj Šajn, Francka Žgavec in Jože Bartolj (foto dd)

prepletanja umetnosti in dobrodelnosti. Na večeru so se pogovarjali strokovna sodelavka pri projektu Slovenija odprta za umetnost Anamarija Stibilj Šajn, Jožica Ličen iz Škofijske karitas Koper, predsednica Centra Bratuž Francka Žgavec in kulturni urednik na Radiu Ognjišče Jože Bartolj, ki je vodil srečanje. Pred petindvajsetimi leti se je na Sinjem vrhu začel projekt mednarodne likovne delavnice Slovenija odprta za umetnost. Ustanovitelj tega projekta je bil akademski slikar Klavdij Tutta. Že od začetka je bila Anamarija Stibilj Šajn vabljenka k sodelovanju kot strokovna sodelavka. V vseh teh letih se je letno na delavnici vrstilo okrog 25 ustvarjalcev iz mednarodnega prostora. Po petnajstih letih se je Klavdij Tutta umaknil in takrat je umetniško vodenje kolonije prevzela Anamarija Stibilj Šajn. Delavnici je novo vodstvo

dejala strokovna sodelavka. Jožica Ličen iz Škofijske karitas Koper je prisotnim opisala dejavnost skupine Umetniki za karitas. Povedala je, da likovna dela ne prodajajo na dražbi, ker si želijo, da sliko dobi tisti, ki ljubi umetnost in ki želi darovati za ljudi v stiski. "Ljudem skušamo ponuditi sodobno likovno umetnost in moje vodilo je, da sodobnemu človeku, ki je preveč naravnano potrošniško, Umetniki za karitas ponudijo tudi nekaj za dušo, in mislim, da nam je to uspelo". Na začetku so z isto razstavo potovali iz kraja v kraj, zdaj pa veliko ljudi jo želi imeti v gosteh. Trenutno je letošnja v KC Lojze Bratuž in bo nato v centru Ljubljane, razstava iz leta 2016 je na Ministrstvu za obrambo v Ljubljani in jo bodo potem preselili v Jožefovo galerijo v Logatec. Stalne razstave pa so v kapucinskem samostanu v Križu, na občini v Ajdovščini

določen sklad in del pa domovom, v katerih so osebe v stiski, kot na primer materinskemu domu, domu za zasvojenca ipd. Predsednica KC Lojze Bratuž Francka Žgavec je opisala delovanje KCLB, njegove galerije ter sodelovanje z Umetniki za karitas. Jožica Ličen in projekt Umetniki za karitas je pred leti spoznala, ker jo je tem seznanil glavni urednik Novega glasa Jurij Paljk in od takrat se je začela zgodba, ki se vsako leto ponavlja v galeriji ARS na Travniku. Tu gostijo dela umetnikov in na ta način skušajo tudi naša društva senzibilizirati ljudi na naši strani meje. Poudarila je tudi, kako že od vsega začetka občuduje delo, ki ga opravlja slovenska Karitas na vseh področjih, in kako je v naših krajih ta vsestranska pomoč preveč skromna.

MČ

Razmišljanje

## Človeka čas spočne in ga spremlja do groba

Občasno pricurajo izza vatikanskih zidov tudi kakšne novice, ki nas pozabavajo. Kongregacija za doktrino vere, ki smo jo svojčas imenovali Sveti oficij, pa tudi "Sveta inkvizicija", skrbi, da se verska resnica ne bi potvarjala ali celo napačno razlagala. Tako pošiljajo dopise tistim teologom kot tudi piscem, ki pišejo o veri in verskih resnicah in jih opozarjajo na nekatera nestrinjanja s cerkvenim naukom. Med drugim tudi kroži novica, da je prefekt ali vodja Kongregacije za verski nauk pripravil obsežen zapis, v katerem naj bi bil pripravljen

poboljševalni ukrep za nekega starega nemškega teologa. Ko je prefekt izročil papežu to obširno dokumentacijo, ga je papež vprašal: "Ne bi bilo bolje, če bi ga povabili na pivo, se pogovorili z njim kot bratje in rešili vprašanje"? Ta papeževa pripomba se je razvedela in med odmorom ob kavi se je med uslužbenci komentiralo, kako je papež Francišek kot nekdo, ki ne ve, kako se vlada Cerkev! V resnici pa je papež Francišek, ko je to izjavil, javno razglasil svojo vero v bratsko, razumevajočo, sočustvujočo religijo in tako poudaril smisel našega medsebojnega pogovora.

Ste se kdaj vprašali, zakaj se velikokrat počutimo tako neprijetno? To je zato, ker preveč brskamo po preteklosti ali pa smo zaskrbljeni zaradi prihodnosti. Z medsebojnim pogovorom pa se tudi otresemo ujetosti v včerašnjost, češ, kaj vse je bilo? Kako bo jutri, ko je tako bilo včeraj. Usmerjati moramo življenje v sedanost. Vse, kar počenjamo zdaj, je že naše sporočilo za večnost. To, kar pravkar delamo, naj bi delali s svojim jazom. Človeka čas spočne in ga spremlja do groba. Naš medsebojni pogovor pa nam prinese tudi notranji mir, če je ta pogovor iskren, četudi nas pestijo težave. Znan je tisti Hesserjev rek: "Vidiš, prijatelj, ti vidiš mir, v meni je očitno neki mir, ne poznaš pa mojih notranjih bojev, v tajnosti mojega bistva..."

Ambrož Kodelja





Mala dvorana Kulturnega doma / Gost Bojan Brezigar o Kataloniji

## Miroljubni Katalonci so se odločili za nenasilen protest

V mali dvorani Kulturnega doma v Gorici je v sredo, 17. januarja 2018, potekalo zanimivo predavanje o kočljivih temi Katalonije danes, ki se pravzaprav neposredno tiče vseh manjšinskih narodnih skupnosti v Evropi. Po kratkem uvodu in pozdravu predsednika Kulturnega doma Igorja Komela je avtorja, novinarja in politologa Bojana Brezigarja predstavil odgovorni urednik Novega glasa Jurij Paljk. Bojan Brezigar je v prvi osebi preživel trenutke napetosti,

Katalonije, in je to potem opisal v knjigi *Šest dni v Kataloniji*. Novinar je pravi izvedenec o tej temi, saj se že štirideset let ukvarja z vprašanji manjšin v Evropi in je za marsikateri manjšinski narod, kot

ričani bi ji rekli "instant bok", je zelo hitro, a tudi odlično napisana in se bere kot imenitna zgodba, ki ima vpogled v zgodovino Katalonije in opisuje tiste dni nasilja ob referendumu, je povedal Paljk.



ki so se pripetili leta 2017 na referendumu za samostojnost

na primer za Katalonce, referenčna osebnost. Knjiga, Ame-

Besedo je potem prevzel gost večera, ki je povedal, da se je

povod za katalonsko gibanje za neodvisnost pojavil leta 2006, ko je Mariano Rajoy začel zbirati podpise proti katalonskemu statutu, ki ga je z nekaterimi kompromisi sprejel katalonski in madridski parlament. Zbral je kar 4 milijone podpisov in jih vložil na ustavno sodišče, ki je leta 2010 razveljavilo 42 členov statuta, med katerimi tudi člen, ki pravi "Katalonija je nacija". Takrat se je zbralo en milijon Kataloncev na ulicah in se je pravzaprav vse začelo. Govor je nato prešel na miroljubnost Kataloncev, ki so se odločili za nenasilno pot in se tega držijo dosledno. "Oni so enostavno sedeli na stopniščih in tako skušali preprečiti policiji, da bi prišla na volišča, policaji pa so jih pretepali, vlekli in streljali", je dejal Brezigar. V nadaljevanju je bil tudi zelo kritičen do Evrope in do njenega vodstva, kajti zastopniki držav so "parkirani" tam, ker jih doma nočejo. Vodilne države v Evropi pa ne najdejo oz. sploh ne iščejo skupnega jezika. V trenutku, ko ni nekega močnega vodstva, se vsaka manjša država obnaša po svoje. Na

Evropsko unijo se enostavno ne da računati. Kar je najbolj presenetljivo, v negativnem smislu seveda, je bilo sporočilo, ki ga je Evropska komisija poslala dan po katalonskem referendumu, in sicer, da popolnoma podpira špansko vlado s predsednikom Rajoyem na čelu. To se je verjetno

zgodilo, ker Evropska ljudska in socialistična stranka nadzirata evropske institucije in ne delujeta več za interes ljudstva, ampak velikih korporacij. To seveda ne gre, in če se ta Evropa ne bo spremenila, bo verjetno tudi razpadla, je sklenil Brezigar.

MČ



**Kulturni center  
Lojze Bratuž**



**Krožek  
Anton Gregorčič**

**SREČANJA POD LIPAMI**

**DR. DAMJAN PRELOVŠEK**

Umetnostni zgodovinar, diplomat, največji poznavalec dela Jožeta Plečnika, avtor znanstvene monografije **Jože Plečnik: arhitektura večnosti: teme, metamorfoze.**

Z gostom se bo pogovarjal **Saša Quinzi**

**ČETRTEK, 1. FEBRUARJA 2018, ob 20.00**  
**KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA**

PD Štandrevž / Abonma ljubiteljskih skupin

## Vrtoglava komedija zmešnjav

Četrto srečanje s komedijo so abonenti Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrevž 2017, ki ga že sedemnajst let z zanosom prireja Prosvetno društvo Štandrevž - pri tem so še najbolj dejavni člani dramskega odseka - je v nedeljo, 10. decembra 2017, postreglo s predstavo v vodvilskem slogu *Ključ za dva*. Štiriročno sta jo napisala angleška avtorja John Chapman in Dave Freeman in zanjo bila nominirana za nagrado Laurena Oliverja za najboljšo komedijo po odprtju Voudeville Theatra. Po njej rada posegajo razna evropska gledališča, saj je spretno stkana in vzbuja neprisiljen smeh. Človeške slabosti, odnosi med moškim in žensko, skozi čez plot... so pač izredno plodovit humor za komediografe, od antike do danes. V slovenski jezik je komedijo s pridihom farse prestavila Rozana Mužica, za Gledališko skupino KD Domovina Osp pa jo je priredila in režirala Edita Frančeskin. Igralci Darija

Krkoč, Matjaž Skončnik, Mitja Cunja, Nadja Mršnik, Nataša Kocjančič, Jana Tavčar in Dario Degrassi so v hitrem tempu, kot ga pač zahteva tovrstni žanr, prikazali, kako se protagonistka, žena zapornika, kratkočasi s kar dvema ljubimcem hkrati. Onadva sta seveda "ljubeča" moža, ki iščeta razvedrilo pri svoji Suzi. Ta ima beležko, v katero si zapisuje zmenke z enim in drugim. Ko se ta utečena uravnoteženost zamaže in se oba ljubimca hkrati znajdeteta v Suzinem stanovanju, nastanejo težave in zapleti. Laži se kar kopicijo druga na drugo... A protagonistka, ki živi kar lepo ob znatni podpori ljubimcev, se kot zvita, izkušena ženska v tovrstnih zadevah prav dobro znajde in zmaže, tudi ko se mora soočiti z ženama svojih možkih. Darija Krkoč kot Suzi je spretno vodila komedijske niti, tako da je vsebina stekla kot namazana. Dodaten ščepec barvitosti je komediji prispela še oglašajoča se narečna govorica, ki se je gledališka sku-

pina iz Ospa zmeraj poslušuje, da odrsko delo pridobi domači zven. Sicer pa vsak gledalec lahko najde trohico sebe tudi v takih vodvilskih zmešnjavah, ko predvsem vrata, postelje in še kaj postanejo zelo primerna skrivališča za ljubimce pred nezazelenimi pogledi. Gledalci so kljub vremenu, ki je navrglo prvi sneg na Goriškem, kot vselej napolnili župnijsko dvorano Anton Gregorčič in se zelo zabavali ob dobri igri nastopajočih. Tem so namenili prisrčno ploskanje. Pred predstavo je občinstvo nagovoril Božidar Tabaj in povedal nekaj besed o skupini iz Ospa, ki je že dolgoletna štandrevška gostja. Potem pa sta z Vanjo Bastiani, kot je že ustaljena navada pred božičnimi prazniki, z žrebom osrečila kar nekaj gledalcev, ki so prejeli sladko božično darilo. Zadnja predstava v tem edinstvenem ljubiteljskem abonmajskem programu pri nas bo v nedeljo, 28. januarja 2018, ko bo domači dramski odsek imel prvo ponovitev komedije *Čaj za dve* Toneta Partljiča.

IK

Sovodnje / OŠ P. Butkovič Domen

## Lutke so zaživele v rokah prvošolčkov

Otroci iz zadnjega letnika vrtcev Čira čara iz Sovodnjem in Živžav z Vrha Sv. Mihaela so 12. januarja obiskali sovojenjsko osnovno šolo. Prvošolci so se pod vodstvom učiteljice Egle Frandolič pripravili na obisk in malčkom predstavili šolsko delo. S pomočjo zvezkov, knjig in šolskih pripomočkov so jim razlagali, kaj in kako se učijo v prvem razredu. Pripravili so jim tudi presenečenje: lutkovno igrice kot rezultat projektnega dela.

Prvošolci so po metodi Poganjki projektov oblikovali zgodbo: izmislili so si vsebino in vsak si je izbral lutko. Vse lutke so sodelovale v zgodbi. Določili so tudi naslov igrice, Živalsko kosilo, in pripravili potrebne rekvizite. Učiteljica je po nareku otrok zapisala dialoge, pripravila zaslon in glasbo. Režijsko je vodila prizorček. Projektno delo, ki se še nadaljuje, otroci sproti beležijo na plakatih: nanje zalepijo ideje za projekt, časovnico projekta, dejavnosti in porazdelitev nalog, semafor pa jim dan za dnem kaže, kaj je še treba narediti za doseg skupnih ciljev.

V lutkovni predstavi Živalsko kosilo miška pripravi okusno

kosilo za prijatelje. Sova ji pomaga pripraviti mizo in izročiti vabilo, ki nato roma iz tace v tace. Ko je vseh enajst prijateljev obveščenih, se vsi zberejo na miškinem domu. Okoli bogato pogrnjene mize kosijo in razigrano pojejo. Po kosilu prosijo miško, naj jim prebere pravljico, vendar miška ne najde svojih očal, zato ne more brati. Po dolgem iskanju jih zmaj končno najde na miškini glavi. Živali si zaželejo, da bi skupaj prebrale pravljico, zato sežejo po knjigi in jo skupaj preberejo do konca. Mali lutkarji so se zelo lepo izkazali in zaželeli so, da bi predstavo ponovili še za starše in ostale sošolce. Starši so si jo ogledali v sredo, 17. januarja, za sošolce pa bo ponovitev ob praznovanju kulturnega praznika v februarju.



## In memoriam / Marica Rožič vd. Vogrič Spomin na veliko osebo med malimi ljudmi

Novica me je resnično prizadela in solze so zalile globino mojega srca. Za vedno se je namreč od nas poslovila gospa Marica Rožič z Ušja v Števerjanu, s katero nisem bil v sorodstvu, a imel sem jo kot za svojo pravo babico, saj sem bil nanjo zelo navezan. Nanjo so me vezala veliko prijateljstvo, spoštovanje in občudovanje. Trenutki, ko se poslavljamo od drage osebe, so vedno hudi, toliko bolj, če smo jo resnično imeli radi.

Gospa Marica se je rodila v kmečki družini 19. januarja 1914 na Valerišču. Oče se je imenoval Jožef, rojen v hiši Pepeja Štengi na Valerišču, mati pa je bila Jožefa Hlede, doma iz Gornjega

Cerovega. V zakonu se jima je rodilo 12 otrok, od katerih jih je kar pet umrlo takoj po rojstvu ali takoj zatem: pri življenju so ostali Filička, Suzana, Avgusta, Franc, Anica, Pepe in Marica.

Dosegla je zavidljivo starost, zdrava in v toplem objemu svojih najdražjih. Le malo je ljudi, ki jim je dano dočakati stoti rojstni dan. Še manj pa je takšnih, ki so pri stotih čili in bistrih misli, tako kot je bila gospa Marica. V sebi je nosila pravo zakladnico spominov, veliko čustvenosti do sočloveka in neizmerno ljubezen do življenja. Sploh se ni izmikala delu, vsakdanjim opravilom, stalno je iskala kako zaposlitev in opravljala manjša gospodinjstva opravila. Pogrešala je



sicer delo na vrtu in rejo tako ljubljene kokoši.

Vsako srečanje z njo je bilo prijetnejše, zmeraj prisrčno in polno zanimivih informacij, življenjsko in humorno obarvano. Imela je prav poseben smisel za humor in na njen račun sva se večkrat od srca, do solz nasmejala. Večkrat mi je pripovedala, kako je kaj prosila dobrega Boga; v njenih molitvah smo bili

prav vsi prisotni. Molila je za rajne in živeče, priporočila se je našemu Očetu, ki bedi nad nami, za duše v vicah, za zdravje, za srečno nosečnost, za ljubezen, za svoje otroke, za mir med ljudmi... Vsakogar je sprejela takšnega, kakršen je z vsemi pozitivnimi in negativnimi lastnostmi. Bila je neverjetno srčna in kulturna gospa s smislom za soljudi, večni optimist, čeprav je bilo še tako hudo. Kolikokrat mi je dejala, da je v otroštvu in mladosti preživela velike težave in imela polno skrbi, a sploh se ni vdala usodi, vztrajala je in se ni predala.

"Kar daš, to dobiš", "kar seješ, to žanješ", pravi stara ljudska modrost, a v te besede je gospa Marica trdno verjela in bila o tem tudi prepričana. Mlade je stalno nagovarjala, naj ljubijo vse ljudi, tudi različnega prepričanja, polti, kulture, vere, predvsem pa otroke. Njenemu otroštvu je bila namreč vzeta materina ljubezen,

bila je prikrajšana za toplino družinskih čustev, že od malega je okusila surovost in krutost vsakdana in prav zaradi tega je stalno nagovarjala mladino: "Ljubite, da boste ljubljani!" Bog mi je resnično dal srečo, pravi božji dar, da sem lahko preživel veliko lepih trenutkov v družbi gospe Marice. Še bolj sem se prepričal, da živijo med nami preprosti, skromni ljudje, ki so pa izjemno veliki in bogati. Naj bo živ spomin nanjo le skromna zahvala, da taki ljudje sploh obstajajo! Iz srca se ji zahvaljujem za vsak nasmeh, ki mi ga je darovala, za vsako dobro besedo, ki jo je namenila prav vsakomur, ki jo je obiskal.

Gospa Marica je neizmerno ljubila svojih pet otrok: Lucijana (zvest zemlji in odlični vinar), Florjana (iznajdljiv pri pletenju košev in ne samo), Romana (izjemen gostilničar), Štefana (mojster v obdelovanju lesa) in Dragico (izvrstna kuharica). Ob vsakem obisku mi je dejala: "Srečna

sem, ker me moji otroci in njihove družine ljubijo, in to mi je resnično vse. Srečna sem, ker me imajo vsi radi. Moji otroci, vzgojeni v uboštvu, me cenijo. Družinska ljubezen je vredna več kot ves denar na tem svetu. Lepa beseda ne stane pravi nič! Živim od zadoščenja svojih dragocenih sadov. Danes mi je s potomci že petega rodu povrnjena vsa tista toplina, ki je nekdaj nisem imela". Vso to pozornost in ljubezen najdražjih si je v celoti zaslužila. Nanje je bila zelo ponosna. Zapustila nas je turobnege zimskega dne, 19. januarja 2018, na dan svojega 104. rojstnega dne. Vsem njenim najdražjim izražam globoko sožalje ob izgubi matere, babice in prababice.

Gospa Marica, počivajte v miru na števerjanski božji njivi! Na vas bom ohranil trajen in izjemno lep spomin, zelo vas bom pogrešal v vsakdanjem življenjskem mozaiku.

Marjan Drufovka



PD Štandrež / Dramski odsek

# "Čaj za dve" je že skoraj "skuhan"

Po lanski uspešnici *Dohodnina* (*Contribution directe*), ki jo je s humornim peresom napisal francoski avtor Jean Jacques Bricaire (1921 – 2012) v slogu vodvilske komedije, prihaja letos na oder Prosvetnega društva Štandrež *Čaj za dve*, izpod peresa slovenskega dramatika Toneta Partljiča. Ta "nostalglična komedija", ki se ne pojavlja pogosto na naših odrih, bo zaživela s svojo brezčasno sporočilnostjo, da za drobno srečo, nove prijateljske stike, pa tudi ljubezen ni nikoli prepozno, v izvedbi izredno delavnega in zagnanega dramskega odseka, ki nepretrgano goji in razdaja navdušenje za gledališče že 53 let. To pa so izjemne številke za ljubiteljsko ustvarjalno delo! Od l. 2004 je njegov zvesti umetniški usmerjavalec igralec Jože Hrovat, član ansambla SNG Nova Gorica. Tudi v letošnji sezoni je smelo prijel v roke režijske vaje, da bi Partljičevo dramsko delo čim bolj zaživelo. Kot nam je povedal, je pri Odru '90 režiral Partljičevo delo *Gospa poslančeva*, komedije *Čaj za dve* pa do zdaj ni poznal. Partljiča pa je osebno spoznal že pred 40 leti, ko so kot študentje tretjega letnika AGRFT gostovali v SNG Maribor, v katerem je bil on takrat dramaturg. Od tedaj se večkrat srečujeta. Hrovat o delu *Čaj za dve* meni, da je pravi biser, ker je res čustven, "prava poezija". Komedija, v kateri se humorni

drobci prepletajo s kančkom pelina, se dogaja v domu za ostarele. Protagonistka je osamljena upokojena igralka, ki preživlja starost v domu za ostarele. Plačuje več kot ostali samo zato, da je v sobi sama in da ji postrežejo s čajem. Ponoči ne more spati in preigrava vloge, ki jih sicer v gledališču ni igrala, ker so jih dodeljevali neki drugi igralci, ki je znala omrežiti režiserje.



Mojca Dolinšek in Božidar Tabaj (foto IK)

Njeno samoto pretrže kmetica, ki jo po sili razmer – v domu ni prostora – začasno namestijo v njeni sobi. Tako se, ujeta v štiri stene, znajdetta dva popolnoma si nasprotna svetova, ki ju Partljič prikazuje na realistično-satirični način. Ta pa označuje njegovo pisanje. Hrovat v tekst, ki je brezčasen, ni posegel, spremenil je le

polna čustev in nihajočih razpoloženj. Igralka se celo zaljubi in gre končno ven iz sobe, v kateri je ždela. V bistvu se ji ta lik smili, ker se ne more sprizniti s tem, da ne igra več, da nobeden ji ne prisluhne. Vloga ni enostavna, tudi, ker zahteva miselne prehode, ko igralka npr. odigrava svoje priljubljene vloge. "Tekst je sicer idealno zasedbo, čeprav sta igralci še malce premladi za vlogi. Vaje so začeli že septembra in porabili veliko časa za studij odnosov. Zdaj, kot vedno, zmanjkuje časa za obdelavo detajlov. Štandreške igralce smo zmotili na vajah prejšnji teden, ko jim je režiser na odru konkretno kazal, kaj želi od njih. Oni se trudijo, da bi kar najbolj zgledno

ustregli njegovim željam in prepričljivo opisali like, posebno pa njihova občutja. Božidar Tabaj, ki je že pet desetletij duša štandreškega dramskega odseka in je ta teden prejel srebrno plaketo JSKD, je dejal, da se je spomnil na to Partljičevo delo, ker niso imeli primerne zasedbe za klasično komedijo. Sam avtor mu je na nekem Linhartovem srečanju svetoval, naj kdaj odigrato to njegovo delo, nad katerim se je Hrovat takoj navdušil. Ta komedija je vedno aktualna, ker pač opisuje odnose med ljudmi. Z zasedbo ni bilo težav. K skupini je privabil še Natašo Paulin, ki je igrala že v krajših skečih, in Gabrijelo Vidmar, ki si je nekaj igralskih izkušenj nabrala v gledališki skupini "Face" iz Solkana. Zelo je vesela, da sodeluje s štandreškimi igralci, navdušena je tudi nad režiserjem Hrovatom. Med drugim opravlja še nalogo šepetalke. Glavno protagonistko, v svoj svet odmaknjeno igralko, igra Mojca Dolinšek, ki kar nekaj let že uspešno sodeluje s štandreškim dramskim odsekom, ki vedno bolj pridobiva čezmejni značaj. Dolinškova je pojasnila, da je njena vloga večplastna,

## Obvestila

Skupnost družin **Sončnica** vljudno vabi na **volilni občni zbor**, ki bo v nedeljo, **28. januarja 2018, ob 9.30** v prvem sklicanju in ob 11. uri v drugem sklicanju v Močnikovem domu v ul. S. Giovanni št. 9 v Gorici (ob cerkvi sv. Ivana).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sredo, **31. januarja, ob 18. uri** Tumovi dvorani v KB Centru v Gorici na Korzu Verdi 51 potpisno predavanje ANTARKTIKA - ledena pravljica. Predavala bo ga. Katjuša Rabzelj. Toplo vabljeni.

V galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž je na ogled, do 5. februarja, **dobrodolna prodajna razstava Umetniki za karitas**. Urnik razstave: ponedeljek - petek med 17. in 19. uro ter ob prireditvah ali po dogovoru.

**Občina Savodnje ob Soči** obvešča prebivalce, da je možno koristiti sredstva za delno kritje stroškov del na stavbah za preprečevanje potresne nevarnosti. Prošnje lahko predložite v občinsko vložišče ob uradnih urah. Rok za vlogo prošnje poteče 12. februarja 2018. Več informacij je na razpolago na spletni strani [www.comune.savogna.go.it](http://www.comune.savogna.go.it).

**PD Rupa - Peč** vabi na vsakoletni izlet v Maroko od 23. do 30. avgusta 2018. Informacije po tel. št. 0481 882285 (Ivo Kovic).

**Svet slovenskih organizacij, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje carlvenih pevskih zborov in SCGV Emil Komel** sporočajo, da lahko v njihovih pisarnah v Gorici, na drevoredu 20. septembra brezplačno lahko dobite dvojjezično publikacijo *Con Mirko nel cuore - Z Mirkom v srcu*, v kateri so življenjski zapisi ter zbirka poezij in skladb, ki jih je uredila dr. Manuela Quaranta Špacapan v spomin na pokojnega moža, dr. Mirka Špacapana. Kdor želi, lahko odda prostovoljni prispevek v podporo neprofitni ustanovi Onlus Cure palliative Mirko Špacapan - Amore per sempre, ki nudi paliativno oskrbo za onkološke bolnike.

**Prosvetno društvo Štandrež** organizira petdnevni izlet v **Normandijo od 21. do 25. aprila 2018**. Izletniki si bodo ogledali Givry, Rouen, Arromanches in Omaha Beach, Bayeux, Mt. Saint Michel, St. Malo, Chartres, Dijon, Annecy, Aosta in Pont Saint Martin. Cena potovanja bo odvisna od števila udeležencev (nihala bo od 595 evrov do 632 evrov + cena letalske vozovnice – od 75 do 160 evrov). Potrebna je veljavna osebna izkaznica ali potni list. Podrobne informacije dobite ob vpisu, lahko pa

pokličete tudi na tel. št. 3479748704 (Vanja), 0481 20678 (Božo), 0481 21608 (Mario), po 18. uri). "Male oglase" najdete na našem portalu [www.noviglas.eu](http://www.noviglas.eu).

## Zahvala

Ob smrti drage mame in none **Marice Klanjšček vd. Humar** se prisrčno zahvaljujemo števerjanskemu župniku Marijanu Markežiču za pogrebno mašo, pevcem, ki so peli pri obredu, in vsem, ki so nam stali ob strani ob tem žalostnem trenutku. Družina.

## Sožalje

Ob smrti **Marice Rožič Vogrič** izrekata odgovornemu uredniku Ivanu Vogriču in ostalim sorodnikom občuteno sožalje uredništvo Števerjanskega vestnika in odbor društva F. B. Sedelj.

## Darovi

**Mirella Merku** iz Nemčije daruje 50 evrov za Novi glas.

## RADIO SPAZIO

**Vrata proti vzhodu (od 26. 1. 2018 do 1. 2. 2018)**

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu [www.radiospazio103.it](http://www.radiospazio103.it). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

**Petek, 26. januarja** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

**Sobota, 27. januarja** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

**Nedelja, 28. januarja**: ponovitev petdnevnega izleta v Benečijo.

**Ponedeljek, 29. januarja** (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

**Torek, 30. januarja** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

**Sreda, 31. januarja** (v studiu Danilo Čotar): Upor na beneški galeji leta 1605 1. del - Izbor melodij.

**Četrtek, 1. februarja** (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

## SREBRNEMU BOŽIDARJU

Je naš Božo častljivo srebrno nagrado dobil!!! Ker si za gledališče in slovenstvo nemalo naredil, žrtvoval si dneve sončne in neprespane noči in še vedno ti ni zmanjkalo navdiha in moči.

S srcem predan ljubezni do previhrane zemlje, da je nikoli več nihče ne jemlje, si cilj zastavil, da mora ta ostati zanamcem dota, za kar je v protest na občinski mizi - pred črnuhi - pristala vržota.

Koval si jeklene vezi spoštovanja do matične domovine in se je oklepal kot nerajeno dete popkovine; in ob otvoritvi vipavske avtoceste je bilo treba simbolno šampelj popit in takoj za predsednikom -s prijatelji - do Razdrtega avto obrnit.

Dokaz; da se nisi nikoli nosil kot zlomljena ivnata veja in ti je za vsako kočljivo stvar šinila hudomušna ideja; je tvoja zvesta, dolgoletna igralska skupina ki si jo z uspehi omrežil kot pajčevina.

Reka igranja, nešteta gostovanja in burleske s sekret papirjem; ki je mogočnejši od vse znanosti z vsemerjem; in ko se je po dvoranah usipal ploskanja plaz, to je bil tvojega - do solz nasmejanih ljudi - garanja izkaz.

S srčno kulturo si materinščino gojil, tudi po šolah si gledališča mladež učil in vsi te v mislih najboljših imamo, saj te za "goriškega kralja veseloiger" poznamo!

Kar si v življenju naredil za vse - tisočkrat hvala! Kar je pa za tako velike ljudi - le beseda mala!

Gergoletovi iz **Doberdoba januar 2018**

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ  
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

**ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH**

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Torek, 30. januarja 2018, ob 20. uri  
Natečaj Mladi oder - nagrajevanje  
Mladinski dramski odsek PD Štandrež  
Stefano Job  
OGLEDALO POVEJ ...  
PRIREDBA IN REŽIJA: DANIELA PUJA

- Nedelja, 4. februarja 2018, ob 17. uri  
Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež  
Tone Partljič  
ČAJ ZA DVE  
REŽIJA: JOŽE HROVAT

Predstave bodo v veliki dvorani KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ v Gorici

**Za rezervacije in informacije:**  
Kulturni center Lojze Bratuž  
tel. 0481 531445  
e-mail: [info@centerbratuž.org](mailto:info@centerbratuž.org)

Zveza slovenske katoliške prosvete  
tel. 0481 538128  
e-mail: [zskp\\_gorica@yahoo.it](mailto:zskp_gorica@yahoo.it)

## PD ŠTANDREŽ

### Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PD Štandrež - Dramski odsek  
**Premiera**  
- Sobota, 27. 1. 2018, ob 20. uri

**Abonmajska predstava**  
- Nedelja, 28. 1. 2018, ob 17. uri

**Tone Partljič**  
**ČAJ ZA DVE**  
nostalglična komedija  
Režija: Jože Hrovat

Župnijska dvorana Anton Gregorčič  
v Štandrežu

V SOORGANIZACIJI ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE  
Za rezervacije vstopnic lahko pokličete na tel. 0481 20678 (Božo)





## Zanimiv "Istrjan", domačin Silvo Radin, ribič in istrski vodja opozicije (1)

### Doma z Žrnjovca

Silvo Radin, 1955, kraj bivanja: Koper, poklic: voznik mehanik, ribič, dejavnost: ribič - tako nekako razberemo na eni od strani portala Slovenske demokratske stranke, ki odkriva, da je Silvo Radin vodja Primorske regijske koordinacije. Sama sem Silva Radina srečala na skupščini LAS Istra to pomlad, potem ko sem po nejevolji po vnovičnem odkrivanju, da razvoja istrskega prostora ne vodimo mi, domačini, ampak priseljenci prve in druge generacije in tisti, ki v tem prostoru lovijo projekte. Zbrala sem pogum, vstala in rekla: "Vse prav, vendar jaz tu, na tem mestu, ki odloča o razvoju podeželja, ne vidim Istranov". Malo je završalo, po uradnem delu pa do mene stopi možak, mi stisne roko, pogleda v oči in reče: "Da ni Istrjanov?"

Smo, smo. Jaz sem Istrjan, sem Silvo Radin, doma z Žrnjovca. Sem predstavnik ribičev pri Lokacijski akcijski skupini Istra". LAS Istra je danes del sistema razvoja podeželja, v Istri so združili močan ribiški sektor s kmetijstvom in razvojem podeželja. In to je danes druga zgodba, najino znanstvo pa se je nadaljevalo z besedami: "Jaz vas poznam, pravzaprav poznam vašo mamo, sva delala skupaj na Iplasu, preden sem šel

kot ribič na svojo".

Tako nekako je šlo najino prvo srečanje. Vprašam mamo, kako se spomni Radina, in potrdi mi. Bil je njen delovodja v proizvodnji magnetofonskih kaset in po začetnem nezaupanju se je z njo in v skupini razvilo pristno vzdušje sodelovanja. Mama mi potrdi, da je šel Silvo med ribiče in da ima svola-



jo ribarnico in sploh je bilo iz njenih besed čutiti neko priznanje. Morda je to šlo na račun tega, da ga je videla po televiziji. "Ja, ja, je ribič, sem ga videla nekajkrat po televiziji, ko je govoril o morju in o tem, kje lahko lovijo ribiči ribe".

Na tej točki je ta Radin postal še bolj zanimiv. Istrjani, domačini, smo namreč zelo vase povlečeni ljudje. Zelo težko se izpostavimo, zelo težko nam

je nastopiti pred javnostjo. Danes je to malo drugače, marsikoga vidimo voditi sestanke in dajati izjave za televizijo, tisti, ki smo rastle in bili vzgajani na naših hribih, pa smo to težko prebili. Še danes se možakarjem, tudi 'ta pravim' vaškim koreninam, ki so glasni in močni in prešerni v krogu prijateljev, pri javnem nastopu ošibi glas, polnokrvni glasovi domačega govora se zožijo v slovnično priznane inačice samoglasnikov ali pa se izbor besed preusmeri na besedišče krajev, ki so bližje mestu. Zato me ta Radin zanima, hočem vedeti, kdo je in kaj ga žene.

To radovednost še ojača dejstvo, da je Radin dejaven pri Slovenski demokratični stranki. To zvem slučajno, iz ust domačinke, ki je aktivna pri strankinih aktivnostih v Istri in od katere želim zvedeti več o delovanju v Kopru. "Opozicija je v Istri šibka", pravim, "še dalje vlada stara struktura, še posebej na podeželju, in biti moraš kar smel, da stopiš v opozicijo". V 90. letih, po osamosvojitvi, je bilo v času tako imenovane istrske prebuje nekaj let dvignjene energije, ko se je zdelo vse mogoče, po desetih letih je padlo vse na stare tire. Stare strukture, ki so v tem času tehtale, v kako smer pihajo vetrovi, so imele po desetletju vajeti ponovno trdno v rokah. Danes si sicer pogačo delijo, del moči in prostora so morale pod novim županom odstopiti novim gospodarjem in kulturam, a med temi nismo Istrjani domačini. Ona pa pravi: "Ja, ja, ampak ni čisto tako. Je več naših ljudi v naši stranki ... in naš mestni odbor vodi Silvo Radin, ribič".

/dalje  
L. Dobrinja

## In memoriam Angela Tomanič

V nedeljo, 14. januarja 2018, je po daljši boleznii umrla znana slovenska organistka in glasbena pedagoginja Angela Tomanič, ki se je po čudnih življenjskih okoliščinah rodila 29. aprila 1937 v malem kraju Niševici v Makedoniji, kjer je bil njen oče orožnik. Ko je bila stara nekaj let, se je z družino vrnila v Slovenijo, saj je bil oče premeščen v Horjul. Kmalu po vojni pa se je družina preselila v Brezovico pri Ljubljani, kjer je tudi začela svojo pot organistke in zborovodkinje. Pokojna Tomaničeva je sicer diplomirala iz romanistike, na ljubljanski Akademiji za glasbo pa je končala tudi podiplomski glasbeni študij. Na Univerzi za glasbo v Gradcu je opravila triletni študij orgelske interpretacije in se izpopolnjevala pri mnogih mojstrih. Leta 1971 se je odzvala povabilu prof. Jožeta Trošta in je začela učiti na Orglarski šoli v Ljubljani. Bila je zborovodkinja Škrjančkov in komornega zbora Gallus ter Kancijanovih otrok v Kranju, kjer je desetletja zvesto orglala in vodila petje. Na Tržaškem smo jo poznali, ker je v nekaterih cerkvah nekajkrat koncertira-

la, aktivno pa je začela sodelovati z Zvezo cerkvenih pevskih zborov poleti 1997, ko je sprejela povabilo odbornika Edija Raceca, da bi med poletnim seminarjem v Šmarjeških Toplicah vodila tečaj za organiste, ki ga je v prejšnjih letih vodil prof. Bergant.



Po tistem enotedenskem tečaju je svoje mentorsko delo nadaljevala tudi med letom, tako da je enkrat ali po potrebi dvakrat mesečno prihajala z vlakom na Opčine in se tu srečevala z učenci, z njimi predelala skladbe in začrtala delo za naprej. Ob koncu šolskega leta pa je poskrbela tudi za akademijo, med katero so predstavili opravljen delo. V desetih letih, vse do poletnega seminarja v Zrečah leta 2007, je vzgojila lepo število mlajših organistov, med katerimi je kar nekaj takih, ki so aktivni še danes. Zaradi bolezni je nato opustila vodenje tečaja, še vedno

pa je več let prihajala na poletni seminar in pomagala s korepetiranjem.

Znala je sistematično voditi svoje učence in jih uvajati v skrivnosti orgelske igre tudi s svojo Šolo za orgle v treh zvezkih, za vse ljubitelje Bacha pa je dragocena publikacija o Bachovih orgelskih skladbah, ki jih je podrobneje predstavila. V samozaložbi je izdala tudi več kaset in zgoščenk ter seveda veliko koncertirala tako v Sloveniji kot drugod po Jugoslaviji, Evropi in tudi po svetu.

Zadnje slovo je bilo v soboto, 20. januarja, na Brezovici. Pogrebno mašo je vodil upokojeni ljubljanski nadškof Alojzij Uran ob so-

maševanju velikega števila duhovnikov z raznih koncev Slovenije in pogrebcev, ki so prišli od vsepovsod, tudi iz našega zamejstva, da bi se poslovili od žene, ki so ji orgle pomenile zelo veliko, a še veliko več ji je pomenila zavest, da organist opravlja nepogrešljivo liturgično službo. V dragocen premislek nam je lahko njena trditve, ki jo je svojčas poudarila na nekem seminarju ZCPZ, da "župnija, ki hoče imeti organista, ga navadno ima". Bila je dragocena sodelavka in ohranila jo bomo v najlepšem spominu. Naj počiva v miru.

MT

## DROBICI DOMAČE ZGODOVINE (2)

Dimitri Tabaj

Strassoldo, Strassolt v furlanščini, je krasno furlansko srednjeveško mesto. Tukaj je potekala stara cestna povezava med Oglejem in Koroško. Mestno jedro je zelo dobro ohranjeno. Gre za deloma utrjen prostor z dvema gradovoma in s kar tremi cerkvami; med temi je tudi prelepa cerkev sv. Nikolaja, v kateri se je leta 1798 feldmaršal Jožef Venceslav grof Radetzky poročil z grofico Frančiško Romano Strassoldo, ki je izhajala iz tukajšnje plemiške družine, čeprav je bila rojena v Tržiču na Gorenjskem (bila je po mami strani članica rodbine Turjaških grofov, ki so prav tako imeli na Slovenskem velik politični, vojaški in kulturni vpliv). Dva njena brata, Mihael in Julij Cezar Strassoldo, oba rojena v Gorici, sta bila generala in sta poveljevala mnogim

slovenskim vojakom v vojnah proti zahodnemu sovražniku. Mihael je postal podkralj Štajerske in Lombardsko-beneškega kraljestva. Slovenci še danes hranimo feldmaršala Radetzkega v najlepšem spominu, saj je naše ozemlje branil pred grabežljivim italijanskim iredentizmom. On je ljubezen našemu narodu vračal tudi tako, da je naročil slovenski prevod pesmi, ki opeva njegove vojaške uspehe. S tem je hotel počastiti svoje zveste slovenske junake. Pesem je prevedel duhovnik, narodni buditelj, pesnik in skladatelj Blaž Potočnik. Kot rečeno, je bil grof Radetzky povezan z Gorenjsko, a tudi z Ljubljano, kjer je prav tako živel časa, saj mu je cesar Franc Jožef I. leta 1853 podaril grad Tivoli. Radetzky je obnovil okolico gradu in prelepi

park odprl za javnost; tudi s tem si je zaslužil častno občanstvo Ljubljane. Sin Radetzkega Teodor, tudi on vojak (generalmajor), je živel in umrl v Gorici.

Začetnik rodbine Strassoldo je bil neki Voldarik Strassu, verjetno češki plemič (drugi zanj navajajo pomeranski ali frankovski izvor), ki je leta 1035 na tem mestu zgradil prvi grad. Strassoldo so bili grofje Svetega rimskega cesarstva (kot svobodni gospodje in ne kot ministeriali, kar priča o starozitnosti njihove družine) in so imeli veliko posestev tudi na Slovenskem, v Gorici, seveda, a tudi v Renčah, Brdih, Krškem in na Koroškem. Sedeli so v parlamentu Furlanskega patriarhata, hkrati pa so bili tudi zastopniki goriških deželnih stanov. V tej rodbini so se rodili za naše kraje zelo pomembni in zaslužni možje: vojskovodje v vojnah proti "Lahom", a že prej proti Turkom (na primer v znameniti bitki pri Lepantu) in Benečanom v gradiščanski (ali "uskoški") vojni, visoki cerkveni dostojanstveniki in dvorni upravitelji,



Mejnik iz leta 1911. V Strassoldu je potekala meja med našim cesarstvom in italijansko kraljevino.



Na pokopališču v Strassoldu je veliko starih grobov domače plemiške rodbine.

najdemo celo enega križarja cesarja Friderika Rdečebredca. Rodbina še obstaja; na vaškem pokopališču so njihovi stari grobovi, a tudi še svez grob Marzia Strassolda-Grafenberg, nekdanjega rektorja videmske univerze ter predsednika videmske pokrajine, ki je umrl lani; ohranjamo ga v dobrem spominu kot odličnega prijatelja slovenskega naroda. Kot avtonomist je večkrat izjavil, da moramo biti "Furlanom za zgled prav Slovenci" (cit. Jurij Paljk, Družina 14. 5. 2006).

Kraj Strassoldo je bil zgodovinsko vezan na habsburško monarhijo in na goriško pokneženo grofijo. Tukaj je do leta 1918 potekala meja med cesarstvom in italijansko kraljevino; mejni kamen še obstaja, z njim pa tudi spomin na slavno in bogato



preteklost, ki povezuje Goriško in Furlanijo, Slovence in Furlane.



Cerkev sv. Nikolaja v Strassoldu. Tukaj se je leta 1798 feldmaršal grof Radetzky poročil z grofico Frančiško Strassoldo.





## Ministrstvo za kulturo Jezikovni portal Fran brez podpore!

Z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU so sporočili, da njihov projekt promocije jezikovnega portala Fran ni uspel na razpisu ministrstva za kulturo za (so) financiranje projektov, namenjenih promociji in uveljavljanju slovenskega jezika na področju jezikovnih virov, tehnologij in digitalizacije v letih 2018 in 2019.

Kot piše v sporočilu za javnost, so jezikoslovci z Inštituta Frana Ramovša v projektni dokumentaciji podrobno razložili, kako in s kakšnimi akcijami bi dosegli, da bi portal Fran res postal stalnica na namizju vseh računalnikov v Sloveniji, poleg tega pa so se zavezali, da bodo portal v roku dveh let obogatili z dvema jezikovnima priročnikoma - Sinonimnim slovarjem slovenskega jezika v digitalni obliki in vezljivostnim slovarjem.

Ministrstvo za kulturo pa je po njihovih navedbah v zavrnitvi projekta promocije portala Fran med drugim zapisalo, da gre za "kakovostno vlogo z nekoliko premalo poudarjenim načinom sprejemanja povratnih informacij s strani uporabnikov".

Idejni oče portala Fran, ki deluje od leta 2014, je Kozma Ahačič, ki ga je časopis Delo v začetku januarja razglasil za Delovo osebnost leta 2017. Na njem je mogoče kadarkoli brezplačno preveriti, kako se kaj piše, reče, sklanja in kaj pomeni v sodobni slovensščini, pa tudi v narečjih, zgodovini in z etimološkega vidika. Portal je do sredine januarja 2018 zabeležil že več kot 27 milijonov poizvedb, na dan pa se na njem pomudi okoli 40.000 uporabnikov.

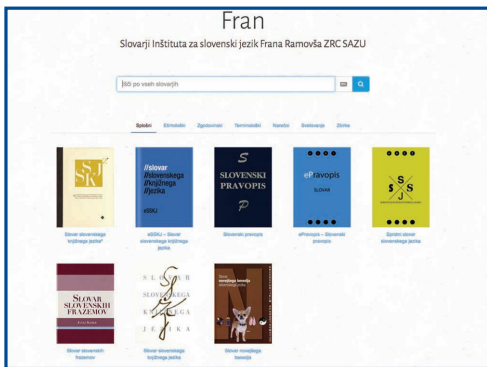
Snovalci portala so 3. decembra lani napovedali, da bo od tlej na ta veseli dan kulture vsako leto na voljo nova, posodobljena in obogatena različica portala. "A če ministrstvo za kulturo ne bo pokazalo vsaj malo razumevanja in bo zavračalo še razpise na projektno (so) financiranje, se resno zastavlja vprašanje, kako. Ne da se znebiti vtisa, da gre tu še za enega tistih absurdov, kjer država tišči glavo v pesek, namesto da bi z denarnimi

sredstvi priskočila na pomoč pri vzdrževanju, promoviranju in posodabljanju portala, ki je bil že tako in tako postavljen brez njene neposredne pomoči", še piše v sporočilu za javnost.

Na Inštitutu se zavedajo, da bodo po odločitvi ministrstva prisiljeni iskati drug vir financiranja, obenem pa opozarjajo, "da se potem ne gre čuditi, da se Inštitut kljub odličnemu delu spopada s stalnimi finančnimi težavami".

Na ministrstvu za kulturo so v odzivu med drugim razgrnili sredstva, namenjena za delovanje Inštituta, zaradi katerih ocenjujejo, da bo Fran lahko živel in se razvijal dalje.

"Inštitut za svoje delo in za sloven-



ski jezik dragocene izdelke, kot je razbrati iz poročil, prejema sredstva različnih nosilcev jezikovne politike, zlasti ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije - ARRS) in svoje ustanoviteljice SAZU. V zadnjih nekaj letih je bil Inštitut zelo uspešen tudi na razpisih ministrstva za kulturo", so zapisali na ministrstvu.

Od leta 2015 Inštitut prejema 2000 evrov letno za štiriletni projekt Dopolnitev, pregled in objava Korpusa besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja. Pridobili so 19.000 evrov za raziskavo Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov - dodatnih 20.000 je prispevala ARRS. ZRC SAZU je lani pridobil 880.000 evrov kohezijskih sredstev za nekajletni projekt Spletni portal Franček, Jezikovna svetovalnica za učitelje slovensčine in Šolski slovar slovenskega jezika, so navedli na ministrstvu.

"Fran je portal, ki ga je posvojilo in ga redno uporablja veliko uporabnic in uporabnikov, že vrsto let namreč zelo dobro opravlja svoje poslanstvo in ga bo tudi v prihodnje. Obžalujemo, da zaradi omejenih sredstev vseh projektov, ki so se uvrstili nad prag kakovosti, ne bomo mogli podpreti, toda prepričani smo, da neuvrstitvev na seznamu podprtih projektov konkretnega razpisa ne bo odločilno vplivala na dostopnost in kakovost Frana", so zapisali na ministrstvu.

In še: "Vlada v celoti, ne le ministrstvo za kulturo, delo sodelavcev Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša zelo ceni in tudi konkretno podpira. To je dokazala maja 2017, ko je SAZU, ustanoviteljica ZRC SAZU, kjer deluje Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, poleg rednih sredstev namenila dodatnih 500.000 evrov, in sicer ravno za program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda, v okviru katerega Inštitut izdeluje in promovira temeljne jezikovne vire za slovenski jezik".

Na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša pa so v odgovoru na odziv ministrstva zapisali: "Odgovor ministrstva za kulturo si je mogoče razlagati samo takole: Če delaš več stvari, ki so pomembne in odmevne, si po takem načinu razmišljanja manj zasluži uspeh na projektnem razpisu. Način financiranja je žal tak, da se bo naš Inštitut naslednje leto spet bojeval s finančnimi težavami. Naša dela so dolgoročna, financiranje pa je vsako leto podobno loteriji".

"Sredstva, ki jih omenja ministrstvo, so bila namenjena celotnemu ZRC SAZU, del jih je dobil naš Inštitut za tekoče delo priprave nekaterih slovarjev, ne pa za prenovu in promocijo portala Fran. Še zlasti pa je skrb vzbujajoča, da ministrstvo očitno ne ve, kaj je bilo na področju slovenskega jezika že narejenega, recimo Sinonimni slovar slovenskega jezika, za katerega so letos vnovič namenili denar. In da pri tem največ izgubijo uporabnice in uporabniki slovenskega jezika - v katerih službi smo", so dodali.

poustvarjajo vzdušje, ki ga zahtevajo izbrane pesmi. V goriški program so vključile tudi venček rezijskih pesmi, s katerimi so osvojile komisijo na omenjenem tekmovanju. Koncert je spadal tudi v program letošnje sezone Slovenskega stalnega gledališča Trst kot glasbeno darilo goriškega Kulturnega doma.

Pred zborovsko poslastico je poslušalce in ugledne goste pozdravil predsednik Kulturnega doma Igor Komel. Naglasil je poslanstvo, ki ga ima ta slovenski kulturni hram v Gorici, in izrazil željo, da bi se Slovenija bolj zavzela za Slovence v zamejstvu. Slavnostni govornik je bil nekdanji predsednik Republike Slovenije Milan Kučan. Izrekel je pohvalne besede na račun delovanja te kulturne ustanove, katere skrb je tudi povezovalje tu živčih narodnih skupnosti.

JK

## Predstavitve na slovenskem veleposlaništvu v Pragi Češka monografija o Plečniku

V Pragi je v češkem jeziku izšla monografija o arhitektu Plečniku. Delo je napisal Tomáš Valena, v Münchnu živeči, sicer po vsem svetu delujoči arhitekt in univerzitetni profesor. Leta 1950 se je rodil v Pragi, materi slovenskega in očetu češkega rodu.

Gre za češko modifikacijo slovenske izdaje, ki jo je leta 2013 izdala Celjska Mohorjeva družba z naslovom *O Plečniku - prispevki k preučevanju, interpretaciji in popularizaciji njegovega dela*. Češka monografija ima naslov *O Plečnikovi: Príspevky ke studiu, interpretaci a popularizaci jeho díla*.

Tudi češka izdaja ima deset poglavij ter kar 450 fotografij in posnetkov arhivskega gradiva. Tomáš Valena je razliko med slovensko in češko izdajo takole označil: "Obe izdaji sta enaki po videzu in vsebini", ter bolj v šali kot zares dodal, "le da sem v češki knjigi popravil nekatere napake".

Knjiga je izšla pri založbi Pravy uhel/Right angle v sozaložništvu in s finančno podporo Zavoda za spomeniško varstvo Češke republike, njihovega Ministrstva za kulturo ter Magistrata glavnega mesta Praga.

Kot lahko v obsežni zahvali sodelavcem in ustanovam v obeh izdajah preberemo, je knjiga deloma tudi strokovni družinski projekt, saj sta med številnimi imeni navedena avtorjeva sino-

va Jan (za številne fotografije) in Andrej (za obdelavo načrtov). Na prvem mestu pa je omenjen Damjan Prelovšek, ki je prispeval, kot beremo, "kritične pridelujoči arhitekt in univerzitetni profesor. Leta 1950 se je rodil v Pragi, materi slovenskega in očetu češkega rodu.

Gradivo in številne odlične fotografije". Slovesna predstavitev je 15. januarja letos potekala na slovenskem veleposlaništvu v Pragi in je nekako zaokrožala številne slovesnosti, razstave in okrogle mize, ki so ob lanskem Plečnikovem letu potekale tudi na Češkem. Največ prireditvev v tej državi se je zgodilo na pobudo slovenskega veleposlanika mag. Leona Marca, ki trenutno deluje v Pragi, sicer pa izvira iz Ajdovščine, ter njegovih sodelavcev.

Profesor Valena, v Nemčiji in ZDA šolani strokovnjak, je v knjigi zbrane eseje o Plečniku napisal v nemščini in češčini, enako domača pa mu je tudi slovensčina. Zato je za svojo študijo lahko proučeval gradivo na Dunaju, v Ljubljani, po padcu češkoslovskega prosovjetskega

gradivo in številne odlične fotografije". Slovesna predstavitev je 15. januarja letos potekala na slovenskem veleposlaništvu v Pragi in je nekako zaokrožala številne slovesnosti, razstave in okrogle mize, ki so ob lanskem Plečnikovem letu potekale tudi na Češkem. Največ prireditvev v tej državi se je zgodilo na pobudo slovenskega veleposlanika mag. Leona Marca, ki trenutno deluje v Pragi, sicer pa izvira iz Ajdovščine, ter njegovih sodelavcev.

Profesor Valena, v Nemčiji in ZDA šolani strokovnjak, je v knjigi zbrane eseje o Plečniku napisal v nemščini in češčini, enako domača pa mu je tudi slovensčina. Zato je za svojo študijo lahko proučeval gradivo na Dunaju, v Ljubljani, po padcu češkoslovskega prosovjetskega

režima leta 1989 pa še v Pragi.

"K Plečniku me je pritegnilo tudi dejstvo, da je s svetom ravno tako komuniciral v

teh treh jezikih", omeni Valena. Knjiga je posvečena predvsem Plečnikovemu praškemu opusu, ki je nastal med obema vojnama, torej njegovim posegom v obnovo praškega gradu in grajskih vrtov, posamezna analitična poglavja pa seveda ne zaobidejo niti drugih Plečnikovih del in zamisli, prav tako pa se dotika širšega konteksta in ustvarjanja Plečnikovih sodobnikov.

V knjigi je prvič objavljena dokumentacija izjemne arhitekturne razstave Josip Plečnik - Arhitek-

tura za novo demokracijo, Praški grad 1996. Tomáš Valena in sodelavci so z njo vrnili Plečnika Čehom, podobno kot je leta 1986 pariška razstava opozorila na Plečnikovo izjemnost ne le tujino, ampak tudi Slovenijo. V obeh državah namreč Plečnikovo delo po drugi svetovni vojni ni doživljalo ustreznega priznanja. Čeprav je Plečnik na Češkem zapustil izjemen opus - po Prelovškovem mnenju je to celo vrhunec Plečnikovega ustvarjanja. Praške Hradčane, grajske vrtove in predsedniško rezidenco Lány so od leta 1948 do leta 1989 s pridom uporabljali in marsikaj tudi pokvarili komunistični češkoslovaški politiki, vendar je omenjena razstava šele v času predsednika Havla postavila Plečnika na pravo mesto in v središče vedno novih raziskovanj.

Peter Kuhar

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

32

### Vejica pred veznikom in

Marsikdo bi si želel, da nam vejica sploh ne bi bilo treba pisati ali pa da bi jih pisali, kot bi se nam zljubilo, kajne? Nekateri to že počnejo. Spomnite se na kakšne spletne forume ali zasebno sporazumevanje v SMS-sporočilih ali po elektronski pošti. Ne pozabimo, da je naštetu zasebna raba jezika, ki ni podrejena normi.

Nekaj drugega pa je, ko pišemo v knjižnem jeziku, takrat se je treba držati pravopisnih pravil za stavbo vejice, ki v slovensščini izhajajo iz skladnje. Prav zato je treba pozabiti na postavljanje vejice »po posluhu«. Kjer je v govoru premor, še ni nujno, da bo tam stala tudi vejica. Veliko škode tako naredijo tisti, ki učečim se, pa naj bodo to učenci ali dijaki, svetujejo, naj vejico postavijo tam, kjer bi v govoru naredili premor. Prav tako krivo vero širijo tisti, ki trdijo, da se vejica pred veznikom in nikoli ne piše. Drži, da vejice pred veznikom in ne bo pisal otrok, ki se komaj spoznava s pisanjem in piše enostavne povedi, v katerih preprosto našteva: *Pri nas doma imamo psička Pikija, mucka Murija in hrčka Kikija*. Če pa gre za večstavno poved z odvisniki, se bo vejica znašla tudi pred veznikom in: *Pri nas doma imamo psička Pikija, ki včasih laja, mucka Murija, ki mijavka, če je lačen, in hrčka Kikija*. Ste videli, da se je tudi pred veznikom in znašla vejica? Le zakaj? Odgo-



(Imamo Pikija, Murija in Kikija.) Vejica pred itd. pa je v določenem primeru vseeno pravilna, in sicer spet takrat, ko je pred itd. vrinjeni stavek: *Piki Laja, ko je vznemirjen, Muri mijavka, če je lačen, Kiki cvili, ko je jezen, itd.*

Vidite, kako zelo je pri stavi vejice pomembna skladnja? Pa lep pozdrav do naslednje vejice!

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

### Kulturni dom Gorica / Decembrske prireditve

## Izjemen zborovski koncert

Če se za trenutek ozremo v preteklo leto, lahko med bogatimi decembrskimi ponudbami omenimo tudi koncert, ki ga je goriški Kulturni dom priredil v nedeljo, 10. decembra 2017, ko je slovesno zabeležil 36-letnico delovanja z gostovanjem vrhunskega ženskega pevskega sestava Carmen manet. Umetniške smernice zboru daje zborovodja Primož Kerštan, ki vodi zbor od ustanovitve l. 2011. Zbor sestavlja okrog trideset nekdanjih dijakinj Gimnazije Kranj in se redno udeležuje domačih in tujih tekmovanj in za svoje izvedbe prejema najvišje nagrade. Ženski pevski zbor je zaslovel predvsem kot zmagovalec tekmovanja za zborovske pevce *Evrovizijski zbor leta* v Rigi, ki je namenjeno ljubiteljskim pevskim zborom iz držav članic EU.

Pevski zbor Carmen manet je za zastopanje Slovenije na prvem tekmovanju *Evrovizijski zbor leta* izbralo Uredništvo glasbenih in baletnih oddaj Televizije Slovenija s finančno podporo Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Da imajo pevke čudovite glasove, s katerimi znajo celo enkratno pričarati prebujajoče se pomladno jutro z vsemi očarljivimi zvoki, ki nam jih poklanja priroda, so lahko ugotovili gledalci, ki so napolnili veliko dvorano Kulturnega doma in neizmerno uživali ob bogatem, več kot enurnem programu in pevkam hvaležno namenili dolgotrajno ploskanje. Poleg tega da so izvrstne pevke, se dekleta pri izvajanju pesmi poslužujejo tudi mimike in giba, tleskanja z rokami, udarjanja z nogami ob pod, da tako še bolje



Ponedeljkov večer DSI / Gost Stefano Fantoni

## Odpri forum evropske znanosti ESOF – priložnost za Trst

Fizik Stefano Fantoni, predsednik tržaške mednarodne fundacije za razvoj in svobodo znanosti, je poslušalcem rednega ponedeljkovega večera Društva slovenskih izobražencev v pogovoru z Martinom Brecljem predstavil najpomembnejši znanstveni dogodek v Evropi Euro science open forum oz. ESOF, ki ga bo Trst gostil julija 2020. Gre za prestižno kandidaturu, ki si jo je Trst izboril in premagal nizozemsko najmočnejšo tekmi-

co Leiden -The Hague predvsem zaradi mednarodnega dometa tržaškega načrta. Ta vključuje tudi druge države Srednje in Vzhodne Evrope. Leta 1945 v Tarantu rojeni Fantoni, je po šolanju v Livornu in Pisi postal izvedenec jedrske fizike. V mestu Lecce je poučeval do leta 1991, nato ga je pot pripeljala na Visoko šolo za teoretske znanosti Sissa v Trstu. Sprva je vodil interdisciplinarni laboratorij, nato pa je bil dva mandata njen rektor. Veliko



Foto damj@n

se je ukvarjal z odnosom med znanostjo in družbo. Tokratni gost se je zahvalil za

povabilo in predstavil pomen ESOF-a, dogodka, ki se vsaki dve leti seli v različno evropsko mesto. Trst bo 4. julija 2020 prevzel štafeto od Toulousea, nato pa se bo v njem do 10. julija zvrstila niz srečanj, predavanj in debat o različnih problematikah. Pričakujejo okrog šestdeset tisoč obiskovalcev iz cele Evrope in dvesto dogodkov. Po ESOF-u bi radi povečali dialog med znanostjo in gospodarstvom ter inovacijami in jo približali mladim, ker

je to njihova prihodnost. ESOF bo potekal v zgodovinsko pomenljivem kraju, v sta-

rem pristanišču. Občina je za ta dogodek odredila pet milijonov evrov iz skladišča št. 26, 27 ter 28. V prvem bo center znanosti, v drugem bodo stojnice in dvorane za srečanja, v tretjem pa bodo uredili avditorij, ki bo lahko sprejel 1.500 poslušalcev. Prof. Fantoni se zaveda odgovornosti tega načrta. Povedal je, da je na začetku vse težko, a je treba to zgraditi do leta 2020, kar je največja stava za Trst. Namen je ustvariti trajno znanstveno platformo, ki bo vključevala države srednjeevropskega območja tudi po koncu odmevnega dogod-

ka. Geslo se glasi: *Svoboda za znanost, znanost za svobodo.* Znanost je človeška dejavnost, ki ne sloni na predsodkih, temveč jezik, ki združuje ljudi. Leta 2019 bodo izdali razpis, na katerega lahko prijavijo projekte iz cele Evrope. Komisija bo nato ocenila vsakega posebej in določila, kateri si zasluži nastopiti na ESOF-u. Cilj Odprtega foruma evropske znanosti je zagotoviti tvorno sodelovanje med znanstvenim in gospodarskim svetom v vidiku vsestranske inovacije.

Metka Šinigoj

## Dvorana občinskega sveta v Zgoniku Poslanka Tamara Blažina se je poslovila

Ni nobeno naključje, da si je naša edina poslanka v Rimu Tamara Blažina izbrala občinsko sejno dvorano v Zgoniku za zadnje uradno srečanje s slovenskimi predstavniki političnega, kulturnega, gospodarskega in javnega življenja v Italiji. Srečanje, ki pomeni uradno slovo

vzdušje je poskrbela njena naslednica v Zgoniku, županja Monika Hrovatin, ki je prisotne toplo pozdravila, Tamara pa je sedla za mizo z njo in s svojo desno roko v vseh teh letih, z Liviom Semoličem, kateremu se je prisrčno zahvalila za vso pomoč v desetih letih in tudi priznala, da je bil

ka večina naših slovenskih županov, od Marka Pisanija do Sandija Kluna, Alenke Florenin, Franke Padovan, predsednika SSO Walterja Bandlerja, deželnega tajnika SSK in sedanjega podpredsednika deželnega sveta FJK Igorja Gabrovca, prav posebno zahvalo pa ji je javno izrekla predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobrila. Tamara Blažina je za vse prisotne pripravila lično zgibanko o svojem delovanju v Rimu v prid slovenski narodni skupnosti in spregovorila o uspehih, a tudi neuspehih in še nedokončanih zadevah, ki se nas vseh tičejo.

Semoliču se je izrecno zahvalila prof. Petru Černicu za sodelovanje pri reševanju problemov šole s slovenskim učnim jezikom, saj sta našla pot v Rimu, da se bo v prihodnje na ugoden način rešila vrsta zadev glede naše šole. Omenila je izjemno dobro sodelovanje s Slovenijo, ki jo sama ima za drugo domovino in ji zato ni bilo nikdar težko posredovati, kjer je lahko, z namenom, da pride še do tesnejših povezovanj in sodelovanj.

Ko se je pred nabitno polno sejno dvorano v prostorih zgoniške občine Tamara Blažina ozirala nazaj, je gotovo pomislila na leto 1980, ko je začela kot županja prav v Zgoniku, nadaljevala svojo politično pot kasneje v Illyjevi upravi kot deželna poslanka, nato je prišla do Rima, najprej v senat, kasneje v poslansko zbornico, in priznala, da so jo še v sredo zvečer klicali iz Rima, ali se ne bi znova premislila in bi ponovno kandidirala na pomladanskih volitvah letos, a jim je odločno odvrnila, da se ni in se ne bo premislila, ker je po njenem mnenju nastopil čas za nove ljudi, ki bodo v politiki kos zahtevam sodobne družbe.

“Čas je za nove ljudi”, je dejala prepričano in obenem obžalovala sedanje stanje, ko ni jasno, ali bo slovenska narodna skupnost letos lahko izvolila svojega človeka v Rim.

Sledilo je druženje z izmenjavami vtisov, spominov, vsepovsod pa je odmevala beseda zahvale. “Hvala, Tamara!”

JUP



Foto JMP

Tamara Blažina od politike na najvišjem nivoju, je potekalo v četrtek zvečer, 18. januarja 2018. Bilo je prisrčno in dobro obiskano, saj smo se ga udeležili tudi predstavniki Slovencev iz Beneške Slovenije in z Goriškega, končno je bila Tamara Blažina deset let naša edina predstavnica v Rimu, najprej pet let v senatu, nato pet let v poslanski zbornici. Za lepo

ključnega pomena za njeno spoznavanje in razumevanje rimskih mlinov, za katere se ve, da meljejo počasi ...

V imenu SKGZ je Tamara Blažina nagovoril s toplimi besedami predsednik Rudi Pavšič, ki se ji je zahvalil za vse opravljeno delo, v imenu države Slovenije pa se ji je zahvalil generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk, osebno pa veli-

Prav gotovo je njena roža v gumbnici, njen največji uspeh, nedavno uvedeno sistemsko financiranje slovenske narodne manjšine v Italiji, saj si pred leti nismo predstavljali, da bo do tega prišlo. Spregovorila je o vsakodnevnem delu v prid manjšini, o sestankih in dogovarjanjih, večkrat omenila sodelavce, ki so ji pomagali, poleg zahvale Liviu

## Med letošnjimi nagrajenci Javnega sklada Republike Slovenije so tudi zamejci Zlato plaketo za življenjsko delo bo prejel zborovski dirigent, maestro Stojan Kuret

Tržačan Stojan Kuret ni le eden najuspešnejših slovenskih dirigentov, ampak tudi glasbeni pedagog in neutrudni organizator, ki s svojo globoko umetniško strastjo, pronicljivo ustvarjalnostjo in izjemnim čutom za prefinjenost navdušuje najzahtevnejše poslušalce tako doma kot v tujini.

S svojo dirigentsko karizmo že desetletja navdušuje generacije pevcev, skladateljev, zborovodij in poslušalcev. S svojim pedagoškim in umetniškim erosom zna pritegniti mnoge, tako ljubiteljske kot poklicne ustvarjalce, jih usmerja skozi širok repertoar z izostrenimi čuti glasbenega sladokusca, hkrati pa uza-

vešča pomen ohranjanja slovenske dediščine. Ob tem kot poustvarjalec, umetnik, pedagog ter predvsem kot človek vseskozi ohranja željo po popolnem in omogoča nastajanje edinstvenih zborovskih projektov, zato mu Javni sklad RS za kulturne dejavnosti podeljuje zlato plaketo za življenjsko delo. (iz utemeljitve) Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je



Stojan Kuret

na osrednji prireditvi sklada, katere se je udeležil tudi minister za kulturo Tone Peršak, ki je bila v sredo, 24. januarja 2018, v Dvorani Palacij na Ljubljanskem gradu, podelil priznanja za življenjsko delo in izjemne dosežke na področju ljubiteljske kulture.

O nagrajencih je odločala strokovna komisija, ki jo je izbral nadzorni svet sklada in so jo sestavljajo predsednik mag. Jože Osterman ter člani Ervin Har-

tman, Branka Bezeljak, Igor Švara in dr. Janko Malle. Po besedah mag. Jožeta

Ostermana je komisija izbrala med 32 predlaganimi kandidati in prav vsi med njimi so v svojem okolju in na svojem področju opravili izjemno delo. Komisija je po tehtnem premisleku za prejemnika letošnje zlate plakete JSKD za življenjsko delo izbrala zborovodjo maestra Stojana Kureta, ki velja za enega najuspešnejših zborovskih dirigentov doma in v svetu. Pod njegovim vodstvom je Vokalna akademija Ljubljana v zadnjih letih postregla z nekaj vrhunskimi interpretacijami, ki so pokazale in dokazale, kako daleč lahko sežemo Slovenci v tej nacionalno in tako prepoznavni kulturni dejavnosti,



Petra Grassi

kot je zborovsko petje. Srebrne plakete so prejeli akademski slikar in grafik Lojze Adamlje, kot eden najvidnejših predstavnikov slovenskega nadrealizma, ki že več kot štiri desetletja ustvarja v nadrealističnem slogu in si ves čas prizadeva, da bi se ločnica med profesionalno in ljubiteljsko kulturo tanjšala, kar potrjuje tudi s svojim predanim mentorskim in kritičnim delom, Danica Kocet, ki je vse svoje življenje dejavna na različnih področjih kulturnega življenja in je prav poseben pečat

pusnila na področju folklorne dejavnosti; Branka Moškon za več kot 40-letno delovanje v folklorni dejavnosti, ki danes predstavlja temelj dolgaletne folklorne; Božidar Tabaj za dolgoletno delo, podporo in spodbujanje gledališke ustvarjalnosti, nanizal imponzanten opus več kot 100 različnih vlog in 1800 nastopov, zlasti pri dramskem odseku Prosvetnega društva Štandrež, ter Borut Logar, ki je 38 let svojega življenja posvetil glasbeni vzgoji in razvoju glasbenega življenja v svojem domačem in tudi širšem slovenskem okolju.

Zlato znak JSKD je šel v roke Petre Grassi, vsestranske glasbenice, ki je dejavna kot pianistka, zborovodkinja, pevka in skladateljica in je kljub svoji mladosti, šteje jih devindvajset, že nanizala izjemne ustvarjalne dosežke na področju vokalne glasbe.

## Srečanje z nadškofom Crepaldijem ob dnevu zavetnika novinarjev

Škofjski vikariat za kulturo in laikate je v četrtek, 18. januarja 2018, organiziral na sedežu tržaške škofije tradicionalno srečanje nadškofa msgr. Giampaola Crepaldija z novinarji. Dogodek se je najprej začel z darovanjem sv. maše v škofovi zasedbni kapeli v škofjski palači. Škofjska kapela je pravi biser dunajske secesije, ki jo je takratni slovenski škof dr. Andrej Karlin dal izdelati arhitektu Ivanu Vurniku. Zaradi drugih nadškofovih obveznosti letošnje srečanje ni bilo na dan sv. Frančiška Saleškega, zavetnika novinarjev. Med peto sv. mašo so se spomnili tudi vseh novinarjev, ki so nas zapustili v minulem letu. Nadškof se je med pridigo zaustavil pri vprašanju prekamnih novinarjev ter podčrtal vrednost profesionalnega in lojalnega novinarstva.



Sveti maši je v dvorani tržaških škofov sledilo srečanje v obliki okrogle mize. V polni dvorani je srečanje moderiral tajnik deželne novinarske zbornice Mattia Assandr. Nadškof je v sproščenem pogovoru s prisotnimi izpostavil vlogo spoštovanja in jamstva dela. Govor je bil tudi o lažnih novicah, ki se večkrat pojavljajo v javnosti. Msgr. Crepaldi je dejal, da mnogokrat uporabljajo pojav migracij kot sredstvo političnega spopada. Nadškof se je dotaknil tudi težavnega socialnega vprašanja, ki je v tem obdobju še aktualno. Ko je bil msgr. Crepaldi imenovan za tržaškega škofa leta 2009, so v menzi škofjske Karitas razdeljevali 60 obrokov hrane na dan; zdaj pa delijo do 800 porcij dnevno. Nadškof je pojasnil, da podviga povpraševanja obrokov ne gre pripisati le pojavu migracij, kajti gostje Karitas so večinoma krajani, ki so se znašli v revščini. Med srečanjem je beseda tekla tudi o mladem raziskovalcu Giuliju Regeniju, ki je po nadškofovih besedah postal neki politični simbol, ki včasih razdvaja. Nadškof je dejal, da si Giulio Regeni in tudi njegovi starši zaslužijo, da bi čim prej prišla na dan resnica; isto pa si želi tudi sam nadškof.

Glede gospodarskega položaja Trsta je g. nadškof izrazil precej optimizma. Dejaj, da ima tržaško pristanišče nedvomno velik pomen za ponoven razcvet Trsta. Glede železarne pa meni, da morajo pristojni upravitelji nujno dobiti rešitev.

Pred samim koncem dopoldanskega srečanja je nadškof napovedal, da bo škofija v kratkem izdala dokument o eksorcizmu. Po nadškofovih besedah so dosedanje polemike glede na dogajanja v Ricmanjih pretirane in hudobne. Nadškof je dodal, da največji problem predstavlja pomanjkanje primernih parkirnišč za parkiranje avtobusov, s katerimi prihajajo romarji. / Marko Manin





Pomembno srečanje v Trstu

## Skupni odbor Slovenija - FJK za nadaljevanje in krepitev sodelovanja

Predstavniki Slovenije in Furlanije Julijske krajine so v petek, 19. januarja 2018, na zasedanju skupnega odbora v Trstu pregledali dosežanje sodelovanja in potrdili dogovor, da se bo sodelovanje med stranema nadaljevalo in ga je treba krepiti tudi v prihodnje. Kot so zapisali v izjavi, ki jo je skupni odbor sprejel na 3. zasedanju, bosta strani še naprej sodelovali na področjih prometa, energije, okolja, prostorskega načrtovanja, kmetijstva in razvoja podeželja, gospodarstva in turizma, raziskav in inovacij, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, zdravja, izobraževanja, kulture ter manjšinskih vprašanj. Slovenska stran se je na zasedanju skupnega odbora, ki mu soprovedujeta zunanji ministri Karl Erjavc in predsednica FJK Debora Serracchiani, tudi zavzela za podaljšanje protokola Prosecco, ki je omogočil nastanek nove zaščitne vinske

seben pospešek sodelovanju je po ministri ocenili zaznati od leta 2015, ko sta skupaj s predsednico FJK predlagala vzpostavitev skupnega odbora. Na pogovoru sta se dotaknili tudi čezmejnega sodelovanja med Slovenijo in Italijo v okviru medregijskega programa Interreg, pri čemer je minister Erjavc izrazil zadovoljstvo z dogovorom o vsebini razpisa za strateške projekte. Sogovornika sta tudi potrdila nasprotovanje projektu plinskega terminala v Žavljah, saj bi njegova izvedba lahko

niko. Kot je Erjavc še povedal po pogovorih, ki se jih je udeležil tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, od italijanskih parlamentarnih strank, v prvi vrsti Demokratske stranke, ki je doslej vedno zagotavljala izvolitev slovenskega parlamentarca, pričakuje, da bodo slovenske kandidate vključile dovolj visoko na kandidatne liste. Nova italijanska volilna zakonodaja, ki so jo sprejeli oktobra lani, ne zagotavlja izvolitve predstavnika slovenske manjšine v italijanski

parlament, če že, pa zgolj po dobri volji velikih italijanskih strank. Na to je že večkrat opozorila Slovenska skupnost (SSK). Predstavniki slovenske narodne skupnosti so ministroma tudi predstavili zdajšnje stanje glede urenitve njihovega pravic. Minister Erjavc je poudaril, da vprašanja slovenske narodne skupnosti redno izpostavlja v pogovorih z italijanskimi predstavniki, ter zagotovil nadaljnjo podporo Slovenije pri reševanju odprtih vprašanj. Erjavc je predstavnikom manjšine na srečanju tudi uradno sporočil, da je z italijanskim zunanjim ministrom Angelinom Alfonzom podpisal dogovor, na podlagi katerega naj bi do leta 2020 Italija vrnila Narodni dom v Trstu. Pogovora so se udeležili predsednika krovnih organizacij, Slovenske kulturno gospodarske zveze (SKGZ) Rudi Pavšič ter Sveta slovenskih organizacij (SSO) Walter Bandelj, predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobrila, podtajnik stranke Slovenska skupnost Marko Jarc in predstavnik slovenske komponente

v Demokratski stranki Stefano Ukmar. Po srečanju je minister Erjavc novinarjem dejal, da v odnosih med Slovenijo in Italijo oziroma Furlanijo Julijsko krajino (FJK) ni bistvenih sprememb, nadaljuje se pozitivno sodelovanje. Tako je bilo lani med Slovenijo in FJK za 790 milijonov evrov blagovne in gospodarske menjave, odnosi so dobri, zaradi česar je po njegovem mnenju lažje rešiti odprta vprašanja. Med temi je Erjavc omenil željo Slovenije po boljših prometnih povezavah s FJK ter po obnovitvi železniške povezave med Ljubljano in Benetkami. Prav tako je za Slovenijo po ministrovih besedah pomembno delovanje urada za slovenski jezik. Drugače je dialog med Slovenijo in FJK pomemben tako za obmejno prebivalstvo kot tudi za slovensko narodno skupnost v Italiji in italijansko narodno skupnost v Sloveniji, je prepričan Erjavc. Toliko o vsebinah na kratko, dejstvo pa je, da je prišlo prav na srečanju med ministrom in predstavniki naše manjšine, ki sta se ga udeležila tudi generalni konzul v Trstu Vojko Volk in slovenski veleposlanik v Rimu Bogdan Benko, na dan globoko razhajanje glede zastopstva slovenskih ljudi v Rimu, in tudi sicer. Predstavnika stranke Slovenska skupnost, Marko Jarc, in Sveta slovenskih organizacij, Walter Bandelj, sta jasno povedala, da od Italije pričakujejo slovenski ljudje v Italiji za jamščeno zastopstvo v Rimu, podobno, kot ga imajo Južni Tirolci ter predstavniki francoske in ladinske narodne manjšine. Ob robu dogajanja je minister Erjavc tudi odločno povedal, da Republika Slovenija ne bo popuščala pred pritiski Hrvaške glede državne meje na morju, vztrajala bo pri razsodbi mednarodnega arbitražnega sodišča in implementaciji, izvajanju let, tudi za ceno trdnega oviranja vstopa Hrvaške v schengensko območje in druge evropske povezave, v katerih Hrvaška še ni



Foto JMP

imela številne negativne vplive. Izpostavila sta še področje prometa ter v tem okviru aktivnosti za izboljšanje čezmejnega javnega potniškega prometa, vključno z železniško povezavo Ljubljana-Trst-Benetke. Zunanji ministri Karl Erjavc se je pred srečanjem s Serracchianijevom v Trstu v prostorih generalnega konzulata sešel s predstavniki slovenske narodne skupnosti v Italiji. Največ pozornosti so namenili ohranitvi zastopstva manjšine v parlamentu v Rimu po italijanskih parlamentarnih volitvah 4. marca. Karl Erjavc je po srečanju dejal, da je optimist, da bodo Slovenci v Rimu še naprej imeli svojega predstav-

nadaljnjo podporo Slovenije pri reševanju odprtih vprašanj. Erjavc je predstavnikom manjšine na srečanju tudi uradno sporočil, da je z italijanskim zunanjim ministrom Angelinom Alfonzom podpisal dogovor, na podlagi katerega naj bi do leta 2020 Italija vrnila Narodni dom v Trstu. Pogovora so se udeležili predsednika krovnih organizacij, Slovenske kulturno gospodarske zveze (SKGZ) Rudi Pavšič ter Sveta slovenskih organizacij (SSO) Walter Bandelj, predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobrila, podtajnik stranke Slovenska skupnost Marko Jarc in predstavnik slovenske komponente

### Obvestila

**Društvo Finžgarjev dom** vabi na tretje predavanje iz niza Hočem (o) več! Psihologinja, avtorica knjižnih uspešnic, priljubljena predavateljica in voditeljica delavnic, pesnica in pisateljica Alenka Rebuta bo govorila o temo Več miru in sprave med nami. Finžgarjev dom (Dunajska cesta 35, Opčine), četrtek, 25. januarja 2018, ob 20. uri.

**Društvo Rojanski Marijin dom** vabi na veselo popoldne v družbi zabavne skupine Šavrin in Anka Šavrinke iz Gračišča v nedeljo, **28. januarja 2018, ob 16.30** v rojanskem Marijinem domu (ul. Cordaroli 29). **Društvo slovenskih izobražencev** vabi v ponedeljek, 29. januarja, na srečanje z dr. Janezom Jurijem Arnežem, ki bo govoril o svoji življenjski zgodbi: Od

znanstvenika in profesorja v Ameriki do duhovnika v Sloveniji. Peterlinova dvorana, začetek ob 20.30.

### Darovi

**Misijonski krožek Rojan je prejel:** Za slovenske misijonarje: Lizeta Janežič 10 evrov, Tatjana Janežič 20 evrov. Ob 34. obletnici smrti predragega očeta **dr. Antona Kacina** darujeta **Marija in Metka** 100 evrov za Kulturni center Lajze Bratuž.

Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29, 34135 Trst Ob 34. obletnici smrti predragega očeta **dr. Antona Kacina** darujeta **Marija in Metka** 100 evrov za Kulturni center Lajze Bratuž.

### Nova pridobitev na Opčinah

## Bogat etnografski muzej "pri Driku"

V petek, 19. januarja letos, smo lahko bili na Opčinah priča izredno zanimivemu dogodku, saj je domači župnik Franc Pohajč blagoslovil preurejene prostore domačije pri Drikovih, kjer je lastnik Zvonko Vidau tudi postavil svojevrsten zasebni etnografski muzej. Zvonko Vidau je marsikomu znan, saj večkrat zvočno snema in fotografira skoraj vse kulturne prireditve, ki se dogajajo v zamejstvu, še posebno v rojstni vasi, na Opčinah. Sam je upokojen vodni inštalater, istočasno pa je tudi navdušen pevec, planinec, strasten fotograf in snemalec, navdušen ljubiteljski etnograf in zbiralec najrazličnejših predmetov, ki jih želi rešiti pozabe. Tako se je odločil, da si bo ob prestrukturiranju lastne hiše zgradil tudi prostor, v katerem bi lahko postavil zasebni muzej, ki bi vseboval vse stvari, ki jih je ob petdesetletnem marljivem zbiranju nakopičil, da bi lahko bile vsem na ogled in razpolago. Ko so staro hišo porušili, je izkopal več kot dva tisoč kubičnih metrov kraške skale, da je izdolbel ogromne kletne prostore, kjer si je zamislil primerno sobo, da bi v njej postavil svojo zbirko in bi bila na razpolago tudi za druge dejavnosti, kot npr. pevške vaje ali ogled različnih video ali vokalnih posnetkov, saj je dvoranica opremljena bodisi s starejšimi kot z modernjšimi predvajalniki (za zvok, diapozitive in filme). Po več letih vestnega in neutrudnega dela je prejšnji petek slovesno odprl svoj muzej.

Uradno odprtje je bilo izredno pristno in prijetno. Kot uvod je nekaj pesmi zapela skupina Bodeča Neža z Vrha Sv. Mihaela pod vodstvom Mateje Černic. Nato je gostitelj Zvonko Vidau predal besedo župniku Francu Pohajču, ki je po krajšem zahvalnem govoru prostore tudi blagoslovil. Vsi povabljeni gostje (ki jih je bilo res mnogo) so

nato lahko prisluhnili organizatorju, ki je razložil, kako mu je prišla ideja za take prostore in tudi kako je v dolgih petdesetih letih zbiral najrazličnejše predmete, ki so se mu zdeli zanimivi in za katere je bilo škoda, da bi pristali na odpadku. Sledil je nastop moške pevске skupine Stane Malič, saj so bili pevci povabljeni, da tudi oni s pesmijo popestrijo kulturni spored večera, kajti sam Zvonko je leta 2007, ob ustanovitvi skupine, prepeval z njimi. Po pevsko kulturnem oklepaju se je večer nadaljeval z bogatim prizgikom, ob katerem so si vsi udeleženci lahko ogledali razstavljene eksponate in si sproščeno izmenjavali mnenja. Seveda so pevci spontano peli še pozno v noč.

Naslednjega dne je bil v domačiji, ki mu Openci pravijo "pri Driku", povabljen še openski cerkveni pevski zbor (pri katerem je mnoga leta prepeval tudi Vidau). Pevci so bili deležni lepega presenečenja, saj je Zvonko zavrtel nekaj posnetkov iz šestdesetih let prejšnjega stoletja in tudi nekatere krajše filme z nastopov openskega pevskega zbora. Tako so lahko obujali spomine na pretekle čase in tudi na pevce, ki jih žal ni več med nami. Zbirka, ki jo je Zvonko Vidau nabral, je res izredno bogata in raznovrstna. Ob velikem številu najrazličnejšega orodja, ki zdaj ni več v rabi, ampak so ga v prejšnjem stoletju uporabljali mizarji, kovači, kmetje, tesarji, sirarji in drugi obrtniki iz naših krajev, je izjemna zbirka 113.525 diapozitivov in fotografij (ki se seveda še povečuje) in na stotine posnetih pridrig in drugih dogodkov ter 1154 filmov najrazličnejših kulturnih prireditev (ob ploščah in skoraj 500 zgoščenkah). V podzemni muzejski sobi je torej tudi priložnost, da si ogledamo te posnetke. Vidau pravi, da je muzej na razpolago vsem, ki jih zanimajo starejši etnografski predmeti, dovolj je predhodna prijava. Že sama zgradba in koncept muzeja sta zanimiva, zato je Drikova muzejska zbirka res vredna ogleda.

MAP

### Opčine / Smrt učiteljice in pevke

## V slovo Idi Doljak Bitežnik

V soboto, 20. januarja 2018, smo se v openski cerkvi s pogrebno mašo poslovili od učiteljice Ide Doljak Bitežnik; stara je bila 88 let. Pokopali jo bodo v soboto, 3. februarja, v družinski grob na goriskem pokopališču. Pogrebno mašo je daroval openski župnik g. Franc Pohajč, ki je med drugim v svojih poslovnih besedah lepo izpostavil njen pogumni in veseli značaj, s katerim je premagovala tudi težke življenjske preizkušnje, in veliko ljubezen do petja in glasbe. Na koru je v slovo svoji dolgoletni pevki pel openski cerkveni mešani zbor Sv. Jernej, ki ga vodi Janko Ban. Pri orglah sta se zvrstila Vinko Skerlavaj in David Lenisa. Lepo je bilo, da so se odločili za Vrabčevo *Tretjo mašo*, Maličevo *Božično pričakovanje*, Vodopivčevo evha-

ristično *Gledam jo* in da je kot vstopno pesem sopranistka Mojca Milič ganljivo zapela *Lebano* v Marijino. Pred sklepnimi molitvami je v imenu Zveze cerkvenih pevskih zborov spregovoril Marko Tavčar, ki je ugotavljal, da nas vsako slovo zaznamuje in je za vsakogar izmed nas povabilo k razmisleku o bolezni, staranju in minljivosti. Obenem je vsako slovo tudi priložnost, da obudimo spomin na osebo, ki je odšla v večnost, in na vse lepe ali mogoče tudi žalostne trenutke in dogodke, ki smo jih doživeli v njeni družbi. O Idi Doljak Bitežnik bi seveda lahko spregovorili z različnih zornih kotov. Bila je nekaj več kot dvajset let stara, ko je v prometu nesreči v Liguriji izgubila očeta Leopolda, znanega prevoznika doma iz Grgarja, in ker jim



je umrla tudi mama, je Ida skrbelo tudi za sestri. Bila je družinska mati in učiteljica. Mlada je izgubila moža, tudi učitelja in odličnega šahista, Lava. Po očetu, ki je bil tudi dober organist in pevovodja, je podedovala veliko ljubezen do petja in glasbe, ki ju je gojila že od otroških let. Ko se je z družino preselila na Opčine, se je vključila v openski cerkveni zbor Sv. Jernej in pri njem redno sodelovala. Priložnostno je pomagala tudi v Združenem zboru naše Zveze, ki ga vodi Edi Race. Za petje in glasbo je znala nav-

duševati tudi ljudi okoli sebe. V prvi vrsti svoje tri sinove: Marka, ki se je kot violinist poklicno ukvarjal z glasbo, in tudi Jožeta in Jana, ki sta oba navdušena in odlična pevca. Ob sinovih pa tudi mnoge druge. V prvi vrsti svoje učence, saj jih je učila peti in je z njimi rada nastopala na šolskih prireditvah in tudi na reviji otroških in mladinskih zborov Pesem mladim, in tudi na reviji otroških in mladinskih zborov Priraja ZCPZ. S svojo nepogrešljivo harmoniko jih je spremljala, podpirala in navduševala. Mnogi se še danes spominjajo, kako so lepo in navdušeno peli njeni učenci iz Saleža, od Briščikov in drugod. Isto navdušenje je znala vlivati tudi odraslim. Za vse, ki so kdaj obiskovali poletne seminarje Zveze, je rajna Ida sinonim nepozabnih večernih druženj ob petju, pripo-

vedovanju in zbijanju šal, ko je bila s svojo harmoniko duša in motor vsega tega dogajanja. Bila je neusahljiv vir pesmi, kar lahko potrdijo tudi vsi, ki so bili kdaj z njo na kakem izletu, saj je poskrbela, da je brez ponavljanja pesem za pesmijo spremljala družbo v avtobusu na poti domov.

Kdor ima rad petje, slabo ne misli (!), pravi pregovor. Petje je rajni Idi bilo vedno in povsod v ve-

selje, v spodbudo, tolažbo in oporo. Prepričani smo, da se je že pridružila zborom nebeščanov, ki tam v nebeškem 'novem Jeruzalemu' pojejo večno slavo Gospodu. Sestri, sinovoma, snahama, ljubljenima vnukinjama in vnukoma ter vsem ostalim sorodnikom naj izrazimo globoko občuteno sožalje tudi v imenu uedništva in uprave Novega glasa.

MT



Srečanje Slovencev iz Videmske pokrajine in Posočja

# Beseda je tekla predvsem o demografskih težavah

Posočje in sosednja Benečija se praznita, mladi odhajajo s trebutom za kruhom, tudi starih prebivalcev je vse manj. Če je Posočje po prvi svetovni vojni izgubilo četrtno prebivalstva, ga je Benečija kar 70 odstotkov, so izpostavili na okrogli mizi ob srečanju Slovencev Videmske pokrajine in Posočja ter spregovorili tudi o možnih rešitvah po-

ložaja. Sogovorniki so predstavili zgodovinska ozadja, ki so pripeljala do tako velikega praznjenja prostora. Niso krivi le gospodarske razmere in slaba cestna in železniška povezava z večjimi centri, ampak tudi prepočasen razvoj območja, obe svetovni vojni ter številne naravne nesreče. "Zgornje Posočje in na italijanski strani območje Be-

nečije v Videmski pokrajini sta tipični območja, ki ju zanačuje goratost in obmejnost ter posledično globokoobrobno okolje, ki je skozi vso zgodovino in še danes vplivalo na razvoj. Zaradi omejitve je območje manj konkurenčno, nepriljubljeno za poselitev, stroškovno manj učinkovito in gospodarsko odvisno od večjih središč", je v razpravi poudaril direktor



občinske uprave kobariške občine Simon Škvor. Obmejno območje Benečije pa se srečuje tudi s pomanjkanjem žensk, kar je posledično pripeljalo do večjega števila samskih moških in s tem njihove nemoči po ustvarjanju družine. Na nekoč pretežno slovenskem območju se tako naseljujejo predvsem Italijani, kar pomeni izgubljanje nacionalne identitete tega prostora. Na okrogli mizi so udeleženci poskušali narediti še korak naprej in začeli iskati rešitve

za takšno stanje. Predvsem bo treba prilagoditi in prebivalstvu zagotoviti ustrezno stopnjo storitev in oskrbe. Tako Posočje kot Benečija izkazuje podobna demografska nihanja in si delita enake razvojne cilje. Zavzemata se predvsem za ohranjanje izobraževalnih institucij, uradov in izpostav, razvoj povezav in različnih oblik mobilnosti, zagotavljanje širokopasovne povezave, spodbujanje kulturnega ustvarjanja, razvojnih projektov za mlade, dodatne pod-

pore države razvojnim projektom, vzpodbude države pri urejanju komunalne infrastrukture ter spodbud za delodajalce.

Občine zgornjega Posočja in Benečije bodo ustanovile tudi skupino strokovnjakov, ki bodo pripravljali predloge za ohranjanje prebivalstva.

Srečanje, že 48. po vrsti, so letos pripravili v Občini Kobariid. Po okrogli mizi so se udeleženci preselili v kobariški kulturni dom, kjer je potekala letošnja prireditev, na kateri so podelili tudi Gujonova priznanja. Letos so jih prejeli folklorna skupina Val Rezija za negovanje rezijanske kulture in izročila, Zveza slovenskih izseljencev Furlanije Julijske krajine - Slovenci po svetu za nesebično pomoč Beneškim izseljencem in njihovim potomcem ter Zdravko Likar za dolgoletno vzdrževanje stikov in organizacijo srečanja. Slavnostni govornik je bil predsednik državnega zbora Milan Brglez.

Katja Ferletič

TAKI SMO (24)

Nazaj v najstniška leta z magičnim glasom Dolores O'Riordan

V 90. letih prejšnjega stoletja smo marsikaj doživeli. Razsajanje vojne na Balkanskem polotoku, propad Sovjetske zveze, podpis Maastrichtske pogodbe, Nelson Mandela je postal južnoafriški predsednik, v ZDA pa je Busha zamenjal Bill Clinton, ki ni prejel Nobelove nagrade, ampak nam bo vseeno ostal v spominu tudi s svojim impeachmentom in afero Lewinski. Znanstveniki so leta 1996 klonirali ovco Dolly, najstniki pa smo se v tistih letih igrali s *Furbyjem* in *Tamagotchijem*. Nosili smo čevlje Dr. Martens, obupne kariraste sraje in gledali televizijske nadaljevanke, kot *Beverly hills 90210*. V kinodvoranah so predvajali kulturne filme: *Forrest Gump*, *Titanic*, *Jurassic Park* in še *Matrix*, *Pulp Fiction* in *Trainspotting* so samo nekateri naslovi, ki bodo za vedno ostali zapisani v zgodovini filma in v spominu nas, ki smo bili v tistih letih v polni mladostni dobi. Leta 1991 je nastal *world wide web* in s njim je internet postal dosegljiv navadnim smrtnikom in vsem odprl vrata na svetovno računalniško omrežje z neizmernim potencialom širitve. Po spletu smo brskali najprej zaradi užitka, nato pa službe. Postopoma smo listanje knjižničnih katalogov zamenjali s klikom na spletne iskalnike. Facebooka in blogov ni bilo - imeli

se je pridružila leta 1990, stara šele 18 let. Z njo pred mikrofonom so postali ena največjih irskih skupin 90. let in v dveh desetletjih na glasbenih scenah prodali več kot 40 milijonov plošč. Med njihovimi najbolj znanimi pesmimi sta gotovo *Linger* in *Zombie*, ki je na podelitvi MTV-jevih nagrad leta 1995 dobil kipec za najboljšo pesem. *Linger*, prva uspešnica s prvega albuma, je bila po vsebini popolno nasprotje *Zombieja*, s katero so si zaslužili svetovni uspeh in oznako največjega irskega glasbenega fenomena po svetovno znani skupini U2. V prvi uspešnici je Dolores opisala nežnost in naivnost svoje prve ljubezni, prvega poljuba in popolno nezavedanje o tem, kako kruta je lahko ljubezen. V pesmi *Zombie*, ki govori o nasilju na Severnem Irskem, o bombi, ki je marca 1993 v trgovinskem centru ubila dva otroka, pa je pela o nerazumljivemu nasilju vojne, o bombah in tankih, o trpljenju mame, ki zgubi otroka, o novih generacijah, ki se hočejo vživeti v svet in jim je domači kraj preozek. Vsi mladi, ki smo ljubili to pesem, smo kitico za kitico glasno in čim bolj vneto peli z Dolores, ne da bi takrat sploh dobro vedeli, o čem pojemo.

Leta 1994 se je O'Riordanova poročila z Donom Burtonom, ki je bil svojčas menedžer glasbene zasedbe Duran Duran. Rodili so se jima trije otroci.

Dolores je bila preprosto in nežno bitje, ki se je z uspehom težko spopadala. Velike spremembe, ki sta ji jih prinesla nenadna slava in prepoznavnost, so jo izpodežljale v veliko mesto, v svet, in jo popolnoma destabilizirale. Njeno duševno zdravje je bilo neuravnoteženo: nihalo je med trenutki veselja in zadovoljstva in najbolj globoko žalostjo, tako da je večkrat morala poiskati psihiatrično pomoč. Situacija

se je neizmerno poslabšala po letu 2011, ko je zaradi raka izgubila očeta, še hujše pa je bilo leta 2014, ko se je po 20 letih končal njen zakon z Burtonom.

The Cranberries so se razšli leta 2003 in se ponovno združili leta 2009; v vmesnem obdobju je Dolores izdala samostojni album *Are You Listening?*, ki ji ni prinesel zaželjenega uspeha in zadovoljstva. Luč na koncu predora je za trenutek zasvetila lani, saj so The Cranberries izdali novo ploščo, akustični in orkestralni album *Something Else*, na katerem je Dolores izjemno dobro pela, kot da med prvimi uspešnimi leti njene kariere in danes ne bi minilo skoraj 25 let in mnogo osebnih razočaranj. Morali bi imeti turnejo po Evropi, Veliki Britaniji in ZDA, a so jo že kmalu po začetku prekinili in več nastopov odpovedali zaradi pevkinih težav s hrbtnico. Dolores je bila majhna, drobne postave, imela je kratke lase, nosila je grobe vojaške škornje in se javno obnašala kot prava rockerka. Pela je o političnih temah z jezo in tesnobo, ki ju je imela v srcu. Pela je o tem, kar je doživljala sama: z glasbo se je borila proti sencam svojega življenja in trganju svoje duše.

Vsakočrat, ko poslušam pesmi The Cranberries, sem z mislijo in srcem spet v težavnih 90. letih, v svojih najstniških letih, ko je bila tudi same glasba terapija. Čudovite Doloresine so me spremljale vsak dan, v svetlih in temnih trenutkih življenja. Strtega srca te pozdravljam, Dolores. Upam, da boš v višavah angele učila peti in si od časa do časa vzela čas, da pogledaš na nas, ki bomo spomin na tvoj glas in tvojo osebo ohranili za vedno.

## PRIMORSKI PRIIMKI (60)

### BAVDAŽ

Priimek Bavdaž je nastal iz imena Boltežar. Čeprav na prvi pogled laiki ne vidimo podobnosti, pa so to ugotovili jezikoslovci. Pavle Merku' razlaga, da Bavdaž izhaja iz imena Balthasar s pripomočkom Až. Tako so velikokrat nastajali priimki tuje izvora. Peter Stres omenja furlansko obliko imena Baldas, ki se je preoblikovala v Bavdaž.

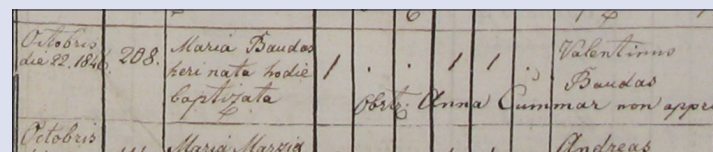
Ime Boltežar je hebrejsko in je nastalo iz dveh imen. Prvo je akadskijsko Belšar-ucur, kar pomeni, "Bel, varuj kralja". Bel ali Baal pomeni v hebrejščini gospod ali bog zahodnih semitov. Drugo ime je ravno tako iz akadskijskega jezika balatsu-ucur, kar pomeni, "naj varuje svojo ženo". Slovenskih različic tega priimka nimamo. Vsaj za zdaj še ne. Glede na modne težnje spreminjanja imen in razmaha numerologije pa ne smemo izključiti možnosti, da se ne bo v prihodnjih letih pojavil tudi kak Varježenovič. No, šalo na stran. Slovensko ime Boltežar ali hrvaško Baltazar, nemško Balthasar, italijansko Baldassarre, je imel tretji od modrecev, ki so prinesli novorojenemu Jezusu darila. Trije kralji, Gašper, Miha in Boltežar, ki godujejo 6. januarja, imajo izredno lep nagrobnik. Pokopani so namreč v Kelmorjanu ali, kot danes rečemo temu zahodnonemškemu mestu, Kölnu, v znameniti gotski katedrali. Boltežar je po tradiciji kralj Arabije, ki je nosil miro, dragoceno dišečo smolo. S tem je hotel pokazati, da je Jezus umrljiv, saj so miro uporabljali pri maziljenju umrlih. Trije modri so zavetniki popotnikov, romarjev, krznarjev in priprošnjiki proti epilepsiji in neurju. Priimka Bavdaž v velikem goriskem urbarju iz l. 1507 ne najdemo. Takrat pa je v Gorici živel Thomas Blauda. Mogoče gre za Tomaža Bavdaža.

Največ Bavdažev najdemo na Banjški planoti, v župnijah Levpa, Avče in Kal. Poglejmo nekaj znanih imen s tem priim-

kom. Trgovec Kristjan Jožef Bavdaž (1896) iz Kanala je bil izvoljen za župana Kanala, po vojni pa je bil kot dolgoletni član komunistične partije aktiven na različnih področjih. Zgodovinar in geo-



Tino Mamić



Krst Marije Bavdaž (1846), hčere Valentina Bavdaža iz Levpe. Krstno knjigo hrani Škofijski arhiv Koper.

Nros. Do-mus	NOMEN, & PRONOMEN FAMILIE.	Nativit.
		Dieb. Mens. Annus. Mors.
69	Bavdaž Luka	9. Novemb. 1779
	Marianna	1779
	Andrej	21. Decem. 1778
	Marianna	19. Febr. 1778
	Maria	29. Avgust. 1778
	Triglav	27. Febr. 1779
	Martina	11. Avgust. 1779
	Anton	6. Okt. 1778
	Luka	17. Avg. 1779
	Maria Anna	18. Febr. 1779

Družina Bavdaž iz zaselka Hoje v takratni župniji Avče (danes Levpa). Njihove potomce najdemo še danes v bližini. Oče Jožefa Bavdaža, ki je bil v istem kraju rojen okoli leta 1700. Podrobnejših informacij o družinah o tem obdobju nimamo, ker so knjige iz tega obdobja za župnijo Kanal, pod katero so spadale Levpa in druge vasi, žal, uničene. Družinsko knjigo za Avče hrani škofijski arhiv Koper.



Napis Boltežar v francoski Provansi: BAVTESAR. Ta oblika je precej podobna slovenskemu priimku Bavdaž.

graf Jurij Bavdaž (1928-2011) iz Kanala je bil dolgoletni ravnatelj muzeja v Idriji. Nada Bavdaž (1930-2014) iz Ljubljane je bila filmska in gledališka igralka, ki je delala tudi v treh primorskih gledališčih.

Duhovnik Vladislav ali Slavko Bavdaž (1920-1993) iz Solkana

je že nekaj let po posvečenju začel službovati v Vatikanu. Bil je vodja oddelka v državnem tajništvu. Imenovan je bil za papeškega tajnega komornika (1957) in častnega prelata (1967). Pri maši zadušnici v Vatikanu je takratni nadškof, danes vplivni kardinal Giovanni Battista Re, dejal, da je bil Bavdaž zelo temeljit in se je "vedno odlikoval po svoji točnosti in prizadevnosti". Katoliški glas je takrat zapisal: "Ob koncu je nadškof Re poudaril še njegovo iskreno pobožnost do božje Matere Marije ter njegovo veliko spoštovanje do kardinala Stepinca, mučenca zaradi vere in pastoralne dolžnosti, ter zagotovil, da ga bomo ohranili v ljubečem in hvaležnem spominu". Pokopali so ga v Pevmi.



## Z ljubljanskega gradu ne sme plapolati slovenska zastava Že kar napovedi izidov parlamentarnih volitev!

Tudi v Sloveniji bi morali biti ocenjevalci političnih in družbenih razmer previdni, skrbni in pošteni, skratka verodostojni, ker se stanje spreminja, velik del politike oziroma njenih predstavnikov pa se pri svojem delovanju spreneveda. To se sicer dogaja tudi v drugih državah s parlamentarno demokracijo, vendar so v Sloveniji neskladja med politiko in resnicami bolj očitna, ker je pač država s komaj nastajajočo politično kulturo.

Za ponazoritev omenjenih dejstev navajam dva primera. Nekateri ocenjevalci političnih razmer že zdaj, torej pred parlamentarnimi volitvami, ki bodo najbrž v začetku meseca junija, trdijo, kakšni bodo njihovi izidi. Izjave teh t. i. političnih analitikov gre do najbolj v škodo politične desnice, čeprav si ta del politike še ustvarja svoje zamisli in možnosti za zaželjeni preobrat na volitvah. Zato je pač prezgodnji nastop ekonomista Rada Pezdirja, ki trdi, "da leto 2018 zagotovo ne bo leto desnice, ker so finančni in politični vzvodi trdno v rokah stare levice, ki bo imela dovolj glasov za oblikovanje nove vlade". To trditve bi lahko del volilnega telesa razumel kot poizkus ekonomista Rada Pezdirja, upajmo, da je nenameren, za razvrednotenje naporov in možnosti politične desnice, da zmaga na volitvah. Pa še naslednje! V Sloveniji razne ankete in javnomnenjske raziskave na prva mesta, takoj za državnim poglavarjem Borutom Pahorjem, umeščajo evropsko poslanko iz Socialno demokratske stranke in evropsko komisarko, sicer tudi podpredsednico vladajoče Stranke



ke modernega centra. Ob vsem spoštovanju njunih osebnosti, sem prepričan, da sta med volivkami in volivci veliko manj znani, kot pa je vodja dela slovenske opozicije Janez Janša, ki pa ga omenjene ankete in javnomnenjske raziskave vedno uvrščajo na zadnje ali predzadnje mesto pri ocenjevanju politikov. Evropska poslanka Romana Tomc, iz SDS, je dejala, "da še vedno živimo v času, ko z raziskovanjem javnega mnenja na neki način sami ustvarjajo pričakovanja volivk in volivcev. Upam, da bo enkrat to drugače".

Politične razmere v Sloveniji pa so zdaj take, da se je zakonodajna dejavnost vlade skoraj ustavila, tako da bi tudi najbolj nujne reforme lahko izvedli šele v naslednjem parlamentarnem mandatu. To zlasti velja za zakonodajo s področja zdravstva, najbolj za zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki bi pomnil srž zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji.

Dobrikanje političnih strank, vladajočih in tudi strank v opoziciji, volivkam in volivcem narašča. V vladi ministri iz koalicijskih strank drug pred drugim prikrivajo, kakšne načine svojega uдинjanja, ali natančneje rečeno prilizovanja, bodo še uporabljali do državnozbornskih volitev. Ne-

mara bodo poskušali zlorabiti marsikateri zakon in podzakonski predpis, od skupaj več kot 20.000 zakonov in podzakonskih aktov, kolikor jih je bilo v začetku letošnjega leta veljavnih v Sloveniji. Primer uдинjanja gmotno najbolj ogroženim državljanom je predlog resorne ministrice dr. Anje Kopač-Mrak za dvig najnižje plače v Sloveniji. Povišali bi jo za 4,7 odstotka oziroma na 638 evrov neto. Ministrici očitajo, da gre za predvolilno in politično motiviran predlog njene stranke, Socialnih demokratov, za katerega so zvedeli iz javnih občil. Do kolegice v vladi sta kritični finančna ministrica Mateja Vraničar Erman, še bolj pa dr. Simona Kustec Lipicer, ministrica iz vodilne stranke, SMC. Dr. Anjo Kopač-Mrak je odpravila z besedami, "da ministrica ne more narediti vsega, ker ministrica ni država". Tudi zagrozila ji je, "ker

prihodnost naše socialne politike potrebuje močne osvežitve pristojnega ministrstva, ki bodo prilagojene potrebam in gibanjem današnjega časa. Ne sme se več dogajati, da je bolj ugodno živeti od socialnih podpor, kot pa če hodiš na delo in zanj prejemaš najnižjo plačo". Časnikarka Vida Kocjan, sodelavka tednika Demokracija, je izbrala izviren in prepričljiv način polemike z vlado, ki se hvali, kaj vse je v tem mandatu naredila za Slovenijo. Na vse njene trditve je odgovorila z navajanjem dejstev. Ugotavlja, "da gospodarska rast in konkurenčnost Slovenije še vedno zaostajata za našimi pomembnimi konkurenti, tudi zato, ker vlada Mira Cerarja ni spre-

negativna tožilca, je bil samostojni odvetnik. V času njegovega vodenja tožilstva je bila leta 1996 ustanovljena Skupina državnih tožilcev za posebne zadeve, zadolžena za pregon organiziranega kriminala. Skupina je bila leta 2011 z novim zakonom o državnem tožilstvu ukinjena, namesto nje pa je bilo ustanovljeno Specializirano državno tožilstvo. Oktobra 1998 je Drobnič protestno izstopil iz Društva državnih tožilcev, ker se društvo ni distanciralo od politične gonje, ki naj bi jo ob izteku njegovega mandata sprožili nekateri vidni predstavniki in člani društva. Tožil je tudi svojo naslednico na mestu generalnega državnega tožilca Zdenko Cerar, ker je menil, da ga je užalila

jela nobenih reformnih ukrepov. Začetek urgentnih centrov v zdravstvu sega v leto 2006, ko je vlado vodil Janez Janša, Cerarjeva vlada pa je ta projekt kadrovske in organizacijsko povsem zavozila. Znižanje javnofinančnega primanjkljaja ni uspeh vlade, ampak je posledica višjih davkov, te pa vlada tudi veselo troši za tekoče potrebe in višje plače v javnem sektorju. In še ena trditve vlade in odgovor nanjo. Slovenska zunanja politika je v razsulu, vodena amatersko, ugled države v tujini pa še nikoli doslej ni bil na nižji točki".

Morda je na našem javnem in političnem prizorišču najbolj pomembna in obetavna ugotovitev, da v zadnjem času nastaja pravi razcvet turizma. Tujci množično obiskujejo skoraj vse slovenske kraje, čeprav ima Slovenija komaj dva centimetra morske obale na prebivalca. Zato pa imamo veliko drugih znamenitosti in privlačnosti, naravnih in drugih. Lani je Slovenijo obiskalo več kot štiri milijone turistov, ki so ustvarili nad deset milijonov prenočitev, prihodki od turizma pa so znašali okoli 2 milijardi evrov. Žal pa se v Ljubljani dogaja, da zlasti tujci sprašujejo, zakaj na gradu, ki je osrednja turistična točka glavnega mesta, ne visi slovenska zastava. Domnevno je to prepovedal župan Zoran Jankovič, češ da je grad last mestne občine, ki zato sama odloča o tem, ali naj na gradu plapolata ali ne slovenska zastava.

Menim, da za objavo kakšnih izvirnih novic ne more biti časovnih rokov in omejitev. Zato navajam, kaj je v Goriškem letniku, zborniku Goriškega muzeja, o Novi Gorici zapisal Aldo Rupel, športni pedagog in kulturni delavec iz Gorice. Zatrjuje, "da je z Novo Gorico rasla slovenska samozavest in celo sponos na obeh straneh meje. Novogoričani so dobili veličastno knjižnico, sodobne arhive, gledališko hišo, nekaj fakultet nove univerze, zavajanja vredne šolske stavbe, tudi Ruske bloke, tudi stanovanjske četrti, obmestna naselja. Industrija v klasičnih oblikah pa je v Novi Gorici zašla v težave, a kje ni!

Marijan Drobež

### Kratke

#### Predstavitve novega romana Aloja Rebule v Ljubljani

Na Nazorjevi ulici v Ljubljani v knjigarni Celjske Mohorjeve družbe je bila v ponedeljek, 22. t. m., predstavitve novega romana Aloja Rebule. Roman, ki ima naslov Korintski steber, so predstavili urednik knjige Andrej Arko, duhovnik in filozof dr. Edvard Kovač in zgodovinar dr. Janko Prunk. Avtor je prisotnim poslal video pozdrav, v katerem je imel besedo tudi za bralca novega romana, saj je vsakemu bralcu položil na srce skrb in razmislek o usodi slovenskega naroda.



Korintski steber ni zgodovinski roman, čeprav ga je navdihnila zgodovina. Je fantazijski roman. S tem ustreza pomenu, ki ga besedi roman daje literarna veda. Ta ga odvezuje od zgodovinske zvestobe, ne pa od resnice človeka in sveta, pristnega človeka in pristnega sveta, so pri založbi zapisali knjigi na pot. Roman osvetli leta 1941-1944 na Slovenskem. V romanu pisatelj obdeluje temo, ki sta se je doslej dosledno izogibali tako levica kakor desnica: vloga slovenskega krščanskega socializma med vojnim dogajanjem. V tem je tudi njegovo prvenstvo: roman prvi doslej obravnava položaj ter življenje in dileme krščanskih socialistov med vojno in tako postavlja mejnik v slovenskem zgodovinskem romanu polpretekle zgodovine.

Junak romana je študent klasične filologije, po prepričanju socialist in goreč kristjan Stanko Kamnikar. Navduši se za upor, kar potem plača z deportacijo v Gonars in v Novoro, iz katere po kapitulaciji pobegne v Švico. Še naprej aktiven v svoji politični izbiri se leta 1944 iz Švice vrne v Slovenijo z utopičnim ciljem, da bi zblizal, če že ne pobratil, dve smrtno sprti strani – partizanstvo in domobranstvo. Z nekdanjim sošolcem, domobranskim oficijem Rokom Lipovarjem, zasnuje srečanje obeh delegacij. V tem svojem brezmejnem patriotizmu pa postane žrtev prevare, že prepričan, da so več Slovencev pobili Slovenci sami kakor pa trije okupatorji.

Pri romanu gre za veliko več kot le za konkretne ljudi v slovenski zgodovini. Gre za ideje, ki jih Rebulovi literarni junaki uresničujejo, živijo in tudi ubesedijo. Bolj kot psihološka drama je roman dramatičnost idej, ki jih posamezni liki ponazarjajo. Ideje so tako močne, da izražajo bivanjsko stanje protagonistov, zato ti tudi ne potrebujejo posebnih psiholoških orisov in slonijo predvsem na bleščočih dialogih.

Ideja romana ne pristaja na zgodovinsko usojenost in zakletost nujne izbire med NOB in z njim revolucijo na eni strani ter antirevolucijo in z njo kolaboracijo na drugi strani, prikaže nam idejno neenotnost in nianse v vrstah vseh nasprotnih si strani. Rešitev išče v nadzgodovinski ideji, svetništvu, v etično pokončni držbi, ki ostaja neomadeževana, ki sicer živi skrito, a je vendar zgodovinsko možna in celo resnična.

postane žrtev prevare, že prepričan, da so več Slovencev pobili Slovenci sami kakor pa trije okupatorji.

Pri romanu gre za veliko več kot le za konkretne ljudi v slovenski zgodovini. Gre za ideje, ki jih Rebulovi literarni junaki uresničujejo, živijo in tudi ubesedijo. Bolj kot psihološka drama je roman dramatičnost idej, ki jih posamezni liki ponazarjajo. Ideje so tako močne, da izražajo bivanjsko stanje protagonistov, zato ti tudi ne potrebujejo posebnih psiholoških orisov in slonijo predvsem na bleščočih dialogih.

Ideja romana ne pristaja na zgodovinsko usojenost in zakletost nujne izbire med NOB in z njim revolucijo na eni strani ter antirevolucijo in z njo kolaboracijo na drugi strani, prikaže nam idejno neenotnost in nianse v vrstah vseh nasprotnih si strani. Rešitev išče v nadzgodovinski ideji, svetništvu, v etično pokončni držbi, ki ostaja neomadeževana, ki sicer živi skrito, a je vendar zgodovinsko možna in celo resnična.

postane žrtev prevare, že prepričan, da so več Slovencev pobili Slovenci sami kakor pa trije okupatorji.

Pri romanu gre za veliko več kot le za konkretne ljudi v slovenski zgodovini. Gre za ideje, ki jih Rebulovi literarni junaki uresničujejo, živijo in tudi ubesedijo. Bolj kot psihološka drama je roman dramatičnost idej, ki jih posamezni liki ponazarjajo. Ideje so tako močne, da izražajo bivanjsko stanje protagonistov, zato ti tudi ne potrebujejo posebnih psiholoških orisov in slonijo predvsem na bleščočih dialogih.

Ideja romana ne pristaja na zgodovinsko usojenost in zakletost nujne izbire med NOB in z njim revolucijo na eni strani ter antirevolucijo in z njo kolaboracijo na drugi strani, prikaže nam idejno neenotnost in nianse v vrstah vseh nasprotnih si strani. Rešitev išče v nadzgodovinski ideji, svetništvu, v etično pokončni držbi, ki ostaja neomadeževana, ki sicer živi skrito, a je vendar zgodovinsko možna in celo resnična.

postane žrtev prevare, že prepričan, da so več Slovencev pobili Slovenci sami kakor pa trije okupatorji.

Pri romanu gre za veliko več kot le za konkretne ljudi v slovenski zgodovini. Gre za ideje, ki jih Rebulovi literarni junaki uresničujejo, živijo in tudi ubesedijo. Bolj kot psihološka drama je roman dramatičnost idej, ki jih posamezni liki ponazarjajo. Ideje so tako močne, da izražajo bivanjsko stanje protagonistov, zato ti tudi ne potrebujejo posebnih psiholoških orisov in slonijo predvsem na bleščočih dialogih.

Ideja romana ne pristaja na zgodovinsko usojenost in zakletost nujne izbire med NOB in z njim revolucijo na eni strani ter antirevolucijo in z njo kolaboracijo na drugi strani, prikaže nam idejno neenotnost in nianse v vrstah vseh nasprotnih si strani. Rešitev išče v nadzgodovinski ideji, svetništvu, v etično pokončni držbi, ki ostaja neomadeževana, ki sicer živi skrito, a je vendar zgodovinsko možna in celo resnična.

postane žrtev prevare, že prepričan, da so več Slovencev pobili Slovenci sami kakor pa trije okupatorji.

Pri romanu gre za veliko več kot le za konkretne ljudi v slovenski zgodovini. Gre za ideje, ki jih Rebulovi literarni junaki uresničujejo, živijo in tudi ubesedijo. Bolj kot psihološka drama je roman dramatičnost idej, ki jih posamezni liki ponazarjajo. Ideje so tako močne, da izražajo bivanjsko stanje protagonistov, zato ti tudi ne potrebujejo posebnih psiholoških orisov in slonijo predvsem na bleščočih dialogih.

Ideja romana ne pristaja na zgodovinsko usojenost in zakletost nujne izbire med NOB in z njim revolucijo na eni strani ter antirevolucijo in z njo kolaboracijo na drugi strani, prikaže nam idejno neenotnost in nianse v vrstah vseh nasprotnih si strani. Rešitev išče v nadzgodovinski ideji, svetništvu, v etično pokončni držbi, ki ostaja neomadeževana, ki sicer živi skrito, a je vendar zgodovinsko možna in celo resnična.

postane žrtev prevare, že prepričan, da so več Slovencev pobili Slovenci sami kakor pa trije okupatorji.

Pri romanu gre za veliko več kot le za konkretne ljudi v slovenski zgodovini. Gre za ideje, ki jih Rebulovi literarni junaki uresničujejo, živijo in tudi ubesedijo. Bolj kot psihološka drama je roman dramatičnost idej, ki jih posamezni liki ponazarjajo. Ideje so tako močne, da izražajo bivanjsko stanje protagonistov, zato ti tudi ne potrebujejo posebnih psiholoških orisov in slonijo predvsem na bleščočih dialogih.

Ideja romana ne pristaja na zgodovinsko usojenost in zakletost nujne izbire med NOB in z njim revolucijo na eni strani ter antirevolucijo in z njo kolaboracijo na drugi strani, prikaže nam idejno neenotnost in nianse v vrstah vseh nasprotnih si strani. Rešitev išče v nadzgodovinski ideji, svetništvu, v etično pokončni držbi, ki ostaja neomadeževana, ki sicer živi skrito, a je vendar zgodovinsko možna in celo resnična.

postane žrtev prevare, že prepričan, da so več Slovencev pobili Slovenci sami kakor pa trije okupatorji.

Pri romanu gre za veliko več kot le za konkretne ljudi v slovenski zgodovini. Gre za ideje, ki jih Rebulovi literarni junaki uresničujejo, živijo in tudi ubesedijo. Bolj kot psihološka drama je roman dramatičnost idej, ki jih posamezni liki ponazarjajo. Ideje so tako močne, da izražajo bivanjsko stanje protagonistov, zato ti tudi ne potrebujejo posebnih psiholoških orisov in slonijo predvsem na bleščočih dialogih.

Ideja romana ne pristaja na zgodovinsko usojenost in zakletost nujne izbire med NOB in z njim revolucijo na eni strani ter antirevolucijo in z njo kolaboracijo na drugi strani, prikaže nam idejno neenotnost in nianse v vrstah vseh nasprotnih si strani. Rešitev išče v nadzgodovinski ideji, svetništvu, v etično pokončni držbi, ki ostaja neomadeževana, ki sicer živi skrito, a je vendar zgodovinsko možna in celo resnična.

postane žrtev prevare, že prepričan, da so več Slovencev pobili Slovenci sami kakor pa trije okupatorji.

Pri romanu gre za veliko več kot le za konkretne ljudi v slovenski zgodovini. Gre za ideje, ki jih Rebulovi literarni junaki uresničujejo, živijo in tudi ubesedijo. Bolj kot psihološka drama je roman dramatičnost idej, ki jih posamezni liki ponazarjajo. Ideje so tako močne, da izražajo bivanjsko stanje protagonistov, zato ti tudi ne potrebujejo posebnih psiholoških orisov in slonijo predvsem na bleščočih dialogih.

Ideja romana ne pristaja na zgodovinsko usojenost in zakletost nujne izbire med NOB in z njim revolucijo na eni strani ter antirevolucijo in z njo kolaboracijo na drugi strani, prikaže nam idejno neenotnost in nianse v vrstah vseh nasprotnih si strani. Rešitev išče v nadzgodovinski ideji, svetništvu, v etično pokončni držbi, ki ostaja neomadeževana, ki sicer živi skrito, a je vendar zgodovinsko možna in celo resnična.

## Umrl je prvi generalni državni tožilec Anton Drobnič Bil je oster kritik nekdanjega nedemokratskega sistema

V 90. letu starosti je v Ljubljani umrl prvi generalni državni tožilec Anton Drobnič. Vrhovno državno tožilstvo RS je vodil v letih od 1990 do 1998. Nato je bil dolgo časa predsednik društva Nova Slovenska zaveza.

Drobnič je bil rojen 20. aprila 1928. Po končani klasični gimnaziji je leta 1955 diplomiral na pravni fakulteti v Ljubljani, leta 1969 pa je opravil pravosodni izpit. Od leta 1956 je bil zaposlen kot pravni referent na tedanjem Državnem zavarovalnem zavodu, Direkciji za SR Slovenijo v Ljubljani, kjer je opravljal splošno pravne zadeve in posebne zavarovalniške pravne posle na kazenskem, finančnem in upravnopravnem področju.

Pri ponovni reorganizaciji zavarovalništva leta 1967 je vodil pravne in organizacijske posle pri ustanovitvi zavarovalnice Sava in nato pri usta-

novitvi pozavarovalnice. Kot višji svetnik je opravljal dela pomočnika in namestnika generalnega direktorja ter vodje splošnega sektorja. Nekaj časa je bil tudi zunanji predavatelj za zavarovalno pravo na Ekonomski fakulteti



v Ljubljani. Od decembra 1976 do oktobra 1990, ko ga je tedanja slovenska skupščina imenovala za prvega generalnega držav-

stavniki in člani društva. Tožil je tudi svojo naslednico na mestu generalnega državnega tožilca Zdenko Cerar, ker je menil, da ga je užalila

stavniki in člani društva. Tožil je tudi svojo naslednico na mestu generalnega državnega tožilca Zdenko Cerar, ker je menil, da ga je užalila



## Četrta številka mladinske revije Galeb Praznično ozračje v zimskih dneh

Decembrska številka Galeba izžareva veselje ob prazničnih dneh že s platnice. Na njej je risbica Eve Manti, petošolke COŠ Stanislav Gruden iz Šempolaja, ki si je zamislila svojevrstno božično drevesce v živo rdeči barvi. Galebu so risbe in lepljenke z božičnimi motivi poslali tudi drugi učenci 5., 4. in 3. razreda iste šole. Pozornost šolarjev OŠ Alojz Gradnik, Col, pa so pritegnili zimski sadeži, ki sladkajo mrzle dni. Prvo- in drugošolci OŠ I. Grbec - M. G. Stepančič so Galebu napisali poročilo o izletu na grič Sv. Justa, kjer so si ogledali stolnico, rimske ostanke in še marsikaj. Lepo so tudi upodobili utrinke s tega potepa po starem delu Trsta. Zimski čas, še posebno, če navrže bele snežinke, je najbolj čaroben za otroke, za take deklice in fantke, kot ju je smejoča se ob pravkar izdelanem snežaku ilustrirala Živa Pahor. Ilustracija spremlja pesem Tanje Plešivčnik *Zima*. Ta porednica "se skriva pod kape in šale, // pa je zato bolj pisane narave". Zasnježeni vrt je osvojil tudi dobra prijateljca, psa Silverja in Kowalskyja, katerih dogodivščine v stripu opisuje Romeo Toffanetti. Druga dva neločljiva prijatelja, medved in miška - izpod peresa in barvic Majde Koren in Bojana Jurca -, sta noveletne praznike preživela v daljni Avstraliji, kjer je zdaj poletje. Strip spremljajo kot po navadi privlačne naloge. Kakšen "strašno lep Božič" je doživel Niko, ki je sicer trdil, da ne verjame v Božička, je razkrila Helena Jovanovič, ilustracijo je pridal Štefan Turk in za hudobne Misli uporabil zlo-



vešče temno sive barve. Brrr... Barbara Gregorič Gorenc je v stihih - ob pomoči ilustratorke Žive Pahor - ustvarila toplo praznično vzdušje, ki ga občuti deček ob pogledu na Božičkovo darilo. Tudi jezikovni kotiček, ki vsebuje štiri strani in ga Galebovim bralcem podarja Matejka Grgič z ilustratorko Chiaro Sepin, je praznično obarvan in zelo dobrodošel. V taki obliki so slovnična pravila mnogo bolj sprejem-

rih protagonist je škratek Detektivko, ki tokrat mora odkriti, kdo odnaša perilo. Marjeta Zorec je iz zakladnice evropskih pravljic izbrala madžarsko *Kralj Matjaž in sošed rep?* "Zaspano basen" o nilskem konju, ki ima za prijatelja krokodila, je napisala Helena A. Bizjak, avtor ilustracije je Marko Rop. Nadaljujejo se tudi dogodivščine mladih črtov, ki jih pod naslovom *ČrniH5* opisuje Darinka Kobal, z duhovitim nadihom jih v akvarelih prikazuje Katerina Kalc. Pravljico o repi velikanki, ki je dedek in babica sama nista mogla izruti, predstavlja Klarisa M. Jovanovič. Pravljico spremljata ilustracija Štefana Turka in nenavaden recept za repin zavitek. Vredno ga je poskusiti speči!

Vedoželjne Galebove bralce, ki imajo radi naravoslovje, bo gotovo zanimalo skrivnostno življenje kačjih pastirjev, ki so "med najstarejšimi letalci na svetu" (o njih piše Marjeta Zorec, natančne ilustracije prispeva Katerina Kalc), pa tudi, kakšne dobre lastnosti ima pekoča kopriča. Besedilo Vladimirja Čerkeza, ki ga je prevedel in opombe sestavil Jure Jakob, je ilustrirala Anja Jerčič Jakob. V zgodbah o aparatih Maša Ogrizek (ilustracije so delo Tanje Komadina) predstavlja svetila: od oljenke in petrolejke do današnjih svetilk vseh vrst. Za širjenje besednega obzora, tokrat tudi poznavanja ptic in naših gora, je imenitna rubrika *Soimenjaki*, ki jo piše Darinka Kobal ob ilustracijah Ivane Soban. Vsebinsko raznolika decembrska številka Galeba na hrbtni strani platnice prinaša rubriko *Jaz sem muzikant* za vse, ki se radi ukvarjajo z glasbo. Ester Derganc natančno opisuje, kako lahko sami poskrbimo za zvočne efekte pri pesmicah, pripovedovanju pravljic... Zelo enostavno in učinkovito je npr. posnemati dež, veter in grom.

IK

Življenje jih je odpeljalo proč z domače zemlje

## Kaj pa Benečani v Argentini? (2)

V San Martinu sem se že pred petimi leti srečal tudi s podmladkom društva, sedmimi mladimi med 19. in 35. letom starosti. Nekateri med njimi se opredeljujejo za Slovence, pri drugih pa to ni tako jasno. Nekaterim so od prednikov poznani izrazi Benečani, Furlani ali Jugoslavi. Eno dekle mi je svoj identiteto opisalo takole: "Jaz sem Argentinka, Argentinka italijanskih korenin. A te italijanske korenine so del slovenske manjšine. Mi smo torej Slovenci oziroma potomci Slovencev, a naši predniki niso bili čisto pravi Slovenci, saj niso govorili slovensčine, ampak 'po našin'". Razumljivo je, da v danih okoliščinah njihova identiteta ne more biti enoplastna. Vsi se še vedno počutijo povezani z Benečijo, večina je rojstne kraje prednikov že obiskala. Tudi do Slovenije imajo pozitiven odnos. Kot Slovenca, ki jih je obiskal, so me bili izredno veseli in so mi z veseljem pripovedovali, kako so tudi oni nekoč že bili v Sloveniji in kako čudovita dežela je to. Čeprav si želijo svoje beneške korenine ohranjati in jih tudi prenesti na potomce, pa med njimi nisem opazil želje, da bi se naučili tudi beneških narečij. V Rosariu živi dokaj številna in še aktivna slovenska skupnost iz medvojnega obdobja, z manjšim številom tudi povojnih beguncev, poleg njih pa tudi manjša skupnost Benečanov, ki naj bi štela okoli 100 ljudi. Tudi tukaj svojih prostorov nimajo, ampak se poslužujejo ene izmed italijanskih kulturnih hiš (Casa Friulana - italijanske hiše so organizirane po regionalnem principu) ali pa se srečujejo po lokalih ali pri članih doma. Kot sta mi pripovedovala predsednica društva Floren-

cia Lodolo in podpredsednik Alejandro Noacco, je v dejavnosti aktivno vključenih približno 25 članov. S kančkom humorja, a tudi čisto resno, sta dejala, da so njihova srečanja namenjena predvsem hrani. Deloma gre za nekaj uradnih prireditev letno, na katerih pripravljajo tipične jedi, se ob njih družijo in ohranjajo stike, kulinariko pa poskušajo promovirati tudi izven članstva društva, deloma pa gre za srečevanja

vse lažje, tudi potovanja so vse lažja in vsi ponavljajo: "To moramo znati izkoristiti". Priznavajo, da ni lahko, saj je ob vseh aktivnostih, v katere so vpeti današnji mladi, to le še ena izmed njih in težko jo je uvrstiti med prioritete. A pravijo, da pomagajo predvsem organizirani obiski in rojstnih krajev prednikov, pa tudi seminarji v Argentini, na katerih se mladi srečujejo s člani drugih društev. Oboje je organizirano pod pokroviteljstvom dežele Furlanije Julijske krajine.

V Argentino so Benečani prihajali tako v času med obema vojnama kot v desetletju po drugi svetovni vojni. Še so živi bridki spomini na preganjanje slovensčine v domačih vaseh njihovih prednikov, kar je bil poleg ekonomskega pomanjkanja pogosto tudi



V beneškem društvu v Buenos Airesu

mlajših članov društva (zdaj srednjih let), ki se občasno dobivajo na pizzi, povsem neformalno za ohranjanje stikov in druženje. Projekt, na katerega so zelo ponosni, je dokumentarni film pričevanj prve generacije, ki so ga pripravili pred nekaj leti, da spominonotov in non ne bi šli v pozabo, ampak bi se tega zavedali tudi njihovi potomci. Potrebo po tem vidijo tudi v drugih društvih, v Marcos Pazu so tako na enako tematiko pripravili knjigo. Pri vseh Benečanih, s katerimi sem se srečal v Argentini, je besedna nanesa na enako razmišljanje: do zdaj smo se ukvarjali s prvo generacijo, zdaj je čas za njihove vnuke. Internet dela povezovanje

pomemben vzrok za izselitev. Predsednica društva v Rosariu mi je izrazila prepričanje, da babica beneške govornice ni prenesla na potomce prav zaradi spominov na protislovenski teror; vse življenje je namreč ostala ujetnica teh spominov. Molila pa je vedno po slovensko, vnukinja se še danes spominja molitev in pravi, da občasno uči te molitve tudi svoja dva mala otroka. Zanimivo je tudi, da je babica, ki nikoli ni bila deležna šolanja v slovenskem jeziku, domov pisala pisma v nadiškem narečju. Vnukinja celo pravi, da ji je pisanje slo boljše od govora.

/ dalje  
Dejan Valentinčič

Erika Brajnik

## NATUROPATSKI NASVETI (183)

### Zimska zelenjava v naturopatiji (2)

Četrty tip zelenjave, ki raste po poljih cele Slovenije, so tudi vse vrste kapsunic. Najbolj ljubim zelje, sveže zelje je izjemno. Pomislite, zima je mrzla, hladna in temna, velik del dneva predstavlja tema. Človek veliko počiva oziroma se zadržuje v hiši veliko več kot poleti. V teh dnevih je vredno izkoristiti zelje za obkladke. Zelje namreč izredno dobro odpravlja iz telesa toksine, tako da jih veže nase! Zelje vsebuje veliko vitamina C, bakra in cinka, čisti jetra in črevesje, vsebuje vitamine A, B in K, je antioksidant, deluje proti raku. In veže nase toksine, kot sem že napisala in bom ponovno poudarila.

Zato iz svežega zelja toplo priporočam obkladke! Kako pripravimo obkladke: vzamemo list zelja, odstranimo glavno žilo in ga na lesenem valerju pomečkamo, da iztisnemo iz njega vso tekočino. Na koncu ga lahko še dodatno stisnemo z roko. Ko je list pomečkan, mehak in suh, ga postavimo na obolelo mesto, lahko damo več listov, čez damo gazo in še čez prozorno folijo za živila. Pustimo stati celo noč.

Ponoči bo zelje začelo smrdeti, smrdelo bo, dokler bo vlekel iz telesa toksine, čez nekaj noči boste videli oziroma vohali, da smradu ne bo več. Kdaj uporabljamo obkladke iz svežega zelja? Pri vsakem udarcu, pri golši, na vratu in na oboleli

ščitnici, za zatečene noge, ob bronhitisu damo na pljuča ipd. Obkladke iz zelja ne more škoditi, zato jih lahko uporabljate tudi pri ostarelih in nepokretnih ljudeh!

Peti tip zelenjave, ki tudi ne sme manjkati na našem jedilniku sredi zime oziroma vsaj od januarja do aprila, je cikorija. Pesem Iztoka Mlakarja se glasi *Cikorija an kafe*, in res je veliko bolj zdravo za naše telo uživati vsako jutro za zajtrk cikorijo in ne kave. Cikorija krepi naše lase, kožo, ledvice, krepi slinavko in jetra. Ureja nivo glukoze in holesterola v krvi. Vsekakor cikorijo priporočajo diabetikom. Cikorija odpravlja popoldansko utrujenost, ki je vsekakor vezana na vranični deficit in na šibko delovanje slinavke. Cikorija vsebuje veliko vitamina C in E. V Indiji uporabljajo izvlečke cikorije

za zdravljenje diabetesa. Obkladki iz cikorije so dobrodošli za odpravljanje aken in kožnih izpuščajev.

Cikorijo sesekljamo na drobno (lahko tudi kašasto) in jo prelijemo z vrelo vodo. Nato iz nje iztisnemo vodo, jo prelijemo z gazo in položimo na obolelo mesto.

Lepo skrbite za svoje zdravje, z vitamini in minerali, ki nam jih mati narava nudi celo zimo za naše telo.

www.saeka.si

NOVI  
GLASODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu  
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec  
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,  
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00  
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruaga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. januarja 2018, ob 13. uri



## Neresnično lepa, ta nesrečna, žalostna dolina Globoko na strmih bregovih Idrije

Idrska dolina se od Praprotnega proti Kolovratu zožuje v ozki, zaraščeno globel z vse redkejšimi travniki. Pobočja so strma in močno porasla, tako da težko verjameš, da se v tem zelenem objemu lahko lagodno živi. Na italijanski strani je večina vasi skoraj praznih, kamniti zidovi sredi bršljana in robide pričajo, da je bilo nekoč tu življenje. Na slovenski strani, na Kanalskem Kolovratu, je bilo nekoč kar 73 vasi. Nekaj jih je še živih - za to gre zahvala zloglasnemu Anhovemu, kamor je večina prebivalcev po vojni šla iskat zaposlitev. Vsekakor je lepo in divje, ko se voziš po levem bregu Idrije, ki se sem ter tja prikaže izza zelenja v svoji zeleno-modri preobleki. Včasih, po močnem deževju, tako naraste, da jo je slišati tja do Stare Gore in do Marijinega Celja, poleti pa ponekod popolnoma presahne. Idrija je konec koncev hudourniške narave. Zgodi se, da ob suši popolnoma utihne, kot je utihnila Idrska dolina.

Čisto ob vходу doline je še čutili pridih Mediterana, vinska trta, divji "špargliji", do pred nekaj leti so spomladi vas Praprotno krasile bohotne mimoze, ki jih je žal porabala ena izmed zadnjih zim. Ko se dolina zoži in se peljemo proti Kolovratu, so gozdovi vse bolj močno in zelenje kraljuje na teh strmih, ponekod skoraj nedostopnih pobočjih. Cesta se po vasi Podarskije (Podresca) razdeli. Ravno nadaljuje ob Idriji, dokler ne postane makadamski kolovoz, ki do brega kolesarja pripelje do Klobučarjev, desno pa nas čez manjši mejni prehod pelje v slikovito vasico Britof in nato naprej po pobočju Kanalskega Kolovrata proti Ligu in Kambreškemu. Ob vasi Britof, na desni strani, kjer se začnejo makadamska pot za Golo Brdo, je manjša gostilna, bife, če smo natančni. Tiste sive, deževne januarske nedelje, ko sem se mimo peljala proti Melinkom, sem se seveda oglasila še tu, da izvem, kako gre mladima dekletoma, ki

sta se odločili za zahtevno obrt v tej zakotni, pozabljeni dolini. Na pultu zagledam iz lesa izdelanega mačka. Tako lepo je izrezljan, da pritegne mojo pozornost. Sara mi prizna, da ga je v dar prinesel Franc Jerončič. Sem v Britof namreč rad zahaja, kljub častitljivi starosti, pove. Saj jih ima kmalu osemdeset, kajne, doda Sara. Nasmajem se. In nekaj čez, pripominim, ne da bi povedala, koliko je pravzaprav avtor lepega lesenega mucka star. Vem, da mi dekleti vsekakor ne bi verjeli.

Jerončičevega doma ni težko zgrešiti, ko se po cesti dvigaš proti Marijinemu Celju in Ligu, nekje na levi strani cestišča, tam, kjer se razgledi odpirajo na vse strani, celo na Furlansko nižino in tja proti morju, takoj opaziš tablo z napisom Melinki in kažipot za etnološko rezbarski muzej. Le nekaj hiš je v vasi, poti za muzej ni mogoče zgrešiti, niti Jerončičeve hiše, ki gleda dol na dolino, iz katere se v meglenem dnevu otožno oglašajo Idrija. Tako lepa in tako žalostna obnemem, pozabljena dolina, kjer se končuje Benečija in začneja svet, ki ne ve, kam sam s seboj.

Pred vhomom v Jerončičev dom ni zvonca, le pes, privezan v kotu, blago zalaja, ko se prikaže ob vhomu na dvorišče. To je dovolj, da se na vratih prikaže nasmejan Jerončičev obraz. Že od daleč je videti, da je vesel mojega prihoda, pa čeprav me ne pozna, čeprav je čisto zoprna deževna nedelja in čeprav sem se dolgo obotavljala, češ, ravno ura kosila je mimo, večina ljudi zdaj počiva. Na hitro se predstavim in že me vabi, naj vstopim. Pred vrati odložim dežnik, menda tako, da ga potem, ko odhajam, sploh ne vidim in ga seveda pozabim. A pravijo, da je to nekaj podzavestnega. Pozabiš, zato da se boš moral vrniti.

Vstopim v prijetno dnevno sobo, toplo je in lepo urejeno, miza pa polna knjig in revij. Nekaj o zgodovini naših krajev sem ravno prebiral, mi kaže knjigo o Tigru, lovske revije in ostali časopisi pa ležijo

zraven na kupu. Franc Jerončič mi prizna, da že nekaj dni ni prijel za delo, ker je nekoliko prehlajen in ga daje nadležen kašelj. Drugače bi bil ob tej uri zagotovo v delavnici. Sedem, skušam mu na kratko razložiti, kdo sem in po kaj sem prišla. Povem mu, da sem bila na predstavitvi njegove zadnje knjige, ki jo je na papir spravil sin Zoran, in da iščem ljudi, ki bi znali še kaj zapeti v tukajšnjem narečju. Izvirne pesmice, izštevanke, nekaj, kar so peli tu v Idrijski dolini. Za prijateljico Furlanko, ki zbira in tudi poje stara besedila iz naše dežele.

Zdi se, da se poznavajo od nekdanj, Franc Jerončič je oseba, ki te, kljub svoji častitljivi starosti, takoj sprejme. V njegovi družbi se počutim sproščeno, zaklepetava se in sploh pozabiva, da bi lahko kaj pila. Skupna nama je ta nesrečna dolina. Idrijska. On je tu rojen in od nekdanj živi na desnem bregu, ki ga je bližnja tovarna nekako obdržala pri življenju in je kljub težkim vojnim letom nekako ušel tistemu morečemu ustrahovanju, ki je popolnoma utišal breg, na katerem živim jaz. Tja v Seuce, Cladrecis, sem se preselila pred štirimi leti... prelepa narava in občutek ujetosti, utesnjenosti. V dolini, ki se še vedno ni znebila teže železne zavese in meje, ki je ljudi odtujevala. Jerončič zna o tej meji povedati veliko. Benečija mu je od nekdanj pri srcu. To vem iz njegovih knjig. In čutim, kako težko mu je še zdaj, ko mi ponavlja, da je treba Benečanom pomagati, da so del naše Primorske, naše skupne domovine. Ne smemo jih pozabiti, me gleda. Skoraj prosi. Skupaj niza spomine. Moji sicer sploh niso spomini, so samo utrinki iz posameznih pripovedi ljudi o vojni, o dveh bregovih, o sovraštvu, o streljanju, o dveh državah in dveh političnih režimih. Franc se spominja posameznih imen, tistih, ki so bili pri partizanih, in tistih, ki jih je že kot najstnike pritegnila v svoje vrste italijanska Gladio. Tiho sva, oba gledava nekam skozi okno v meglo. Kljub sivini je neresnično lepa, ta nesrečna, žalostna dolina. Menda najlepša izmed tega niza, ki jim pravijo Nediške do-



line. A toliko bolečine je v teh strminah. Vsak kamen ve zanj, vsaka bilka. Uboga moja Idrijska dolina! Koliko let bo še minilo, preden bo tu zadonela pesem, preden se bo po bregovih razlegal smeh, preden bomo vsi spet sproščeno zaživeli. Skupaj. Če bomo sploh kdaj. Jerončič pripoveduje tudi o prvi svetovni vojni. Ni je doživel, a jo pozna iz pripovedi. Zapoje mi pesem o mladih fantih, ki ne vedo, ali se bodo vrnili. To boleče slovo, ki ga prinaša s seboj vojna. Slovo od življenja. Slovo od svobode. Tako prijetno mi je, ko se pogovarjava. Kot bi ne bilo nobene razlike v letih. Franc Jerončič je živahen,

duhovit sogovornik, ki zna poslušati in razumeti. Vem, da je tudi njemu prijetno, saj me sprašuje, ali bom še prišla. Seveda bom, mu obljubim in vem, da bom obljubo držala. Zanima me, kako lahko človek doživi tako visoko starost in je še vedno poln idej, energije, volje do življenja. Smeje se. Delo, delo in še enkrat delo, mi prizna. Nikoli se ne smeš izogibati delu. Tisti, ki ležijo na kavču, nikoli ne bodo dosegli častitljive starosti. Te bo najprej pobralo. Opravičuje se, ker pravi, da je te dni nekoliko slabše razpoložen zaradi prehlada. Po navadi, pravi, nikoli ne lenari, vedno je v delavnici, rezbari ali se ukvarja s čim drugim. Vstaja zgodaj, bere, vedno je ozaveščen.

Ko je končal zadnjo knjigo, mu je prišlo na misel, da ima še veliko neobjavljenega materiala in mu je bilo žal, da je knjiga že v tiskarni. Zdaj spet pišeta skupaj s sinom Zoranom, to bo po vrsti že peta objava. Pa še voziško sem pred kratkim podaljšal, mi ponosno pove, pa čeprav ne vozim več tako rad. Petindevetdeset križev nosim že na svojih ramenih... Veliko potuje in razstavlja povsod, v Sloveniji, Furlaniji in drugod. Rezbarjenje je sestavni del njegovega vsakdana. Poleg ljudi seveda, ki jih je vedno vesel, pa čeprav se mora z njimi pogovarjati v tujem jeziku. Neverjetno je, kdo vse zahaja v to pozabljeno dolino na ogled njegovega

etnološko-rezbarskega muzeja. Celi avtobusi iz različnih držav. In lepo je, kako se temu Jerončič veselo smeje.

Pove mi, da je poleg dela tudi dobra prehrana zagotovilo za dolgo življenje. Vina se ne brani, saj je terana, ki sem mu ga prinesla izredno vesel, zabiča pa mi, da ga človek nikakor ne sme spiti več kot kozarček pri jedi. Najbolje enega na dan. Pa pohanega in cvrtega se je treba izogibati. Pohvali se z zeliščnimi čaji, teh ni nikoli preveč, tako so dobrodejni. In Idrijska dolina, kjer se Mediteran srečuje s Predalpami, je z zelišči zelo bogata.

Pri tako prijetnem pogovoru že dolgo nisem bila soudeležena. In Jerončič je človek, ki pričara sonce v še tako deževen dan. Je duša te samote. In preteklost, ki se zliva v besede, pripoved, ob kateri obmolkneš. V dolini, v kateri mi je včasih tako tesno. Vem, da jo oba ljubiva. On kot človek, ki je tu dorasčal, se trudil, da bi ujel življenje, ki je polzelo skozi pobočja, vsak dan opazoval te zelene livade in tkal vezi z ljudmi na drugem bregu. Benečija ima Jerončič rad. Jaz ljubim ta svet samo kot tujec, ki spoznava, posluša in skuša razumeti, poln bojzani in negotovosti. Včasih celo nemočna hlastam po zraku, ker je žalosti, samote in tišine preveč. A vendar sanjam zelena pobočja pod Kolovratom in si želim, da bi pesem preglasila vsa neizživeta leta. Ko bi bilo takih ljudi, kot je Franc Jerončič, več, potem zagotovo vem, da bi te moje sanje lahko postale resničnost.

Suzi Pertot

Trst / Gledališče Miela

## Predstava v izvedbi gojencev Sklada M. Čuk

V Gledališču Miela v Trstu so člani gledališke skupine Vzgojno zaposlitvenega središča Mitja Čuk uprizorili predstavo *Pika Nogavička in pravljicni prijatelji*.

Gledališka dejavnost je poleg športnega udejstvovanja med stebri ponudbe Sklada Mitja Čuk. Maja bo namreč na sporedu deseta izvedba priljubljenega dogodka *FESTIVALNOP*. Za to priložnost gojenci pripravljajo novo gledališko presenečenje, v gledališču Miela pa so občinstvu ponudili predstavo o Piki Nogavički in njenih prijateljih. Režiserka Melita Malalan nam je povedala, da so za to priložnost gojenci veliko vadili. To predstavo so izbrali zato, ker si je ena izmed njihovih varovank vedno želela postati slavna Pika. In končno se ji je želja uresničila. Poleg nje nastopajo na odru še njeni prijatelji, pisana

družčina, ki glavno junakinjo spremlja v odkrivanje novih pustolovčin. Malalanova je pri tem predstavila, da so si gojenci Sklada sami domislili in izdelali scenografsko opremo. Posamezne vloge so prav



Foto damij@n

tako razvrstili na podlagi želja in sposobnosti posameznih članov ansambla. Gledališka dejavnost je za Sklad Mitja Čuk tudi sredstvo za snovanje novih vezi, novih prijateljstev z

našimi šolami v zamejstvu in sorodnimi ustanovami na obeh straneh meje. V tej luči gre opredeliti navezo z združenjem Soroptimist, ki je gojencem Sklada omogočilo nastop v prestižnem tržaškem teatru. Ta organizacija skrbi za potrebe socialno ogroženih kategorij, med drugim žensk, ki se zaradi hudih družinskih situacij večkrat odpovedujejo službi.

Pred predstavo sta občinstvo nagovorila predsednica združenja Soroptimist Gabriella Clarich in tržaški občinski odbornik Carlo Grilli. Podpredsednica Gledališča Miela - Zadruga Bonaventura Rita Ravallio Fenzi je poudarila, da je gostovanje gojencev Sklada Mitja Čuk prvi korak na poti rednega sodelovanja med Mielo in organizacijami, ki skrbijo za osebe s posebnimi potrebami.

Predsednica Sklada Stanka Čuk se je nato vsem zahvalila. Na svoje igralce je upravičeno ponosna. Dejala je, da je gledališka dejavnost ključnega vzgojnega pomena, saj se gojenci na odru soočajo s svojimi sposobnostmi, se priučijo discipline, a hkrati lahko brez zaprek izpovedujejo svoj čustveni svet.

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe



- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše

Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556

Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com

www.silicanum.com



(Zapiski s kongresa)

## Boris Pahor: Montserrat kot domovina (1)

**P**isatelj Boris Pahor nam je v dneh, ko smo pričeli nasilnemu in pravičnemu boju Kataloncev za svojo narodno avtonomijo, ponudil v objavo svoj zapis, ki je izšel leta 1978 v številki 3-4 tržaške revije Zaliv. Pisatelju smo iskreno hvaležni, pričujoči zapis pa je še en dokaz o tem, kako se je Boris Pahor od nekdaj zavzemal za ohranjanje narodne slovenske identitete, a prav tako tudi drugih narodnih manjšin.

Ured.

20. julija 1978

Prebuditev na pogrado.

Bližamo se Genovi.

Podoba pristanišča mi je pregnala asociacijo s pogradi v vojnih dneh in me hkrati povezala z Barcelono. Jutri pred poldnem bomo tam. Genova - Barcelona. Dobra štiri desetletja so pretekla, od kar so iz italijanskih pristanišč odhajale ladje, ki so na španskih obalah izkrcavale izletnike-vojake. Nemška letala so z jeklom križala Gernico, medtem ko so zahodne demokracije držale roke križem, sovjetski ljudje pa ribarili v kalnem. Tedaj smo na Primorskem zasutili, da nesreča, ki je imela svojo uverturo pri nas, začena zajemati Evropo. In bilo je, kot da se na obzorju spušča črn zastor. Drago nas je potem stalo, da smo sonce osvobodili tistega turbozastora.

Katalonci se ga rešujejo komaj zdaj!

Pri ti ugotovitvi me je obšlo skoraj blaženo zadoščenje (kolikokrat že?), da sem dočkal zadržje zla, ki je zaznamovalo mojo mladost. In kot v potrditev resnične vrnitve sem priklical v tesni kupi jutranjo svetlobo s kontovelskih paštnov, ko je morje še bledikasto in se še ne zna pravilno lesketati. Zakaj potem, ko se sončna krogla vzpne visoko nad Trstenik, se blesk kristalov, ki so posejali morsko površino, spremeni v en sam sijaj mogočnega zrcala. Ta se razteza od pristanišča do Miramarskega gradu; in takrat se mehka presijana snov komaj vidno giblje, da se na niti pa tam vžigajo zvezdne iskre.

A snoči se je na barkovljanski rebr, kamor se večkrat zatečem, odkar v moji dutovski sobi gospodarijo pajki, pod drevjem pojavila kresnica. Tista kapljica fosforja je bila izgubljena mrvice opoldanske morske bleščave, drobno živo očesce, ki je na skrivaj opazovalo speči svet. In tedaj sem pritrdil Pasolinijevemu komaj vidno giblje, da se na niti pa tam vžigajo zvezdne iskre.

Na pogrado brzca pa sem si zatrdel, da se kresnice pojavljajo samo v neokuženem ozračju in da zato lahko štejem obisk tiste osamele zastopnice žive narave kot dobro napoved.

Ko sem se spustil s pograda, so se potniki še pretegovali; ko pa sem se vrnil z jutranjega obreda z brivskim aparatom, so bili že vsi zgovorni; čisto po tržaško so za celo oktavo preveč poudarjeno duhovičili. Vendar družba ni bila prav neizrazita. Ena izmed gospa je, ko je slišala, da sem namenjen na kongres o ogroženih jezikih, povedala, da je Slovenka; njena znanka pa je tedaj hitro

začutila, da se mora postaviti v bran. Ker pa bi bil odkrit napad nekoliko anahronističen in v tistem trenutku tudi neolikan, se je zatekla k obrabljenu triku, to je k pripombi, da je slovenska tržaška govornica manj prijetna od ljubljanske. No, še dobro, da ni ponovila bedastoče o dveh različnih jezikih tokraj in onkraj Fernetičev! A kako naj kaj dopovsem tako neelastičnim možganom? Nedvomno je res, sem rekel, da naši ljudje mešajo polno italijanskih izrazov v svoj govor, a take lapsuse bi zagrešilo katero koli občestvo, ki bi, kot naše, govorilo dva jezika in obenem še dve narečji teh dveh jezikov. Poglavitni razlog, da se italijanski človek spotika ob naši slovenščini, sem dodal, pa je vsekakor iskati v njegovi kronični alergiji do vsega slovenskega. Da to drži, je gospa nehote potrdila, ko je nekoliko afektirano pripomnila, da ne prenese preglasnega govorjenja naših ljudi v avtobusu.

Nasmehnil sem se, ker se je tako nerodno razkrivala, vendar sem ji priznal, da tudi mene, kot pravega meščana, moti, če naši ljudje z okolice ne znajo uravnati svojih glasilk po zahtevi naših mestnih slušnih organov. Tako vedenje mi predvsem ni všeč pri mladini; zato da sem v razredu svoje dijake opominjal, naj v prevoznem sredstvu ne "kokodakajo", posebno ne takrat, ko se nagovarjajo s prednje ploščadi na zadnjo. Ker je bilo videti, da sem, čeprav z drugega stališča, njen ugovor sprejel, je gospa naenkrat prešla na področje transcendence. Uprla se je namreč temu, da naši ljudje kolnejo Boga po italijansko. Pri tem sem se domislil rajneke mame, ki je bila pobožna žena in je zato imela tehtne razloge, da je obojola klavrno početje našega ljudstva. A gospe bi najrajši razložil, da so italijanski ljudje tako jezljivo ljubosumni na svoje kletvine samo, ko jih izreče slovensko govoreč človek, če pa bi se isti človek odpovedal slovenščini in govoril po italijansko, bi jih njegova kletva nič ne pohujševala! Pa sem rajši ostal kar pri napadenih Slovincih. Racionalen narod smo, sem rekel, zato se vedemo po stari logiki: če verjameš v vsemogoče bitje, se ne boš predrznil in ga izzival; če pa vanj ne veruješ, potem je čista neumnost, da se poprijemaš z ne-bitjem. Ker pa tudi v slovenskih dušah kdaj jeza zavre in prekopi, si tedaj nemarno besedo izposodimo pri tujcu. A taki izrazi se ne porodijo v globini, prav tako pa tudi potem ostanejo samo na površini...

No, a tako je bil prihod vlaka na genovsko postajo pravzaprav pika na koncu slovenskega odstavka.

20. julija opoldne

Na motorni ladji Cabo San Seba-

stian. Trajekt je. Canguro, kot mu pravijo. Kenguru. V Genovi smo dolgo čakali, da so v ladijski trup speljali vsa osebna in tovorna vozila. Tako sem imel dosti časa, da sem ob ograji zgornjega krova opazoval pristanišče. Ničesar nima skupnega z izrazito panoramo pri nas. Seveda sem gledal na obrežje z neprimerne točke; a ocena vsekakor velja. Drži pa, da je Genovo dokončno skazila vpadnica, ki je s transversalno črto presekal naravni prehod



Foto dd

gričnatega sveta k morski gladini. In zazdelo se mi je, da bom še enkrat podoživel ozračje hude more, ki me je napadlo ob načrtu tržaške občine, da bi s Proseškega vrha čez Kozjak in Judovec mogočni stebri ponesli tako vpadnico v naše pristanišče. Bil sem osupel in zbežan ob ugotovitvi, kako je mogoče s hladnim administrativnim odlokom uničiti paštnati breg, ki je s svojim zelenjem in s svojimi barvami dragocenost tržaške obale. Obenem mi je bilo, ko da bo betonska vpadnica razveljavila vso lepoto, ki sem jo v povojnih letih nabral na toliko straneh. K sreči je ob uporu ljudi in organizacij tisti nesrečni načrt zamrznil. Upati je, da dokončno. A ob pogledu na skaženo Genovo sem pomislil na članek publicistke, ki v francoskem dnevniku **Le Monde** verjame, da bo z uveljavitvijo ženskega pogleda na svet prišlo do dialoga, ki bo nujno pripomogel k odpravi divje urbanizacije. Ta misel pa mi je zelo blizu. Samo, kako bo mogoče rehabilitirati ves že oskrunjeni naravni čar?

Ladja je lepo grajena, nič trebušasta, skoraj elegantna. Z dvojčkom **Cabo San Jorge** vozi v Barcelono in izmenoma najbrž tudi v Palmo de Mallorco. Vtis natančne urejenosti. Sprejem potnikov, razvrščanje po kabinah, brezhibna samopostrežna restavracija itd., vse se razvija v izbranem slogu, da človek kar malo zasana o ozračju, kjer bi se vrednost človeških gibov uveljavila za nekoliko daljši rok, kot je dvajseturno potovanje v Barcelono.

Še posebej je omembe vredno osebje. Pri pregledu vozovnic, v baru, v menjalnici, v trgovnici spominkov - možje v belih jopičih se vedejo gosposko, ko da

so vsi po vrsti potomci žlahtnih srednjeveških plemenitnikov. A pri tem jih ne zaslanja nobena senca preteklosti; in prav to te prevzema; da dajejo sodobni tehniki, ki jih obkroža, tako zavidljivo aristokratsko noto. Potem ko sem pregledal ladjo, sem se skušal povezati z vodnim elementom, po katerem smo pluli. A pri vsi načrti zbrani mi blede sinjkasta površina pod vedrim nebom ni zbudila nobene vredne podobe, nikakršnega prazniškega občutka. Počasi pa se mi je ob šumenju spenjenega toka vzdolž ladijskega boka oglasilo ritmično sprehajanje vode na barkovljanskem produ. Ko človek v tistem prostoru visoko na bregu posluša, kako se nizko spodaj pohlevno vzvalovano morje ponuja in spet odteguje dolgemu pasu kopne zemlje, ga prešine občutek, da ga nevidna čarovnija odplavlja nazaj v čas nedotaknjenega prvinskega sožitja strme obale in jedke morske tekočine.

A zdaj poleti od obrežja gor po rebri večinoma odmevajo glasovi otroških kopalcev. V prvih popoldanskih urah je tisti vik in vrisk bolj blizek, potem zavoljo motnega šuma prometa na obalni cesti prihaja med liste hrastov in akacij bolj oslabel in medel, a je vendar še zmeraj kot nerazsoden sejmišča, kjer sonce razigrano razsipa neizčrpno zalogo žarkov.

Tako sem kljub daljavi spet na Judovcu in na Kozjaku ujet v sončni vrtljak, ki sveti od morja navzgor, kot da odseva z utekočinjene biserne matice. In s podobno kraja se mi vračajo tudi naše težave. Tako, brez prehoda, iz sončnega bleska v umazan in sajast oblak? Da. In od tod še jasnejše razkrivam, da izvira vse naše zlo od pomanjkanja pravega smisla za državniško urejanje naših zadev. Še zmeraj namreč nismo osebek. To v vsenarodnem okviru. Razumljivo pa je, da se ta slabost odraža tudi na periferiji, posebno če je le-ti dodeljeno, da živi v sklopu neslovenske jezikovne skupnosti.

Zdaj gre na primer za brezglavo začudenje ob prodoru liste, ki napada osimski sporazum. Da ta lista ni naklonjena Slovincem, je jasno, vendar zato ni nič manj naivna osuplost krovne organizacije in njenega dnevnika. Tistih skoraj petdeset tisoč volivcev se je naenkrat prikazalo pred našimi vseznalimi načrtovalci kot stena spenjenih valov pred brodolomcem. Navajeni, da to, kar so odločili na vrhu, velja za vse, so bili prepričani, da se bo v tržaškem ozračju vse razvijalo, kot da so v matični državi. Tako osimskemu sporazumu ni bil z njihove strani izrečen niti en sam pomislek!

A da gremo po vrsti. Dokončna meja? Za to smo vsi, o tem ne razpravljamo. Italijansko-jugoslovansko sodelovanje? Kdo ne bi vzdignil čaše in rekel napitnice! Povezava z evropsko skupnostjo? O ti bi lahko pripomnili samo, da prihaja z veliko zamudo. Cona na Krasu? Tukaj pa trčimo ob trd kamen. Predvsem vprašanje: Kje je pri tem vidna slovenska državniška misel? Z

drugimi besedami: Kaj mora zmeraj slovenski človek na tem ozemlju potegniti kratko: 1916., 1945., 1954., 1977.,...?

A recimo, da naj s cono spet žrtvujemo zemljo in homogenost prebivalstva - kaj dobimo v zameno? Tisto preambulo k sporazumu, ki obvezuje samo moralno in ne juridično, tisto "največjo možno zaščito", ki v mednarodnih sporazumih pomeni manj kot nič? Vendar pa slovenski tržaški politični aparat, ki črpa svoj navdih v matični prestolnici, goreče misijonari po vaseh v prid Osimu tudi takrat, ko je očitno, da sporazum ni ves v naš prid. Tako so potem pravi izraz slovenskega osebka "Slovenska skupnost", naša revija in še nekateri činitelji, to je: samo dejavniki, ki ne vladajo, ki neposredno ne odločajo; medtem pa se slovenski vrh kakor zmeraj uravnoveša po sunku, ki so ga sprožili drugeje.

V atriju pred glavnim salonom so na petih ali šestih policah uvrščeni zajetni zvezki španske enciklopedije. **Enciclopedia universal ilustrada europeo-americana**. Pred policami sta okusno izdelani nizki mizici, na njih upogljivi svetilki. Pa sem samogibno segel po debelem zvezu, da bi videl, kaj piše o nas. Ker Slovencev nisem mogel najti, sem poiskal pod Ljubljano. Tam mi je puščica svetovala, naj iščem pod Laibach. No, pa sem bral, kako živimo v avstro-ogrski monarhiji itd. Seveda se nisem prav nič začudil. Vajen sem takih čudovitih odkritij. Pogledal sem datum izdaje. Madrid 1916 Espasa-Calpe, S. S. Madrid 1916. Vse bi bilo seveda lahko še v redu in pokesal bi se zavoljo posmehljive misli, ki se mi je utrnila, ko bi ne bilo spodaj dodane navedbe, da so enciklopedijo ponatisnili 1976. leta!

No, navsezadnje, sem pomislil, me še taka mediteranska potujoča tuja znanost potrjuje v mojih dvomih. Zakaj, če pustimo ob strani vso pisano potrošniško koreografijo, je zares vprašanje, koliko se je slovenska misel otrešla večerniškega domačinstva, da bi se lahko vzdignila in vzplula, kot si je zaželel pesnik.

Zapisal sem si podatke o enciklopediji na hrbet letaka, ki mi ga je na genovskem obrežju dala gospa v trenutku, ko sem stopil iz taksija ...

Društvo za zaščito živali nas spodbuja, naj se ne udeležimo bikobork. Navaja Lorco: "Španija je edina dežela, kjer sta smrt in mučenje sestavni del narodne veselice". Iz Hemingwaya: "To je barbarska in umazana zadeva". Ne vem, če so bikoborbe izraz krvoločnega sadizma, seksualne frustracije in sprijenosti, kot trdi lepak, verjetno so tudi res. A jaz sem za tak podvig alergičen. Ne boks ne bikoborbe ne lov me niso nikdar mamili; najbrž zato ne, ker sem od mladih nog doživel lov na človeka. Ne bi se pa popolnoma strinjal z Lorco; na italijanskem polotoku na primer polovijo na milijone ptic selivk, ki jih v Švici, v Sloveniji, v Avstriji krmijo... Mučenje drobnih ptičev z mrežami in z drugimi sredstvi pa se mi zdi še bolj sprijeno početje, kot mrcvariti silnoga, čeprav umetno oslabljenega bika.

Nasproti trgovnici s spominki pred velikim salonom je električni ameriški avtomat. Dečka izmenoma pritiskata na gumb, da se jeklena kroglica zaletava in odbija, luči pa mežikajo in ugašajo. Vmes ves čas pozvanja. Od vsega me edino to kadenčirano zvonkljanje ne odbija; po-

sebnostjo ga poslušam od daleč, spominja na glasbo ujetega karijona.

A upal bi si trditi, da je bila igra s kroglicami, kateri smo se mi predajali po gmajni in dvoriščih, bolj zanimiva in hkrati bolj zahtevna, saj si moral biti kar spret, da si od daleč s svojo kroglico zadel nasprotnikovo ali pa svojo spravil v jamo. Vsekakor smo bili mi bliže zemlji, naravi; pri avtomatizirani igri si zdaj hladno spret.

Spremlja me podoba gospoda Sergija na belem ležišču v bolnišnici. Ne gre mi v račun njegova vodoravna lega. Seveda, vsi smo ranljivi in otročje bi bilo, ko bi se človek vdajal kakim iluziji. Vendar ob nekaterih ljudeh odmišlja leta in skušnje, čisto preprosto so - ti se ob njih zavedaš samo pestrosti življenja, ničesar drugega. Ko takega znanca naenkrat zagledaš v razpeti bolniški srcaji in z iglo aparata za umetno hranjenje v laktini žili, imaš vtis, da si zašel v zasedo. Ne, ne gre za tisto presenečenje, katerega po navadi omenjamo ob sporočilu nekega nenavadnega usodnega preokreta; nobeni stvari se ne znam čuditi, razen mogoče nenapovedani in skoraj neverjetni zmagi pravice. Ne, ko bi mi rekli, da je gospod Sergij pri ekskurziji zletel v prepad ali da ga je z enim samim sunkom potolkel infarkt, bi me zadelo, a me ne bi zmedlo. Tako pa me je tista njegova nebogljenost razorožila, da se mi od časa do časa zdi, kot da je od tega načeto tudi to moje potovanje.

Zlatka se je oglasila prejšnji teden.

Ustavila se je med potjo na sever. Na Švedsko je šla.

Presenetilo me je, da se kakor pred leti tudi zdaj skuša rešiti "dolgega časa". Seveda ne verjame, da ji bo potovanje kaj v pomoč. Dolgčas je zanjo **ennui**. Pa tudi **spleen**. V tem je, kljub modernosti njenih pogledov, po duhu in značaju novoromantik. Ali, drugače povedano, otrok, ki se ne more živeti v zlo in nesrečo; zato ima rada, da jo moški obraz prevzame s svojo plemenitostjo, ki pa se mora razodevati na veder, igriv način.

Jaz sem bil zanjo preveč neposreden, zato ji je bilo tudi ob meni "dolgčas", čeprav mi je zagotavljala, da je navezana name. Menim pa, da me je njen ozki profil obiskal prav zdaj ob podobi gospoda Sergija, ker je bil nekoč tudi Zlatkin odhod nerazčiščen poraz.

Seveda ji želim, da bi v Skandinaviji odkrila kako spodbudo za prihodnji čas; a ob misli na preteklost me vseeno prevzema rahlo domotožje.

20. julija pod noč

Po večerji sem bil na gornjem krovu nad kljunom. Popoldne je minilo, ne da bi mi ponudilo priložnost za zanimiv pogovor. Moška, s katerima delim kabino, sta prijazna, a vidimo se poredkoma. Simpatični plavalasec se je ves čas sončil ob bazenu na najvišjem krovu nad krmo. Preklasti možak z brado pa je v salonu vzdržema bral; ko bi potovanje trajalo, bi verjetno z njim prišlo do dialoga, tako pa sem se vdal motni spokojnosti, ki je zame nenavadna, a videti je, da si je organizem na svojo roko vzel dopust.

In zvečer sem stal ob beli ograji prav tako nekako brez misli predan blagemu ozračju. Vela je mehka sapa, ki me je obdajala z mlačno, negovanju podobno bližino. Nekak trajajoči, a vendar obenem obnavljajoči se ovoj.

/ dalje